

Alaşaka

Aylık Siyasi Dergi
Yıl:1/Sayı:4/ Temmuz 1995

- ✓ 14 Ağustos Unutuldu mu?
- ✓ Periyodik bir alışkanlık: Sakarya Kafkas Şöleni
- ✓ Bir Teklif: Düzce Üniversitesi, Kafkas-Balkan Üniversitesi Olsun.
- ✓ Denizin Karşısında Bir Çocuk, kampanyamız sürüyor.

*Bir tüpten alacağınız enerji,
büyük bir ağaçtan alacağınız enerjiden daha fazladır.*

Tercih Sizin...

**Karadeniz Tüpgaz
Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Genel Müdürlük:**

Büyükdere Cd. Kral Apt.
No: 75 K:2 D:5 80300
Mecidiyeköy - İSTANBUL
Tel:(0212)211 52 45-266 70 77
Fax: (0212) 211 23 80

Dolum Tesisleri

**1. Samsun Ankara Yolu
Toybelen Köyü Mevkii
SAMSUN**

Tel:(0362) 465 54 54-55-56
Fax: (0362) 465 54 57

**2. Karapınar Köyü Mevkii
PK. 75-76 ORDU**

Tel:(0452) 233 66 43-45
Fax: (0452) 233 66 47

KARADENİZ TÜPGAZ

Alaşara

nart yayıncılık
AYLIK SİYASİ DERGİ

**Sahibi ve
Sorumlu Yazışleri Müdürü**
nart yayıncılık adına
Hayri ERSOY

Genel Yayın Yönetmeni
Ünal CUĞ

Yayın Kurulu
Murat PAPŞU, Zeynep ŞEN,
Semih S. DAGISTANLI, Ekrem BAT,
Özalp GÖNERALP, Zehra AÇICBE,
Rengin YURDAKUL, Yeşim ATİK,
Muammer TEKİN, Kamuran TUC
Ahmet ÖZEL, Safet ÖZTÜRK,

Abhazya Temsilcisi
Yeşim ATRİŞBA

Kabardey Balkar Temsilcisi
Tijın ÇUREY

Almanya Temsilcisi
Nurten KUM, Zeki KAP

Hollanda Temsilcisi
Sadi AKOAZBA

Kahire Temsilcisi
Prof. Dr. Muhammed Harp
(Ezher Üniversitesi)

Eskişehir Temsilcisi
Nuri TANDOĞDU

Samsun Temsilcisi
Ajans Abrek

Adapazarı Temsilcisi
Cibas Tanıtım Yayıncılık

Yönetim Yeri
Güneşlibahçe Sk. 41/8
Yazıcı Han, Kadıköy-İSTANBUL
Tel:(0216) 418 67 32

Fiyatı: 50.000 TL
Yıllık Abone Ücreti
Yurtiçi: 500.000 TL
Yurtdışı: 50 DM veya 30 \$

DİKKAT!

Abone için Postaçeki Hesap No:
673612 (Hayri Ersoy)

Abonelik için, herhangi bir
postahanedен yukarıdaki hesap
numarasına 500.000 TL yatırmak
yeterlidir.

Editör'den

Değerli okurlar,

Derginiz *Alaşara*, yayın hayatına başladığından bu güne dev adımlarla ilerleyerek Türkiye yayın dünyasında önemli bir boşluğu doldurmaya aday olduğunu gösterdi. Bu boşluk neydi? Bu boşluk, bilindiği gibi Türkiye'de yaşayan ve canlı bir kültürel yaşamı olan Kuzey Kafkasyalıların dinamizmini kamuoyuna malietmekti.

Alaşara toplumsal olaylarımızı, sevinçlerimizi, üzüntülerimizi, iyi ve kötü günlerimizi, kendine özgü üslubuyla yayınlarak, hem kendi olanaklarıyla topluma ulaştırmış, hem de diğer basın yayın kuruluşlarının dikkatini işlediği konulara çekerek hassasiyet göstermelerini sağlamıştır. Abhazya'daki savaş yetimlerine yönelik "Koruyucu Aile" kampanyasının kamuoyuna maledilmesi de dergimizin başarısıdır. Yeni Yüzyıl Gazetesi, Kanal D Televizyonu, Tempo Dergisi bu kampanyayı dergimizden öğrenerek kendi üsluplarıyla ve hassasiyetle işlemişler, kampanyaya daha çok kişinin katılmasını sağlamışlardır. Buradan onlara da teşekkür etmek istiyoruz.

Ayrıca irili ufaklı bir çok yayın organı da haberlerimizi alarak değişik zamanlarda değerlendirdikleri gibi, değerlendirme hazırlığında olan yayın organı sayısı da az değildir.

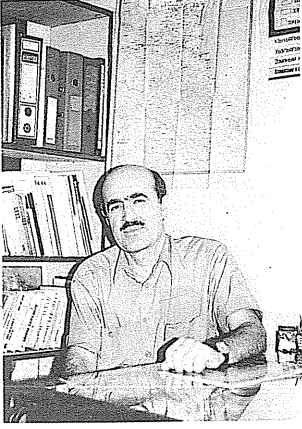
Tüm bu örnekler *Alaşara* dergisinin başarısını yansıttmasının yanında, doğru yolda olduğumuzun kanıtı sayılabilir.

Alaşara dün yoktu. Ama bugün var. Yarın olması da sizlerin elinde. *Alaşara* bir kişi ya da zümrenin tekelinde değildir. *Alaşara*, çağdaş, demokrat, insan haklarına saygılı ve tüm bu değerleri sonuna kadar savunan dürüst bir dergidir. Kolayca görebileceğiniz gibi *Alaşara*, kalıplaşmış bazı görüşlerin empoze edildiği bir dergi değildir. Çokseslilik ve hoşgörü en önemli ilkemizdir.

En başta eleştirilerinizle, sonra yazı resim ve belgelerle bizleri destekleyin. Gücümüze güç katalım. Gücü ve güçten doğacak övüncü paylaşalım.

Sevgi ve Saygılarımızla...

İçindekiler

ARAŞTIRMA FABRİKASI

1966 yılından günümüze Türkiye'de yayınlanan Kafkasya ve Kafkasyalılarla ilgili birçok eserin altında Sefer E. Berzeg imzası var. Kimdir bu Sefer E. Berzeg? Merak ettik ve sizin için araştırdık. Tabi bu konuda en kestirme yolu tercih ettik. Geçtiğimiz günlerde piyasaya çıkan ve yine Sefer E. Berzeg tarafından yazılan Kafkas Diasporası'nda Edebiyatçılar ve Yazarlar Sözlüğü'ne baktık.

Sayfa: **19**' da

"DENİZİN KARŞI YAKASINDA BİR ÇOCUĞUNUZ OLSUN" KAMPANYAMIZ SÜRÜYOR.

Dergimiz tarafından başlatılan ve bazı gazete ve televizyon kuruluşlarınca da desteklenen Abhazya'daki savaş yetimlerine koruyucu aile kampanyası sürüyor .

Sayfa: **12-14**' de

ÖNCESİ VE SONRASIYLA 14 AĞUSTOS 1992

Kafkas tarihinin en önemli olaylarından biri sayılabilecek Abhazya Bağımsızlık Savaşı'nın başlamasına neden olan Gürcistan birliklerinin Abhazya'yı işgal tarihi 14 Ağustos 1992 tarihinden önceki ve sonraki olayları, Kafkas Abhazya Dayanışma Komitesi'nin kurucu başkanı olan Atay Ceyişakar'ın ağzından dinleyin.

Sayfa: **16-18**' de

AKBAĞLIK CIVİL CIVİL

Geleneksel Sakarya Kafkas Kültür Şöleni bu yıl önceki yıllara göre daha canlı ve daha kalabalıktı.

Kafkasya'dan katılan Alamis Kafkas Halk Dansları Grubu'nun da renk kattığı şölene Türkiye'nin dört bir tarafından, Kafkasya'dan hatta Avrupa'dan konuklar gelmişti.

Kafkasya Konfederasyonu Başkanı Ruslan Gvaşev ve Abhazya Cumhuriyeti Türkiye Temsilcisi Vladimir Ayüdzba ile Devlet Bakanı Ekrem Ceyhun konuklar arasındaydı.

Sayfa: **8-11**' de

K. KAFKASYA KONFEDERASYONU TOPLANTISI

Türkiye'de temaslarda bulunmak üzere gelen Kuzey Kafkasya Konfederasyonu Başkanı Ruslan Gvaşev'in isteği üzerine Kartal Kafkas Kültür Derneği'nin Cevizli'deki lokalinde bir toplantı düzenlendi. Bu toplantıya Türkiye'deki tüm Kafkas kültür dernekleri davetliydi. Bazı derneklerin ve halktan izleyicilerin katıldığı toplantıda Konfederasyon'un dünü ve bugünü konuşuldu. Yarına ilişkin perspektifler oluşturulmaya çalışıldı.

Sayfa: **20**' de

KUBAÇI SANATI

Kafkasya'da bir küçük köy, bir kartal yuvası gibi kayaların üzerine kurulmuş, kendi küçük, adı büyük bir Dağıstan köyü. Dünyanın irili ufaklı birçok müzesinde bu küçük köyde ince ince işlenerek imal edilmiş, el emeği göz nuru eserler tüm ihtişamı ile yer alıyor. İstilacıların bile sanatlarına duydukları saygıdan dolayı saldırmadıkları bu ilginç köy, asırlardır dünyaya el işçiliğinin en güzel örneklerini ihraç ediyor.

Sayfa: **31-33**' de

DİĞER KONULAR:

Abhazya'da Yüzyıl Yaşanır

23

Samurzakanlar veya Murzakanlar

27

Kafkaslarda İnanılmaz Olaylar:
Kafkasların Kızıl Karı, Ölüm Dağı

34

Maykop Kurganı ve En Eski Harita

35

1953'ten Günümüze Dergiciliğimiz

47

Son Ubıh

40

Peacock'un Karşılaştırmalı Kafkas
Dilleri Sözlüğü

44

TBMM'YE,
SİYASİ PARTİLERE,
YAZILI VE SÖZLÜ BASINA,
İLGİLİ VE İLGİSİZ HER KİŞİ, KURUM VE KURULUŞA,
KAMUOYUNA
ÖNERİYORUZ:

DÜZCE'DE KURULACAK OLAN ÜNİVERSİTE
"KAFKAS-BALKAN ÜNİVERSİTESİ" OLSUN

Alağara Dergisi olarak, Ankara'daki siyasilere ve kamuoyuna, Düzce'de kurulacak olan üniversitenin adının Kafkas-Balkan Üniversitesi olmasını öneriyoruz ve bu konuda kampanya başlatılırsa sonuna kadar desteklemeyi taahhüt ediyoruz.

Neden Kafkas-Balkan Üniversitesi?

Bilindiği gibi Düzce ve çevresine, 1864 Kafkasya ve 1877-1878 hem Balkanlar ve hem de Kafkasya sürgünzedeleri yoğun olarak yerleştirildi. O tarihten bu yana bölgede yaşayan bu insanlar ülkenin sosyo-ekonomik hatta politik yaşamında etkili oldular, kültürel yaşamına renk kattılar. Dünya ve Olimpiyat şampiyonu sporcular yetiştirerek Türkiye'nin tanıtımına da önemli katkılarda bulundular.

Yaşadığımız hareketli günlerde de Kafkasya ve Balkanlar 130 yıl öncesine benzer sıkıntılar yaşamaktadır. Her gün kan dökülmekte, etnik soykırımlar uygulanmaktadır. Tüm dünyanın gözü önünde yaşanan bu dram, şüphesiz herkesten çok ülkemiz insanlarını üzmektedir ve üzecektir.

Böylesine hassas bir dönemde, bu insanların yoğun olarak yaşadığı ülkemizin şirin ilçesi Düzce'de kurulan bilim ve kültür yuvası üniversitemize verilecek isim çok önemlidir. Kafkas-Balkan Üniversitesi onlara moral verecektir. Türkiye'ye duydukları sevgi ve güveni pekiştirecektir. Kafkas-Balkan Üniversitesi adı, farklı bölgelerden gelmelerine rağmen aralarında en küçük bir sorun yaratmadan kardeşçe yaşayan ve hemen tamamı göçmen olan bölge sakinlerinin 130 yıllık dostluğunun da simgesi olacaktır.

Bu adın burada sayamayacağımız kadar çok yararı olduğuna inanıyoruz ve biz öneriyoruz:

Düzce'de kurulacak olan üniversitenin adı "Kafkas-Balkan Üniversitesi" olsun. Ve bu öneriye ayırım göstermeksizin herkesin desteğini bekliyoruz.

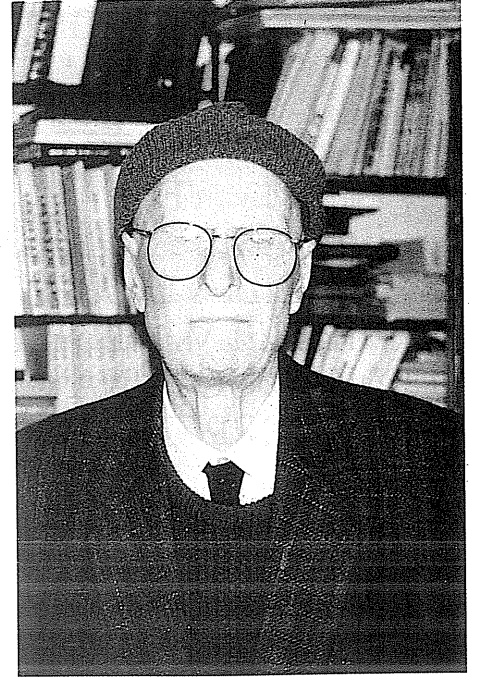
Sevgi ve Saygılarımızla

Alağara

Kısaca

ÖMER BEYGUA YENİ ABHAZ ALFABESİNDE

Araştırmacı yazar Ömer Büyüka (Beygua), 1994 yılında basılan ve günümüzde okutulan yeni Abhaz alfabesinde, Abhazların değerli edebiyatçılarıyla birlikte yer alıyor. Alfabe Ömer Büyüka'nın biyografisinin yanında, Abhaz edebiyatının kurucusu Dirmit Gulya için kaleme aldığı bir de şiiri yer alıyor. Alfabe yer alan biyografi ise aynen şöyle:
"Günümüzde Türkiye'de yaşayan tanınmış Abhaz araştırmacı, hümanist şair Ömer Büyüka'nın babası Bayram, 1877-1878 yıllarında Abhazya'dan sürülen Abhaz muhacirlerinden olup, Samata Tepesi (günümüzde Akua tepesi)'nin hemen ardında kalan ve artık Akua (Sohum) şehri sınırlarına dahil olan Abjakua köyündendir. Ömer Büyüka da kendini Akualı Abhaz olarak tanımlamaktadır."
Şair ve araştırmacı-yazar Ömer Büyüka halen İstanbul'da Kızıltoprak'ta yaşıyor ve ilerlemiş yaşına rağmen (95 yaşında) sürekli olarak araştırıyor, yazıyor. Ömer Büyüka'nın basılmış sekiz kadar eseri vardır. Bir şiir kitabını da Abhazca kaleme alıp Sohum'da bastırmıştır.

"ADİGEY'DE NELER OLUYOR?" RÖPORTAJIMIZA TEPKİ YAĞIYOR

Haziran sayımızda yer alan İşadımı Kenan Kaplan'la yaptığımız röportaja olumlu ya da olumsuz tepkiler yağıyor. Olumlu tepkilerin büyük çoğunluğu Anavatan'da olan bitenleri daha yakından izlemek istediklerini söyleyenlerden gelirken, olumsuz tepki gösterenler ise birden fazla neden öne sürdüler. Bu nedenler çok çeşitli olmakla birlikte burada en önemli gördüklerimizi cevaplamak istiyoruz. Tabi burada bir parantez açmakta yarar görüyoruz. Sözü edilen yazı yalnızca bir röportaj ve röportajlar yayın organının fikirleriyle bire bir çakışmazlar ve çakışmak zorunda da değildirler.

Bazı hemşehrilerimizin iddia ettiği gibi oturduğumuz yerden Kafkasya'yı yönetmek, orada yaşayanların geleceğini onlara danışmadan belirlemek gibi hedeflerimiz yok. Bizler Alaşara Dergisi olarak Kafkasya ile en az Türkiye ile ilgili olduğumuz kadar ilgili olmak istiyoruz. Tüm çabalarımıza karşın bir türlü sağlayamadığımız Kafkasya ile aramızdaki bilgi akışını sağlıklı hale getirmeye çalışıyoruz.

Kafkasya'yı daha daha yakından tanımak istiyoruz. 130 yıllık ayrılığın ve değişik sistemlerde yaşamının insanlarımızda yarattığı değişiklikleri anlamaya ve insanlarımızın bir araya gelmesini engelleyebilecek olumsuzlukları tesbit etmeye, bu olumsuzlukları izole etmeye çalışıyoruz. Kendimizi körükörüne savunmak gibi bir amacımız yok ve asla olmayacak. Değerli okuyucularımız eleştirilerini yazılı olarak yaparlarsa bu eleştirileri de yayımlarız.

14 AĞUSTOS UNUTULDU

Kafkas tarihinin önemli dönüm noktalarından biri sayılabilecek olan 14 Ağustos Abhazya İşgali hafızalardan silinmiş olacak ki İstanbul'da Kartal K. Kafkas Kültür Derneği dışında hiç bir dernek ve kuruluşta anılmadı. Genç bir kuruluşumuz olan Kartal K. Kafkas Kültür Derneği ise cidiyetini yine gösterdi ve işgalin ilk günlerinde Türkiye'deki Kafkas kültür derneklerinin katılımı ile kurulmuş olan Kafkas-Abhazya Dayanışma Komitesi'nin kurucu başkanı Atay Ceyişakar'la söyleşi düzenledi. Söyleşinin konu başlığı ise "Öncesi ve Sonrasıyla 14 Ağustos 1992" idi. Diğer derneklerimizden bu konuda bir çalışma yapıldığına dair henüz bir duyum alamadık. Dileriz birçok toplantı düzenlenmiş, tüm dünyadaki savaş ve işgaller lanetlenmiştir ve biz duymamışızdır.

Alaşara'NIN MELEKLERİ

Gelenekselleşen Sakarya Kafkas Kültür Şöleni bir çok boyutu ile geçen yıllardan farklı bir görüntü sergilerken Alaşara Dergisi de bu farklılığa uyum sağladı.

Sakarya Temsilcimiz Cibas Yayın Tanıtım'ın hazırladığı stand ile, bu standda görev alan kızlarımız dikkatleri üzerine çekti. Özellikle Alaşara armalı tişörtleri ve bu tişörtlerin önünde yazan "Kendinizden haberiniz var mı?" sözü insanların kafasında bazı çağrışımlar yaptı şüphesiz. Cibas Tanıtım ve Yayıncılık'ın sahibi Mehmet Kutlu, gönüllü tanıtım elemanları ile hatıra fotoğrafı çektirirken çevresindekiler "Alaşara'nın Melekleri" diye takılmaktan edemediler.

KADINLARIMIZ ARTIK DAHA AKTİF

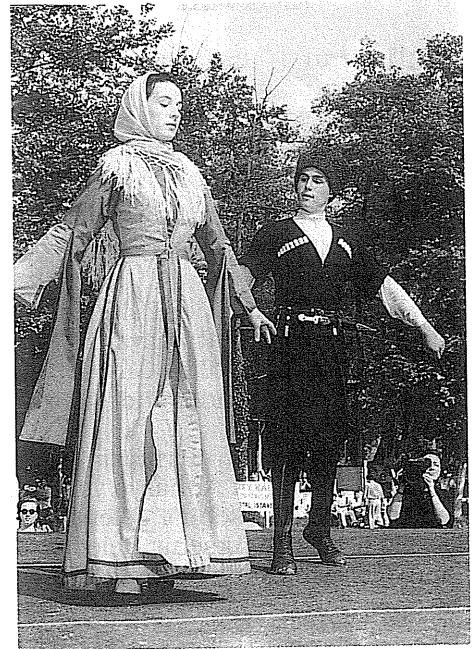
Kafkasyalı kadınlar asırlar boyu zerafetleri güzelliikleri, ev kadınlıkları, çocuk yetiştirmeleri, yani daha çok kadın işi sayılan işleri çok iyi yapmalarıyla tanındılar. Ancak günümüz kadınları bu kuralları yıkacak bazı atılımlar içerisindeler. Meral Yılmaz, Berrin Üngör, Simber Yıldız, Canan Pak bunlardan yalnızca birkaç isim. Meral Yılmaz kendisinin de ortak olduğu aile şirketinin yöneticiliğini yaparken Berrin Üngör bankacılık, Simber Yıldız uluslararası bir kozmetik firmasında distribütörlük yapıyor. Canan Pak ise tanınmış bir sanayici. Ergül Ekol mimar ve sahibi olduğu Nart İnşaat'ın Hasanpaşa'daki bürosunda faaliyet gösteriyor. Havva Karadaş, Nurcan Turan, Nazan Urgancı avukat ve kendi işlerini kurup çalışıyorlar.

Meral Yılmaz, kendisinin de ortak olduğu aile şirketinde yönetici

SEVİMSİZ ŞAKA

Düzce K. Kafkas Kültür Derneği adına 9 derneğe çekilen faksla hemşerilerimiz, Düzce'nin Sarayyeri köyünde düzenlenecek eğlenceye davet edilmişler. Davete katılma kararı alan Gaziosmanpaşa Kafkas Kültür Derneği iki otobüs ve birçok özel araçtan oluşan bir konvoyla sözü edilen köye ulaşınca köy sakinlerinin böyle bir davetten habersiz olduğu anlaşılmış. Bu duruma çok bozulan konuklar köy muhtarının ve köy sakinlerinin tüm ısrarlarına karşın orada kalmamışlar. Topluca köyü terk eden kafil Şağuç köyüne giderek tatsız olayı kapatmaya çalışmışlar. Aldığımız bilgilere göre İzmit ve Adapazarı'ndan da konukların köye gidip geri döndüğü anlaşılmıştır. (Kaynak: F. Sayın-Düzce)

ALAMIS'A AJANS ABREK MORALI

Abhazya'dan davet edilen ve Samsun'daki festivale katılan Alamis Abhaz Halk Dansları Topluluğu'nun Abhazya bayrağı taşıması, Dışişleri Bakanlığı'nın talimatıyla engellendi. Bunun üzerine Alağara Dergisi'nin Samsun temsilcisi Ajans Abrek tarafından alelacele hazırlanan Abhaz bayrakları grup elemanlarının göğsüne dikilerek bayrak problemi kısmen de olsa çözülmüş oldu.

ÖĞRENCİLER ABHAZYA YOLUNDA

Üç yıldır Türkiye'den öğrenci kabul eden Abhazya Devlet Üniversitesi bu yıl da 40 öğrenci alacak. Başvuruları değerlendirmek üzere Türkiye'ye gelen Abhazya Devlet Üniversitesi Yabancı Öğrenciler Bölümü Başkanı Profesör Saria Amicıpha Türkiye'den gidecek ilk öğrenci gurubu

ile İstanbul'da tanıştı. Kafkas Abhazya Dayanışma Komitesi'nde yapılan toplantıda, öğrenci adaylarına, eğitim programı ile öğrencilere sağlanacak olanaklar konusunda bilgi veren Profesör Amicıpha, öğrencilerin çeşitli konulardaki sorularını da yanıtladı. Abhazya'nın Türkiye'deki temsilcisi Viladimir Ayüdzba öğrenci kfilesinin 10-15 Eylül tarihlerinde Abhazya'ya gideceklerini açıkladı.

Hangi bölümlere öğrenci alınacak?

Alağara Dergisi'nin Haziran sayısında yer alan duyuruda da belirtildiği gibi Abhazya Devlet Üniversitesi Türkiye'den alacağı öğrencileri bir çok bölüme pay edecek. Bu bölümler: Matematik, Fizik, Biyokimya, Coğrafya, Tarih, Hukuk, Abhaz Dili ve Edebiyatı, Rus Dili ve Edebiyatı, İngilizce, Almanca, Gazetecilik, Maliye ve Para Tedavülü, Muhasebe, Tarım Ekonomisi, Ticaret, İlköğretim Pedagojisi, Beden Eğitimi, Teorik Sanatlar, Tarım Teknolojisi, Tarım Makineleştirme ve Tarım Bilimi vb.

ESMAHANIM KÖYÜNE YENİ ORTAOKUL

Akçakoca'ya bağlı Esmahanım Köyü'ne yapılacak yeni ortaokulun 4 milyar liraya ihaleye çıkartıldığı bildirildi.

Esmahanım Köyü'nde halen faaliyet gösteren ortaokulun çok kötü durumda olduğu ve hatta can güvenliği açısından tehlike arzettiği belirtildi.

Aynı köydeki ilkokul da, öğrencisizlikten kapanma tehlikesiyle karşı karşıya. Kente yoğun olarak yapılan göçler sonucunda köy bir sayfiye yeri görünümüne bürünmüş durumda.

Hosgeldin
BİRLEŞİK DEMOKRATİK K.KAFKASYA PLATFORMU BÜLTENİ:

Istanbul'da bir süre önce kurulan ve özellikle Çeçenistan'a yönelik çalışmalara eleştirel ve alternatif yaklaşımları ile dikkatleri üzerine çeken Birleşik Demokratik Kuzey Kafkasya Platformu (önceki adıyla Kafkas Çeçen Platformu) kendi adını taşıyan bir bülten yayınlamaya başladı.

Amaçlarını, ilk sayılarındaki "sunuş" yazısından okuyalım: "Bültenimizin ilk sayısında ve bundan sonrakilerde ağırlıklı olarak üzerinde duracağımız konu, yerleşik halkı olduğu Kuzey Kafkasya'da ve diğer birçok ülkede yaşayan Kuzey Kafkasyalıların yaşadıkları olaylar, sorunları ve bunlara ilişkin çözüm önerileri vb... olacak. Olanaklarımızın elverdiği ölçülerde, periyodik olmayan, eleştiren ve eleştiriye açık olan, hatta kendi içinde tartışan birbirinden farklı düşünen, düşüncenin çatışmasıyla doğruya ulaşmaya çalışan ortak paydaları Kuzey Kafkasyalılık olan insanların bülteni söz konusu olacak. Amacı bir şeyleri dikte etmek değil, ortak paydayı korumak temelinde tartışmak olan bülten, sayfalarını okuyucularına da açacak.

Farklı düşüncelerde olsalar da Kuzey Kafkasyalıların ortak payda temelinde bir arada yapacağı şeylerin olduğuna inanıyoruz. Özellikle savaş koşullarında, 21 Mayıs'da,... Kuzey Kafkasyalılık adına düşünce üreten ve bir şeyler yapmaya çalışan yapıların konuyu kendi tekellerine alarak "Kafkasya'yı ve Kafkasyalıyı ancak ben severim" anlayışı ancak "demokrasi olmalı ama bizim ve bizim gibi düşünenler için" anlayışı ile çakışabilir. "En çok biz seviyoruz, en doğruyu biz düşünüyoruz" anlayışı bir gün gerçekleşecekse, o günün bugün olmadığını yaşıyan pratikler öğretiyor bize..."

Alağara Dergisi ve **nart yayıncılık** olarak ,çıktıkları zorlu ama onurlu yolda Birleşik Demokratik Kuzey Kafkasya Platformu Bülteni'ne başarılar diliyor, sözünü ettikleri ortak paydalarda sık sık kesişme umudumuzu yineliyoruz.

ANKARA KKKD KAF-DER ŞUBESİ OLDU

25 Haziran 1995 Pazar günü toplanan Olağan Genel Kurul, Ankara Kuzey Kafkas Kültür Derneği'nin feshedilip, Kaf-Der'in Ankara Şubesi'nin kurulmasına karar verdi.

Fesih ve Kaf-Der Ankara Şubesi'nin kurulabilmesi için komisyonlar oluşturuldu. *Alağara* Dergisi olarak hayırlı olmasını diliyoruz.

GUDAUTA İLE ESKİŞEHİR "KARDEŞ ŞEHİR"

10.07.1995 tarihinde Eskişehir'de Büyükşehir Belediye Meclisi'nin yaptığı toplantıda, Abhazya'nın Gudauta şehrinin "kardeş şehir" olarak kabulüne karar verildi. Gudauta Belediye Başkanı Sait Tarkil'in talebi üzerine Meclis gündemine giren konu, meclis üyelerinin oy birliği ile kabul edildi.

Eskişehirli hemşehrilerimizin ve Eskişehir Kafkas Kültür Derneği'nin birlikte toplayarak Abhazya'ya gönderdikleri yirmi ton un için teşekkür etmek üzere Eskişehir'e gelen Gudauta Belediye Başkanı Sait Terkil'in ve Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkanı Aydın Arat ile Belediye Meclisi üyelerinin bu davranışı Eskişehirli hemşehrilerimizi duyulandırdı.

Kaynak: Eskişehir K.Kafkas Kültür ve Dayanışma Der. Bülteni, Temmuz 1995

ÇEÇENİSTAN PARKI

Kartal'da deniz doldurularak kazanılan alanda yapılan parka belediye tarafından "Çeçenistan Parkı" adı verildi.

Kartal ve civarında yaşayan hemşehrilerimizin sevinçle karşıladığı bu karar Kartal Kafkas Kültür ve Dayanışma Derneği tarafından da olumlu ve sevindirici bir olay olarak değerlendirildi.

Biz de *Alağara* Dergisi olarak Çeçenistan Parkı'nın Kartal ve civarında yaşayan hemşehrilerimize ve tüm Kartallılara hayırlı uğurlu olmasını diliyoruz.

İSLAMEY GELMİYOR

Kartal Kafkas Kültür ve Dayanışma Derneği tarafından Türkiye'ye davet edilen Adige Cumhuriyeti'nin dünyaca tanınmış başarılı halk dansları topluluğu İslamey aynı tarihlerde Kafkasya Konfederasyonu Halk Dansları Grubu "Kafkas"ın Türkiye'ye gelecek olması nedeniyle programını iptal etti.

Bu konuda görüştüğümüz Kartal Kafkas Kültür ve Dayanışma Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Safet Öztürk, "Konfederasyon Halk Dansları Grubu'nun Türkiye'ye geleceğini bilmediğimiz için İslamey'i davet etmiştik. Ancak her iki ekibin programlarının aynı tarihe rastlaması bizi zor duruma soktu ve İslamey'in programını, kendilerine de danışarak iptal etmek zorunda kaldık. Ancak vazgeçmiş değiliz, İslamey'i de mümkün olan en kısa zaman da Türkiye'ye getireceğiz" dedi.

İslamey geçtiğimiz yıllarda da Türkiye'ye gelmiş, değişik yörelerde sahnelediği oyunlarla büyük beyni toplamıştı. Grup Maykop'ta çalışıyor ve halk danslarının yanında icra ettiği Adigece şarkılarla da gönülleri fet-hetmesini biliyor.

YELTSİN NALÇIK'I ÇOK SEVİYORMUŞ

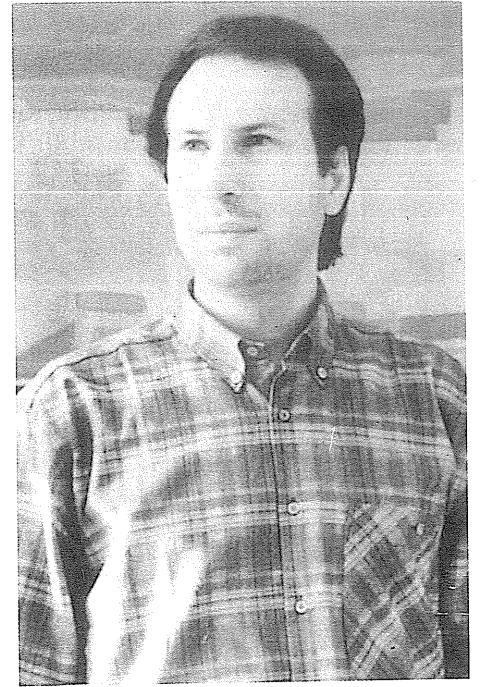
Tanınmış Kaberdey gazeteci yazar Hafitse Muhammed'in kızı Dane misafirimizdi. Kafkasya'dan Kaberdey'den, Çeçenistan'dan uzun uzun söz ettik. Kaberdey gençlerinin Çeçenistan'ın işgali konusundaki tavrını sorduğumuzda, Kaberdey gençlerinin Çeçenistan'a, Abhazya kadar kolay yardıma gidemediklerini, Rusların aldığı önlemlerle gönüllülerin

Çeçenistan'a gitmesinin büyük oranda engellendiğini söyledi. Çeçenleri sevdiklerini, başlarına gelen olayların tüm Kaberdeyleri üzdüğünü belirttikten sonra, savaşın bir an önce bitmesini dilediklerini söyledi. Dane, Kaberdey-Balkar Devlet Başkanı Koko'yu seviyor ve ona güveniyor. Koko'nun Yeltsin'le arasının iyi olduğunu, bu nedenle de Yeltsin'in Kaberdey-Balkar'a yatırım yapılmasını desteklediğine inanıyor. Dane, Ruslarla birlikte yaşamaya alışmaları gerektiğine de inanıyor. Kaberdey Balkar halkının Yeltsin hakkında ne düşündüğünü sorduğumuzda, seviyor olmaları ki geçenlerde Nalçik'e geldiğinde kalabalık bir grup tarafından karşılandı, diyor. Karşılayanların Kaberdey olup olmadıklarını soruyoruz. Kesin bir şey söyleyemeyeceğini belirtiyor. Yeltsin'in Nalçik'e niye geldiğini soruyoruz. Yetimler yurduna ve huzurevine gönderilen yardımların ulaşp ulaşmadığını kontrol etmeye geldiği yanıtını alıyoruz. Koskoca bir devlet başkanı devletin bir huzurevine gönderdiği üç beş kuruşu takip etmeye nasıl gelir, diye düşünmeye başlıyoruz. Sanki ne düşündüğümüzü hissetmiş gibi bizi yanıtlıyor. Yeltsin Nalçik'i eşi ise Nalçik'in suyunu çok seviyormuş. Ve eşi Yeltsin'e Nalçik'in suyunu şışeletip Moskova'ya getirmesini rica etmiş

Yeltsin bildiğimiz kadarı ile Grozni'yi de çok seviyordu. Ne diyelim, "Allah Nalçik'i Yeltsin'in sevgisinden korusun!"

YAŞAR BAĞ'IN YENİ ŞİİR KİTABI

Araştırmacı yazar, şair Yaşar BAĞ'ın ikinci şiir kitabı basılıyor. Takriben 200 sayfa olacak olan şiir kitabı önümüzdeki günlerde piyasaya çıkacak. Yaşar Bağ'ın ilk şiir kitabı "Gülümse" 1993 yılında yayınevimiz tarafından basılmıştı. Yaşar Bağ, 1932 yılında Amasya'nın Hamamözü ilçesine bağlı Göçeri köyünde doğdu. Adigelerin HATKO ailesindendir. İmece, Kafkasya, Kafkasya Gerçeği, dergilerinde yazıları ve şiirleri yayınlandı. "Kafkas Derneği Üzerine Düşünceler" adlı küçük bir kitabı da yayınlanmıştır.

AHMET ÖZEL EVLENDİ

Alaşara Dergisi'nin yazarlarından uluslararası üne sahip Ressam Ahmet Özel evlendi. Dergi çalışanları olarak tüm engelleme çabalarımıza karşın, arkadaşımız 18.8.1995 Cuma günü Kadıköy evlendirme dairesinde kıyılan nikahla bekarlığa veda etti. Yeni evlilere mutluluklar diliyoruz.

YELTSİNDEN ŞİKAYETÇİ OLAN YALNIZCA ÇEÇENLER DEĞİL

Bir zamanların efsanevi sarışın bombası Fransız aktris Brigitte Bardot, Rusya Devlet Başkanı Boris Yeltsin'e sert bir mektup göndererek ülkedeki kedi ve köpeklerin daha iyi korunmasını istedi. Hayvan haklarının ateşli savunucusu Bardot, hayvanların sokaklarda açlık ve hastalıktan öldüğünü belirtti.

Yeltsin'e Rus Hükümetinin biran önce önlem alması gerektiğini bildiren Brigitte Bardot, bu arada Rus sirklerinde ve bazı hayvanat bahçelerinde hayvanlara kötü muamele yapıldığı yolunda duyumlar aldıklarını da belirtti.

YENİ DEMOKRASİ HAREKETİ'NDEN DERGİMİZE TEŞEKKÜR

Yeni Demokrasi Hareketi Öncüleri Koordinasyon Başkanlığı'ndan bir faks aldık. Aynen yayınlıyoruz: Sn. Hayri Ersoy ve Alaşara Dergisi Mensupları, 12.08.1995 tarihinde İstanbul İl Başkanlığımızda gerçekleştirilen "Çeçenistan'da Barış Öncesi ve Sonrası" konulu etkinliğimizde, katılımınızla bizi onurlandırarak destek verdiğiniz ve Abhaz çocuklarına ait resimleri bizimle bu etkinlikte paylaştığınız için teşekkür ederiz. Gelecekte YDH bünyesinde yapılacak tüm etkinliklerimizde, duyarlılık ve katkılarınızla dayanışma ortamını bizimle paylaşmanız temennimizdir. Saygılarımızla, 17.08.1995

YDÖ Koord. Kur. Adına, Eğt. Proje ve Org. Bşk. **Güherhan Ener**, Üniv. Sorumlusu **İbrahim Ulusal**

Nice KAFKAS

Gelin alma(voradeyda-voridada) mizanseninde tahmadalar(en üstte solda), sunucu Billur Aktürk (üstte ortada), tamamen otantik enstrümanlar kullanan Alamis Grubu'nun müzisyenleri (en üstte sağda) ve icra ettiği müzik kadar güzelliği ile de dikkat çeken Fatima Otar-pha (üstte)

Aylar öncesinden tanıtım çalışmalarına başlanan 4. Geleneksel Sakarya Kafkas Kültür Şöleni nihayet yoğun bir katılımı ile gerçekleşti.

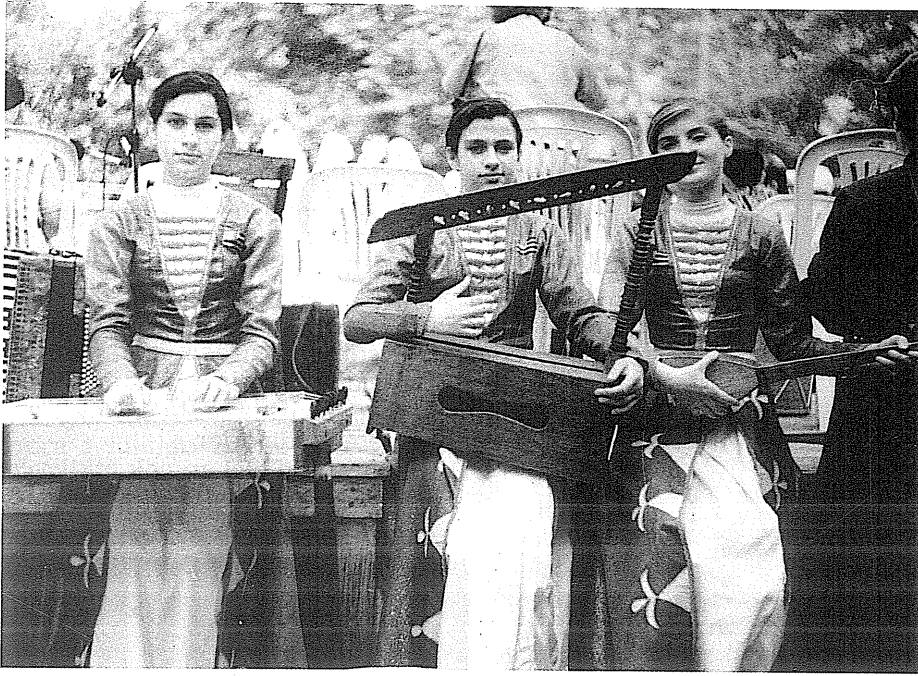
Kafkasya'dan, Türkiye'nin değişik yörelerinden, hatta Avrupa'dan grup ve vatandaşların büyük ilgi gösterdiği festival, istenmeyen bazı aksaklıklara karşın geleceğe yönelik umut verdi.

Sakarya Kafkas Kültür Şöleni, mazisi oldukça yeni olmasına ve geçen yıllarda yaşanan aksaklıklara rağmen Türkiye'de yaşayan Kuzey Kafkasyalılar arasında alışkanlık yaratmayı başarmış organizasyonlardan biridir.

Katılanlar hatırlayacaklardır, geçtiğimiz yıl yaşanan düzensizlik bu yıl festival tarihi yaklaştıkça organizasyon komitesini derin düşüncelere sevk etmeye yetmişti. Onlar hem katılımın büyük boyutlarda olmasını, hem de gelen herkesin aradığını bulmuş olarak, mutlu bir şekilde evine dönmesini istiyorlardı. Birinci istekleri için iyi bir tanıtım ve haberleşme, ikinci istekleri içinse çok iyi bir organizasyon gerekiyordu.

Bize yansıdığı kadarıyla aylar öncesinden çalışmaya başlayan organizasyon komitesi başlangıç olarak sık toplantılarla kendi kendini organize etmeye çalıştıktan sonra gerçek görevine döndü.

Burada satırlarımızı or-

pamayacağını bildirmesi üzerine bir gün önceden sahne yapılmak zorunda kalınması organizasyon komitesini sıkıntıya soktu. Ancak bir aksilik olmadan bu konu da alelacele halledilerek Alamis'ın sahnede gösteri yapması sağlandı.

Bu anlattıklarımız, dergi olarak bizim dışarıdan gözlemleyebildiğimiz ön hazırlıklar. Tabi hazırlıklar bunlardan ibaret değildi. Örneğin binlerce kişiye yemek verildi. Bu konu bile başlı başına büyük bir organizasyon gerektirmektedir. Gözlemlediğimiz kadarıyla da yemek konusunda ciddi bir aksama yaşanmadı.

Şimdi gelelim şölene; şölen katılım açısından oldukça iyi sayılır, özellikle de Adapazarı dışından gelenler açısından. Konukların arasında şöyle bir do-

ŞÖLENLERİNE

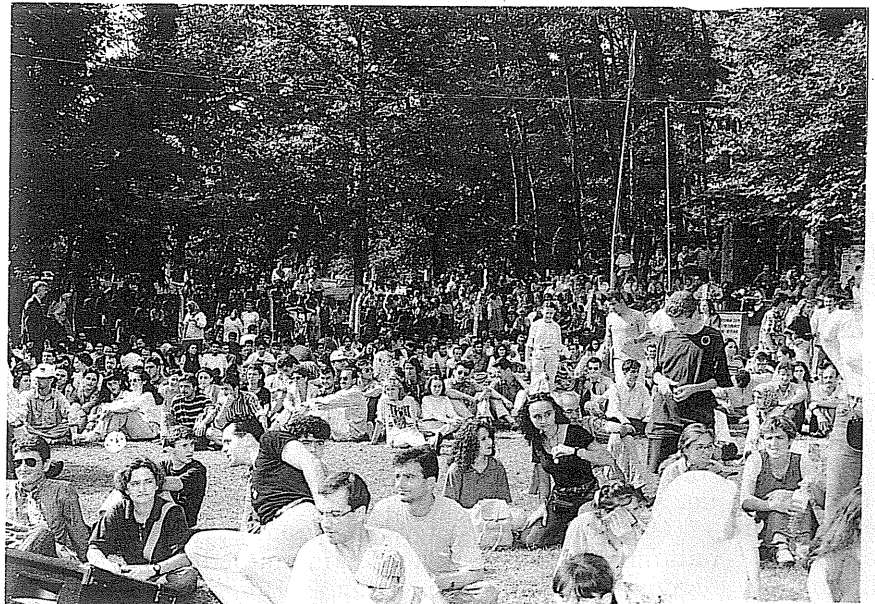
ganizasyon çalışmaları ile dolurup asıl konudan sapmak istemiyoruz. Zaten bu konuda fazlaca bir bilgimiz de yok. Ancak komitenin geçen festivalden gerekli dersi çıkardığını gözlemledik. Bu ders sonucunda, daha vurucu bir afiş yaptırarak ve programı hem kimseyi sıkmadan sunabilecek hem de konuya hakim olabilecek bir sunucu bularak başladılar.

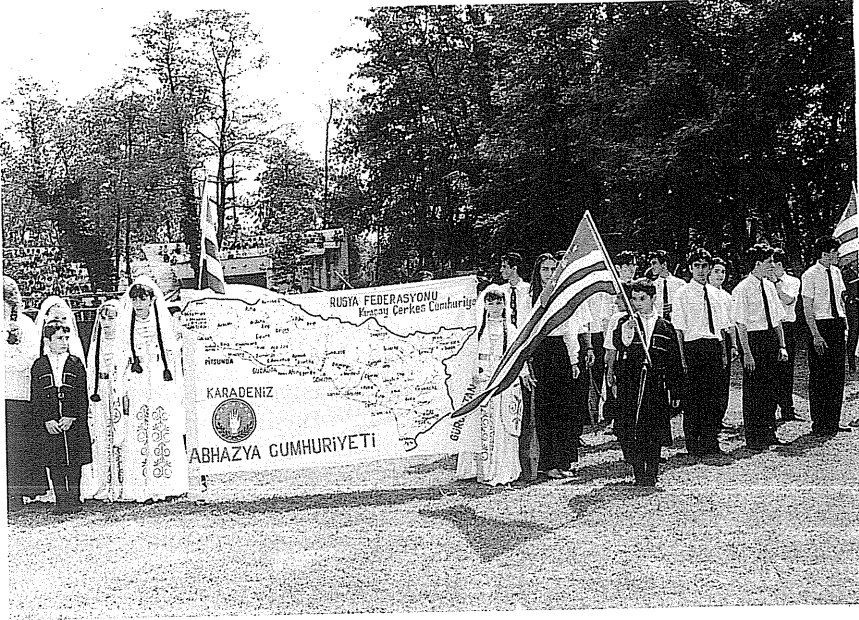
Organizasyon komitesi önerilerimizi de dikkate alarak bize en doğru seçimi yaptı. Bu iş için camiamızı ve kültürümüzü çok iyi tanıyan hatta Kafkas kültür derneklerinde yıllarca faaliyet göstermiş olan Billur Aktürk uygun görüldü. Tek sorun Billur Aktürk'ün bu teklifi kabul edip etmeyeceği idi. Ancak korkulan olmadı ve Aktürk bu görevi severek kabul ettiğini söyledi. Bu arada Akbağlık köyünde ve Adapazarı'nda hummalı bir çalışma başlatıldı. Aslında organizasyon komitesi de bu işi gönüllülük esasına göre yapmaya çalışan bir avuç insandan oluşuyordu. Bu in-

sanlarında yaşamlarını idame ettirdikleri asli işleri vardı ve hem şölen organizasyonunu hem de asli işlerini aksatmamak zorundaydılar. Nitekim ufak tefek eksiklerin dışında pek aksama olmadı da denilebilir.

Şölene katılacak olan Alamis grubunun çimende gösteri ya-

laştığımızda Türkiye'nin dört bir tarafından gelen hemşerilerimizi görmek bizi oldukça sevindirdi. Şölen için özel olarak gelip gelmediklerini bilemiyoruz ama Kafkasya'dan ve Avrupa'dan gelen dostlarla da karşılaşmak. Tokat'tan Samsun'dan, Ankara'dan, Bursa'dan, İnegöl'den,

Eskişehir'den ve daha birçok bölgeden gruplar halinde otobüslerle ya da özel otolarıyla akın akın gelmişlerdi.

Burada derin düşüncelere daldık. Neden şölen tüm hemşerilerimize hitap ediyordu da organizasyon Adapazarlıların sırtında ya da tekelindeydi.

Sormadan edemedik. organizasyon komitesinin yanıtı çok açıktı: Biz de istiyoruz. Böyle büyük bir organizasyon elbetteki tek başına Adapazarı'nda yaşayanlara bırakılmamalı. Seneye inşallah bu sorunu çözeceğiz ve çok daha geniş katılımlı bir organizasyon komitesi oluşturacağız.

Protokolde de bazı tanıdık isimler vardı: Devlet Bakanı Ekrem Ceyhun, Kuzey Kafkasya Konfederasyonu Başkanı Ruslan Gvaşev, Abhazya Cumhuriyeti Türkiye Temsilcisi Vladimir Ayüdzba, Dünya Çerkes Birliği Başkan Yardımcısı Necdet Hatam şeref trübünde yerlerini almışlardı.

Kuzey Kafkasya Federasyonu Başkanı Ruslan Gvaşev, Türkiye'ye geliş amaçlarını içeren bir konuşma yaptı.

Günün en önemli gelişmelerinden biri de program başlar başlamaz elektriklerin kesilmesi idi. Organizasyon komitesi hatanın kendilerinden kaynaklandığını

düşünerek önce biraz telaşlandı. Ancak kısa bir süre sonra durum anlaşıldı. Umumi bir kesinti söz konusuydu. Neyse ki festivalde yer alan bazı devlet görevlilerinin müdahalesiyle elektrik tekrar geldi ve program kaldığı yerden sürdü.

Şölen başladıktan kısa bir süre sonra bazı ilginç olaylara da şahit olduk. Örneğin basın mensuplarına ve şeref konuklarına ayrılan bölüm basın mensuplarına yetmez oldu. Bir an da sahaya elinde fotoğraf makinası ve kamera bulunan yüzden fazla insan girdi. Basından büyük ilgi olduğunu düşünmeye başlamıştık ki gerçeği anladık. Gördüğümüz kalabalık içinde gerçekten basın mensubu olanlar ancak on onbeş kişi kadardı. Diğerleri ise kendileri için çekim yapan amatörlerdi. Öylesine kalabalıklaştılar ki hem profesyonel basın mensuplarının çalışmasını engelliyorlardı, hem de trübünde oturup programı izlemeye çalışanların görüşünü kapatıyorlardı. Nitekim bu olay etkisini göstermekte gecikmedi ve bir çok izleyici trübünleri terk edip dışarı çıktı. Kısa bir zaman sonra da dışarıda alternatif programlar uygulanmaya başlandı. İçerde deşarj olmayan gruplar bir mızıka ya da akordeon temin edip oynamaya başladılar. Bu davranış bize

yanlış görünse de konukların gücenip gitmesinden iyidir diye düşünüyoruz.

Burada insanlarımızın ilginç bir özelliğini daha gördük. Hani derler ya "İyi bir seyirci olmaktansa kötü bir boksör olmak daha iyidir" diye. Kafkas kökenliler de dünyanın en iyi programlarıyla bile önlerine gelseniz, bu programda yalnızca izleyici iseler tatmin edemiyorsunuz onları. İçeride, daha birkaç ay önce Moskova'da düzenlenen halk dansları festivalinde, seksen yedi ülke arasında dünyanın en iyi grubu seçilen "Alamıs"ı izlemektense dışarıda şarkı söyleyip oynamayı tercih ediyorlar.

Bu programda bizi en çok etkileyen şeylerin başında daha çiçeği bur-

nunda gencecik bir dernek olan Hendek Kafkas Kültür Derneği'nin çalışmaları geliyordu. Kafkasya'dan getirilen müzik hocası Kvarçiya'nın yönetimindeki müzik grubu Abhazca ve Adigece şarkıları ve enstrümental müzikleriyle izleyicileri coştururken, miniklerden oluşan halk dansları grubu da gönülleri fethetti. Bir kaç yıl öncesine kadar bir kültür derneği bile

olmayan Hendek ilçesinin bu atılımları inançlı insanların neler başarabileceğini göstermesi açısından da önemlidir. Hem bu mucizeyi yaratan dernek yöneticilerini, hem de çalışan, emek veren, ter döken grup elemanlarını kutluyor, başarılarının devamını diliyoruz.

Programın jokeri şüphesiz Alamis grubu idi. Alamis uzun bir süredir Türkiye'deydi ve bir çok festivalde sahneye çıkıp izleyenleri büyülemişti. Uluslararası Samsun Festivali'nden sonra geldikleri Kartal Belediyesi Uluslararası Kültür ve Sanat Festivali'nde izlemiştik, büyüleyiciydiler. Onları bir çocuk

yönetmeni, kompozitör Otar Khuntsarya'dan Alamis hakkında bilgi aldık.

ALAMIS PITSUNDA DANS VE ŞARKI TOPLULUĞU

Grup 1983 yılında Abhazya'nın Pitsunda kentinde kurulmuş. İlk kurulduğunda yaş ortalaması 5-7 arasındaymış. Almanya, Belçika gibi Avrupa ülkelerinde ve eski SSCB'nin bir çok kentinde gösterilere çıkmış, sayısız ödüller almış. Maykop, Nalçık gibi Kuzey Kafkasya şehirlerinde defalarca sahneye çıkmış, büyük beğeni toplamış. Moskova'da iki gösteri yapmış ve yine bu yıl Moskova'da düzenlenen ve 87 ülkenin katıldığı uluslararası yarışmada birinci olmuş.

Abhazya'da yaptıkları gösterilerin sayısını artık bilen yok. Hemen her şehir, kasaba ve köyde defalarca gösteri yapmışlar.

Ekip, kurulduğu günden bu güne geçen on üç yıllık süre içerisinde yalnızca iki yıl aramışlar, o da Abhazya'nın işgali sırasında olmuş. Savaş nedeniyle çalışmalarını sürdürememişler. Hatta ekibin çocuk yaştaki elemanları cepheye savaşmak zorunda kalmışlar.

Bunları bize anlatırken gözleri doluyor hoca Vasil Aköyba'nın, hele ekip elemanı olan iki çocuğun savaşta öldüğünü

söylerken ağlamamak için kendini zor tuttuğunu hissediyoruz.

Ekip hakkında başka şeyler de anlatıyor Aköyba. Bu grup bir sahne grubundan çok derleme grubuymuş. Yani hazır oyunları oynamaktan çok otantik oyunları derleyerek sahneliyorlarmış. Kulandıkları enstrümanlar da otantik Abhaz enstrümanlarıymış.

Garmon dışındaki, apkhartsa, ayümaa, akhıma gibi müzik aletleri antik çağlardan beri Abhazlar tarafından kullanılan aletlermiş.

Sesli Düşündüklerimiz

Artı ve eksi puanlarıyla bir Sakarya Kafkas Kültür Şöleni daha geride kaldı.

Bir yıl daha beklemeden gelecek yılın hazırlığına şimdiden başlanırsa bu özgün festivalimizin uluslararası boyut kazanıp kültürümüzün tanınması ve yaygınlaşması konusunda yararlar sağlayabileceği düşüncesindeyiz.

Ayrıca, şölenin hazırlık ve organizasyonunun profesyonel bir ekip tarafından hazırlanmasının gerekliliği artık iyice su yüzüne çıkmış durumda. Şölenin adına yakışır bir boyuta ulaşması sanırız bu sayede mümkün olabilecektir. Burada hemşerilerimize de ciddi görevler düşüyor. Herkes gücü ve becerisi oranında bu organizasyona destek olmalıdır. Birlikte hareket etmek bizi daha iyi şeylere ulaştırır. Unutmayalım ki güzel şeyler güzel insanlar tarafından yaratılır.

ekibi olarak duymuştuk. Ama ne çocuk ne büyük tam arada bir ekip olarak çıktı karşımıza. Her yönüyle sahneyi dolduran bir grup. Müzik ve dans olarak oldukça özgün ve bugüne kadar görmeye alıştığımız ekiplerden oldukça farklı görüntüler çiziyorlar. Merak ettik ve hocaları yönetmen-Kareograf Vasil Aköyba ve müzik

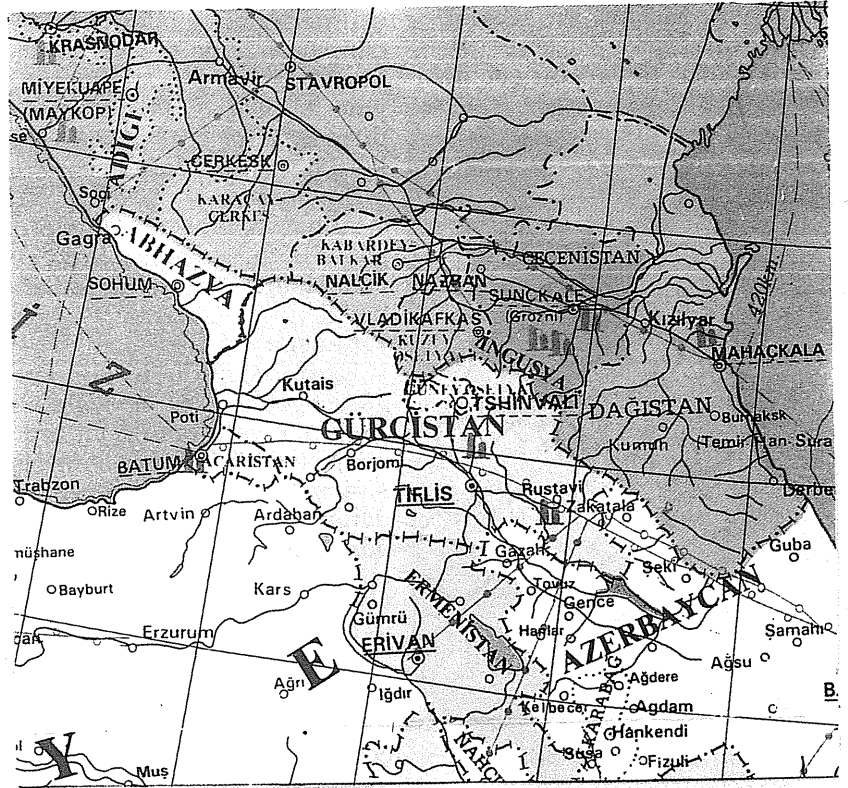
ŞÖLENİNİ KUTLAR

Denizin Karşısında Bir

Kafkasya-Abhazya Dayanışma Komitesi'nin organize ettiği ve 1,5 yıldır devam eden "Savaş Yetimlerine Koruyucu Aile Kampanyası" **Alaşara** Dergisi'nin desteği ile yeni bir boyut kazandı. Dergimizin Mayıs sayısında haber yapıp kamuoyuna ilan edilen ve "Denizin Karşı Yakasında Bir Çocuğunuz Olsun" sloganı ile dikkatleri üzerine çeken

kampanyaya bir anda onlarca başvuru yapıldı.

Adıyaman'dan, İzmir'den, Bursa'dan, Sakarya'dan, Trabzon'dan, Adana'dan, hatta Almanya'dan birçok iyi yürekli insan telefona sarılıp hemen bizleri aramıştı.

Kafkas-Abhazya Dayanışma Komitesi'nin organize ettiği ve 1,5 yıldır devam eden "Savaş Yetimlerine Koruyucu Aile Kampanyası" **Alaşara** Dergisi'nin desteği ile yeni bir boyut kazandı. Dergimizin Mayıs sayısında haber yapıp kamuoyuna ilan edilen ve "Denizin Karşı Yakasında Bir Çocuğunuz Olsun" sloganı ile dikkatleri üzerine çeken kampanyaya bir anda onlarca başvuru yapıldı. Dergimizin telefonu günlerce bir an bile susmamacasına çaldı. Yüzyıl gazetesinin bizimle görüşerek kampanyamızı manşetten vermesi ve ilri gün üstüste yayınlanmasının

ardından Kanal D Televizyonu devreye girerek dergi merkezimizde bir çekim yaptı. Kafkas-Abhazya Dayanışma Komitesi Başkanı Dr. Cemalettin Ümit, Komite üyesi Resmiye Hacı, Komite sekreteri Emel Yılal, koruyucu annelerden Tülay Bir ve Rengin Yurdakul'un hazır bulunduğu çekim, Kadir Çöpdemir tarafından sunulan "Hayat Devam Ediyor" adlı program içinde yayınlandı. Gerek Yeni Yüzyıl gazetesinin, gerekse Kanal D'nin yayınından sonra başvurularda bir yoğunluk yaşandı. Birçok insan savaş yetimlerine yardımcı olma yarışına girmişti. Bu arada bazı dramatik görüşmeler de

Çocuğunuz Olsun

yapmak zorunda kaldık. Birçok aile (özellikle de hiç çocuğu olmayan aileler) çocukları tamamen üzerlerine geçirmek ve yanlarına almak istiyorlardı. Hatta bu konuda hiçbir fedakarlıktan kaçınmayacaklarını söylüyorlardı. Ama tekliflerini, istemeden de olsa geri çevirmek zorunda kaldık. Onlara, Abhazya'nın ciddi bir nüfus problemi olduğunu, genç nüfusun büyük bir bölümünün savaş esnasında şehit düştüğünü, dolayısıyla yetim çocukların Abhazya'nın gelecek güvencesi olduğunu defalarca anlatmak zorunda kaldık. Gerçi der-

gimizde, Yeni Yüzyıl gazetesinde ve Kanal D televizyonunda bu konu detaylı olarak anlatılmıştı ve bir çok insan "koruyucu aile" esprisini benimseyerek arıyordu. Karşılıklı adresler alınıp verildi. Sonrasında birçok iyi yürekli insan "Denizin Karşı Yakasındaki Çocuk"larının hiç olmazsa fotoğraflarını görmek, haklarında bilgi almak ve başvurularını yapmak üzere dergimize geldiler. Biz de zaman kaybatmeden onları Kafkas-Abhazya Dayanışma Komitesi'ne ulaştırdık. Burada şunu da belirtmekte yarar görüyoruz. Her şeye karşın başvurular maalesef yeterli değil. Hala manevi aile bekleyen yüzlerce çocuk var. Yardım olayının Abhazya ayağını yürütenlerden biri olan gazeteci Sezai Babakuş'tan aldığımız son bilgilere göre,

bize ulaştırılan 600 civarındaki çocuk en acil durumda olan yani en çok yardıma ihtiyacı olan çocuklar. Zaten yetim de olsa yakınları tarafından iyi şartlarda bakılabilen çocuklar bu tasnifin dışında tutulmuş. Sözümüzü, Şamil Eğitim ve Kültür Vakfı bünyesinde çalışan "Kuzey Kafkasyalı Anneler"le **nart yayıncılık**'ın birlikte organize ettikleri ve Nisan 1994'te gerçekleştirilen "Tüm Dünya'daki Savaş Yetimlerine Maddi ve Manevi Destek Gecesi"nde yayınladığımız bildiriye yayınlayarak bitiriyoruz.

Halkımıza ve Tüm Dünya İnsanlarına,

İnsanoğlu'nun ikimilyon yıllık tarihini en kanlı devresini yaşıyoruz. Dünyamız yıkıcı, yıkıcı, öldürücü savaşlarla kahroluyor: Abhazya'da, Bosna-Hersek'te, Karabağ'da, Somali'de, Güneydoğu'da, daha nice yerde... Sanmayın ki bitecek, sanmayın ki insanlar bu anlamsız savaşlarda ölmeyecek; anneler gözü yaşlı, bebekler yetim kalmayacak...Daha nice asırlar boyu sürüp gidecek bu kavgalar, daha modern silahlarla, daha fazla ölü ve gözüyaşlı insanlar bırakarak...

Kavga paylaşım kavgası. Daha büyük lokmayı yutmak, daha fazlasını kapmak kavgası. Bin yıl önce böyleydi, yüzyıl önce böyleydi, şimdi yine böyle...

Çocuklar, çocuklarımız... Abhazyalısı, Bosnalısı, Karabağlısı, Somalilisi ve daha bilmem nerelisi ile bizim çocuklarımız...

Hepsi saf, hepsi temiz.

Tertemiz doğuyorlar, Her türden haksızlığın gözler önünde cereyan ettiği, canilerin kol gezdiği bir dünyada, olayları yönlendirecek güçleri olmadan yetişiyorlar.

Gün geliyor hiç tanımadıkları, taraf olmadıkları pis bir savaşın ortasında buluyorlar kendilerini. Başlarının üzerinde balonlar değil bombalar uçuşuyor, akşama eve babaları yerine ölüm haberi geliyor. Oysa ki onların da hakkı babalarının elinden

Savaştan yeni çıkmış olan Abhazya Rusya'nın ambargosu nedeniyle temel ihracat malı olan mandalinasını satamayıp çürümeye terketti.

şeker yemek. Onlar da sarılıp yorgun babalarına yerlerde yuvarlanmak istiyorlar.

Gelin hep birlikte bu çocuklara baba olalım, anne olalım. Onlara sahip çıkalım. Onların geleceğine sahip çıkalım. Kinle değil sevgiyle büyümelerine yardımcı olalım.

Yalnız Abhazyalı çocuklara sahip çıkmakla kalmayalım. Birilerinin faşist heveslerine kurban edilen Gürcü gençlerinin gözyaşlı annelerine de sahip çıkalım. Babalarının hala döneceği umuduyla kapıları gözleyen yetim Gürcü çocuklarına da sahip çıkalım.

Tüm dünya çocuklarına sahip çıkalım...

Onlara sahip çıkmak dünyamızın, insanlığımızın geleceğine sahip çıkmaktır. Haydi swayalım kollarımızı...

Bu bildiriği yayınladığımız Nisan 1994'ten beri dünyada binlerce çocuk daha yetim kaldı. Çeçen çocukları, Ruandalılar, daha nice...

Daha ne duruyoruz. Haydi sıvayalım kollarımızı, çocuklara yardım edelim. Sevgi dolduralım çocuklarımızın acı ile yoğrulmuş yüreklerine. Hiç olmazsa onlar savaşmasın, onlar birbirlerinin çocuklarını yetim bırakmasın.

Dergimiz basıma girmek üzereyken "Tempo" dergisi de kampanyamızı geniş bir haber yaparak bize manevi destek verdi. Haberi hazırlayan Renan Atalay'a haberin fotoğraflarını çeken Ergun Candemir'e ve tüm dergi çalışanlarına Abhazyalı çocuklar adına buradan teşekkürlerimizi iletiyor çalışmalarında başarılar diliyoruz.

Ayrıca diğer basın yayın kuruluşlarını da göreve çağırıyoruz. Unutmayalım dünyada sayısız yetim çocuk var ve bunlar sevgisiz ve ilgisiz büyümeye aday, onların sevgi ile büyümesi toplumun ilgisine, toplumun ilgisi ise medyanın gücünü bu yola sevketmesine bağlı.

DENİZİN KARŞI KIYISINDA BİR ÇOCUK SAHİBİ OLABİLMEK İÇİN İZLENECEK YOL:

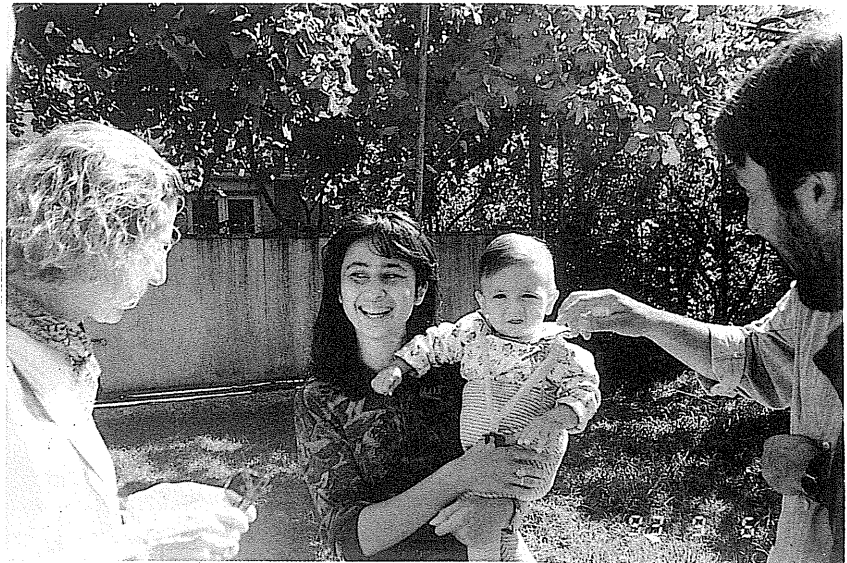
1. En başta ayda on dolar hesabından hareketle yıllık(oniki aylık) bedel olan 120\$ ve yazışma masrafları karşılığı olan 10\$, yani toplam 130\$ Türk Ticaret Bankası Bahariye Şubesi **A 729- Resmiye Hacali, Tülay Bir** Dolar hesabına yatırılacak.

2. Para yatırıldıktan sonra (0216) 418 09 05 nolu telefondan Komite Sekreteri Emel Yılal aranacak ve paranın yatırıldığı bildirilecek.

3. Bundan sonra istenirse Kafkas Abhazya Dayanışma Komitesi'ne gidilerek katalogdan bizzat bir çocuk seçilecek, ya da evlat edinmek isteyenler çocukta aradıkları özellikler (yaş, cinsiyet, milliyet vb.) belirtecekler. Komite de bu şartlara en uygun adayı seçip hakkında geniş bilgi ve fotoğraflarını başvuruyu yapan şahsa ulaştıracak. Eğer evlat edilecek çocukta herhangi bir şart aranmıyorsa sıradaki çocuk işleme sokulacak.

Ayrıca manevi anne ya da baba olan kişi hakkındaki gerekli bilgiler de çocuğa ulaştırılacak. Bir süre sonra paranın çocuğa ulaştığına dair teslim makbuzu evlat edinen kişiye ulaştırılacak.

Daha geniş bilgi için Kafkas-Abhazya Dayanışma Komitesi'nin (0216) 418 09 05 nolu telefonundan bilgi alınabilir.

MEGASIS ELEKTRİK ELEKTRONİK SİSTEMLERİ SAN VE TİC. LTD ŞTİ

Her türlü elektrik ve elektronik sistemleri ticareti ve taahhüt işleri

Sanayi Caddesi Kuruçeşme Sokak 6/17 **ULUŞ-ANKARA**

Tel:(0312) 309 16 44 - 309 08 44

Fax:(312) 309 08 44

ALMER

**IMPORT - EXPORT AND
DOMESTIC TRADING CO.**

Mahir Arın
Altan Alankuş
Gürcan Mercan

Söğütlüçeşme Cd. No: 38 K.581300 KADIKÖY-İSTANBUL
Tel:(0216) 349 70 47-347 31 06 Fax:(0216) 349 67 37

TOPRAK TİCARET EMLAK TAAHHÜT İŞLERİ

Şevket Dan

Yeni Toptaşı Caddesi 27/3 **ÜSKÜDAR-İSTANBUL**
Tel:(0216) 391 16 42-333 32 21 Çağrı: 033. 931 52

BOR MÜHENDİSLİK LTD ŞTİ

**Buderus Kalorifer Kazanları, Vaillant Kombi Cihazı ve AUER
Isıtma Cihazları Pazarlama ve Taahhütü**

Strazburg Caddesi Toros Sk. 38/30 **SIHHİYE-ANKARA**
Tel: (0312) 231 55 03 Fax:(0312) 230 32 89

ÖZKUT MÜHENDİSLİK TAAHHÜT TİC. VE SAN. LTD ŞTİ

Haluk Kutlu

**Her türlü elektrik işleri
Trafo, Aydınlatma, Otomatik kontrol ve kumanda**

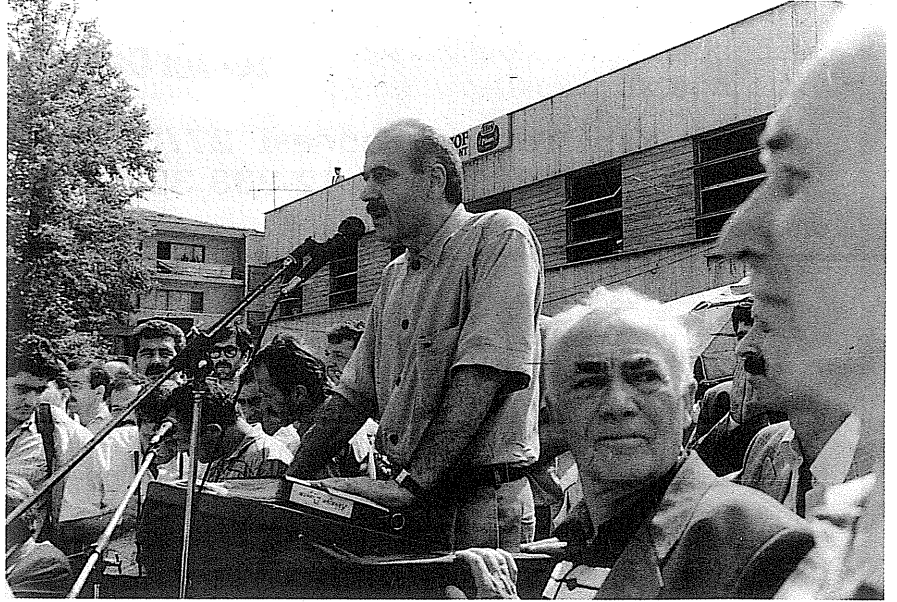
İller Sokak 18/9 **MEBUSEVLER-ANKARA**
Tel:(0312) 213 14 36 Fax:(0312) 221 29 24

Öncesi ve Sonrasıyla 14 AĞUSTOS 1992

Ani çıkışlarıyla ses getirmeyi başaran, önce "gevşek federasyon" söylemiyle, sonra da Türkiye'deki Rusya Federasyonu Başkonsolosu'na yazdığı protesto mektubuyla dikkatleri üzerinde toplayan Atay Ceyişakar: "Savaşı Abhazlar istemedi. Ama dayatıldı. Abhazya bu savaşta birçok evladını kaybetti ama dönüp geriye baktığımızda bir çok yönden işgal öncesi durumundan daha olumlu bir Abhazya görmek sevindirici. Rusya ve Gürcistan kapıları kapalı olan Abhazya'nın dünyaya açılabilirdiği tek kapı Trabzon kapısı ve Gürcistan bu kapıyı kapatmak için her türlü yolu deniyor. Oysa ki savaşın yaralarını sarmaya çalışan Abhazya'nın bu kapıya şiddetle ihtiyacı var... Ne Kaf-Der ne Konsey tek başına Türkiye'deki Kafkasyalıların örgütlenme ihtiyacını karşılayamıyor. Yeni bir oluşuma ihtiyaç var"

Kartal Kuzey Kafkas Kültür ve Dayanışma Derneği'nin düzenlediği ve Kafkas Abhazya Dayanışma Komitesi'nin kurucu başkanı olan Atay Ceyişakar'ın konuşmacı olarak katıldığı konferansta Abhazya'nın işgale uğradığı 14 Ağustos 1992 yılı öncesi ve sonrasında Abhazya'nın yaşadığı değişimler irdelendi. Atay Ceyişakar konuya oldukça geniş bir perspektifle yaklaşarak, kendisinin ve oluşumunda yer aldığı, Kaf-

çözümlerin ardından Kafkasya ile ilişkilerde gelişmeler başladı. Bu çerçevede, *Resmi sayılabilecek yetkililer *Hemşeriler, akrabalar, gelip gitmeye, ilişkilerin her iki ülke menfaatleri doğrultusunda geliştirilmesi seslendirilmeye başladı. 1989 yılında, Ankara Kuzey Kafkas Kültür Derneği'nin öncülüğünde "göç"ün 125. yılını anma etkinlikleri tertip edildi. Bu etkinliklere, Kuzey Kafkasyalıların yaşadığı tüm

Atay Ceyişakar işgalin hemen sonrasında Türkiye'nin dört bir tarafından akın akın gelen Kuzey Kafkasyalıların yoğun katılımı ile yapılan Adapazarı Mitinginde

Fotoğraf: Abdülkadir Ardızınba

kasya ile ticareti geliştirme amacıyla kurulan Nartaş şirketinin savaş öncesi Kafkasya girişimleri ile söze başladı. Ceyişakar'ın konuşması özetle şöyle:

"1989 yılında SSCB'deki

ülkelerden katılım oldu. Amerika'dan Bay Yahya Kazan ve Bay Kazbek de geldiler. Bu ikili; şu projeyi ortaya attılar: "Yeni gelişmelerin ışığında tarafsız bir ülkede bir kuruluşumuz olmalı. Bu kuruluşta görev alan arkadaşlar

ana politika ve stratejileri belirlemeli. İnsanlarımız da yaşadıkları ülkelerde hem politika belirleme safhasına katılmalı hem de belirlenen politikaların uygulanmasına daha organize halde katılmalı."

Bu konu ile ilgili İstanbul ve Ankara'da toplantılar yapıldı. Ankara'da yürütme komitesi kuruldu, ancak bir sonuca ulaşamadı.

Şayet bu veya benzeri bir organizasyona o tarihlerde gidebilseydi Kafkasya'daki olaylar daha akılcı boyutlara ulaşabilirdi.

Uzakdoğu'ya 1990 yılında yapmayı planladığımız seyahati öğrenince Yahya Kazan bizi Amerika'ya davet etti.

Cengiz Gül, Cüneyt Gökova ve ben Uzakdoğu'ya 1990 yılının Nisan ayında gittik. Ancak babasının ağır hastalığını duyan Cengiz Gül Kore'den döndü. Cüneyt Bey ve ben Yahya Kazan Bey'i ziyaret ettik, ailesiyle ve bazı hemşerilerle tanıştık. Yahya Bey'in oğlu İnal Kazan'ın da Atavatan ile içtenlikle ilgilendiğini öğrendik.

Yahya Beylerde misafir bulunan Abhazyalı hemşerilerden edebiyatçı Deniz Çağhaliya'ya:

"Abhazyalı hemşeriler, bize biraz yol gösterin, dışarıya açılmamıza katkıda bulunun, diye haber gönderiyorlar. Ancak sözün ötesinde hazırlıklı olmak gerekir, hazırlanıp ya bizi davet etsinler ya da kendileri gelsinler, dedik. 1990 yılı Ağustos ayında Cengiz Gül, Uğur Yağanoğlu ve Ben Abhazya'ya gidip görüşmeler yaptık.

1990'lı yıllara yaklaşırken ben Kafkas Abhazya Kültür Derneği'nin başkanıydım. Benimle birlikte yönetimde bulunan arkadaşlarla;

1. Dernekler-Vakıflar arasındaki iletişimsizlik üzerinde durmaya çalıştık, belli mesafeler alındı.

2. Kaftas Abhazya Kültür Derneği lokalini kullanılır hale getirdik, eğlence, konferans ve benzeri aktivitelerle derneğin faal olmasına gayret ettik.

3. Hemşerilerimizle yazılı iletişime önem verdik ve bu konuda da belli mesafeler alındı.

1990 yılında bir grup hemşeriyle "İstanbul Dostluk Grubu" adıyla bir grup oluşturduk. Daha ziyade işadamları ve

Abhazya'daki direnişe, Kafkas Abhazya Dayanışma Komitesi insani yardım yaparken, bazı gençler de gizlice giderek işgalcilere karşı savaştı. Bahadır Özbağ bunlardan biriydi ve Sohum geri alınırken şehit oldu.

bürokratlardan oluşan bu grup, mevcut derneklerin uğraşmadıkları alanlarda faaliyet yapmayı hedefliyordu.

Yine 1990 yılında "Abhazya Devlet Halk Dansları Grubu'nun Türkiye'ye gelmek istediğini öğrendik ve organizasyonunu Abhaz Derneği olarak üstlendik. Ekip geldi ve 1990 yılının Sonbaharında ülkemizin çeşitli yerlerinde gösteriler yaptılar.

1990 yılı Kasım ayında Abhazyalı Şair Platon Bebiya davetimiz üzerine Türkiye'ye geldi. Değişik yörelerimizde hemşehrilerimizle tanıştı, şiirlerini okudu, güncel olaylar ve tarih ile ilgili bilgiler verdi.

1991 yılında "İstanbul Dostluk Grubu" resmen dernekleşti. Dostluk Grubu bünyesinde bir grup arkadaş NARTAS isimli şirketi kurdu. Yönetim kurulundan bazı arkadaşlarla 1991 yılı Eylül ayında Abhazya'ya Aralık ayında ise Moskova'ya gittik. Resmi ve özel kişilerle görüşmeler yaptık.

1992 yılı Mart ayında tekrar Abhazya'ya "Reorganizasyon İhtiyaçları"nı belirleyen ve uygun bulurlarsa bunun nasıl gerçekleştirileceğini ve bizim katkımızın ne olacağını açıklayan bir ön raporla gittik. Prensip olarak kabul ettiler.

1992 Mayıs ayında bir "genişletilmiş rapor" ve iki doçent arkadaşla tekrar Abhazya'ya gittik. Yeteri kadar hazırlanmamışlardı. Neler yapılması gerektiğini konuşup not ettirdik. Ayrıca Abhazya Devlet Başkanı Sn. Ardznba'nın Türkiye'ye gelip devlet erkanını bilgilendirmesi kararını aldık.

23.07.1992'de Abhazya, Bağımsızlık Bildirgesi'ni kabul ettiğini ilan etti.

24.07.1992'de Ardznba, heyeti ile Türkiye'ye geldi. Hemşeriler ve bazı yetkililerle görüştük. Ancak Sn. Başbakan ve Dışişleri ile görüşmemiz mümkün olmadı, çok ciddi bir engelle karşı karşıya olduğumuzu anlamıştık.

Ardznba ve heyeti bir hafta kalıp Abhazya'ya geri döndü.

1992 yılının ilk aylarında Mümtaz Demiröz, "I. Dünya Abhaz Kongresi"nin toplanacağı haberi ile Abhazya'dan geldi. Ön çalışmalar başladık. Önce Temmuz denmişti, fakat sonra Eylül sonu Ekim başı olacak dendi ve biz de hazırlıkları bu tarihe göre yapıyorduk.

14. Ağustos 1992'de Gürcistan birlikleri Abhazya'yı işgale başladı, iki gün içinde Başkent dahil Gürcistan sınırına kadar olan bölge işgal edildi. Ancak bu sınırlar dahilinde mevzi olarak hala Abhazların elinde bulunan yerler vardı.

16 Ağustos'ta Adapazarı'nda bir araya gelip 18 Ağustos'ta miting yapma kararı aldık. O tarihte de tüm Türkiye genelinden gelen hemşerilerimizin katılımıyla miting yaptık.

Aynı gece, Türkiye'de bulunan Rauf Bıñaw'un da aralarında bulunduğu bir grup arkadaşla Ankara'ya gittik. Sayın Turgut Özal'dan randevu aldık ve 20.08.1992 günü Okluk Koyu'nda bir görüşme yaptık. Gece Ankara'ya döndük. 21.08.1992 günü Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin ile görüştük ve İstanbul'a döndük.

O zamanki adı ile Kaf-Kur, 23.08.1992'de İstanbul Kafkas Abhazya Kültür Derneği'nde, tüm derneklerimizin ve hemşerilerimizin davetli olduğu bir toplantı tertip etti.

Bu toplantıda benim başkanlığında "Kafkas-Abhazya Dayanışma Komitesi" oluşturuldu. Komite de, diplomatik bazı çalışmalar, bilgilendirme

çalışmaları, ekonomik ve insani yardım çalışmaları ve bazı eylemleri dernekler ve hemşerilerin katılımıyla yaptı/gerçekleştirdi.

Eylül 1992'de, komiteyi temsilen Moskova Ateşkes Görüşmeleri'ne izleyici olarak gittik (Rahmi Tuna ve ben).

Ekim başında I. Dünya Abhaz Kongresi'nin toplanacağı haberi gelmişti, kongreye geniş bir heyetle gittik. Bizim oraya vardığımız gün Gagra Bölgesi işgalcilerden kurtarılmıştı.

Kongre böyle bir ortamda bile toplanılabileceği imajı açısından çok etkili ve faydalı oldu.

Komite, Kongre sonrasındaki çalışmalarına, kendisine bu konuda destek veren dernekler ve mahalli dayanışma komiteleri ile birlikte devam etti.

İçinde bulunulan ortam, olayın gerektirdiği organizasyon ve yine olayın ihtiyacı olan çalışmanın yapılamaması sebebiyle, fiili olarak 1993 Nisan'ında, resmi olarak da Mayıs ayında ben Komite Başkanlığı'ndan ayrıldım.

I. Dünya Abhaz Kongresi'nde, Komite Başkanı olduğum için Kongre Yürütme Kurulu Başkan Yardımcısı(Türkiye adına) seçilmiştim. Temmuz 1995'te yapılan II. Dünya Abhaz Kongresi'nde bu görevden ayrıldım.

Sözünü ettiğim devreler için bir değerlendirme yapmam gerekirse, bence;

OLUMLU OLAYLAR:

1. Kuzey Kafkasya'dan gelenlerin fiili katkısı ve motivasyonu ile direniş kısa sürede güçlendi ve savaş süresince devam etti.
- 2.Çok önceden planlı yapılması gereken ancak yapılamayan dayanışma tüm Kafkas kökenlileri bir araya getirdi ve faydalı sonuçlar alındı.
3. Rusya'nın Gürcistan'a verdiği işgal icazetinden sonra süreç içinde Rusya faktörü nisbeten lehe çevrildi.

EKSİK OLANLAR:

1. Önceden organize olmama, planlı olamama, potansiyelimizin altında verim almamıza sebep oldu.
- 2.Abhazya olayının verdiği imkan

Abhazya Cumhurbaşkanı Viladislav Ardızınba Anıtkabir'i de ziyaret edip celenk bıraktı.
Fotoğraf: Abdülkadir Ardızınba

hepimizi birleştirerek "üst kurum" imkanını değerlendiremedik.

SÜREÇTE İYİ OLAYLAR:

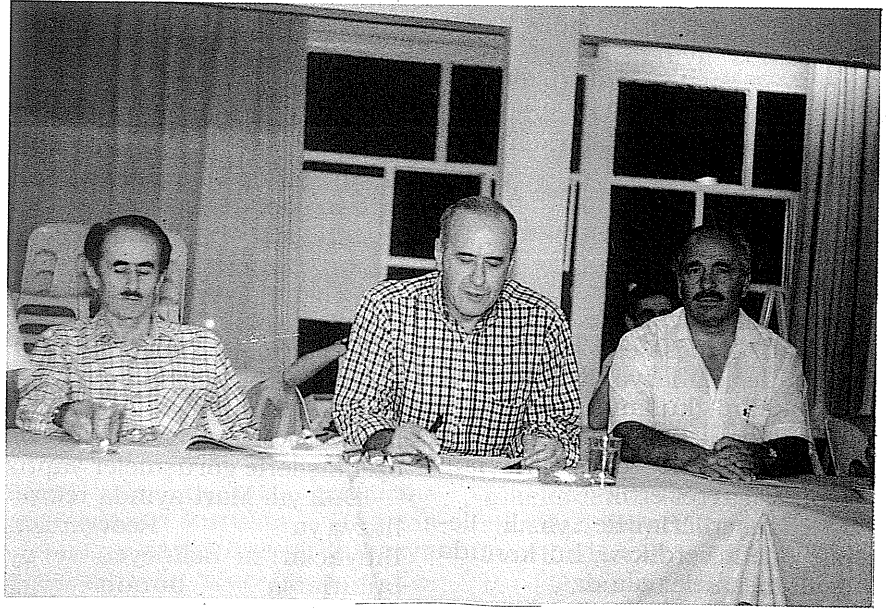
- 1.Yaşlı'lar dahil herkes konuya ilgi duyuyor, konuşuyor.
- 2.Yeni dernekler oluşuyor, pasifize olan derneklerin yerlerini dolduruyorlar. Örneğin: Kayseri, Kartal, Fatih Dernekleri...
- 3.Değişik yayınlar yapıldı, yapılıyor. Alaşara gibi ciddi bir dergimiz oldu.

GÜNÜMÜZDE NE YAPILMALI?

- 1.Geçen sürecin (suçlu aramak

için değil, ders almak için) analizi- eleştirisi yapılmalı,

2.Mevcut kurumlarımız (günümüze kadar yaptıkları için hepimiz müteşekkirimiz), Bugünün ihtiyaçlarına/davanın boyutlarına yetmemektedir, tabiri caizse hükümet gibi işler görecektir, uluslararası boyutu olan insanlardan oluşmuş bir kuruma ihtiyacımız var. Bu kurum oluşturulmalıdır. Bu kurumun öncülüğünde makro bir plan yapılmalı ve bu planın içinde derneklerin yeniden organize edilmesi de sağlanmalıdır.

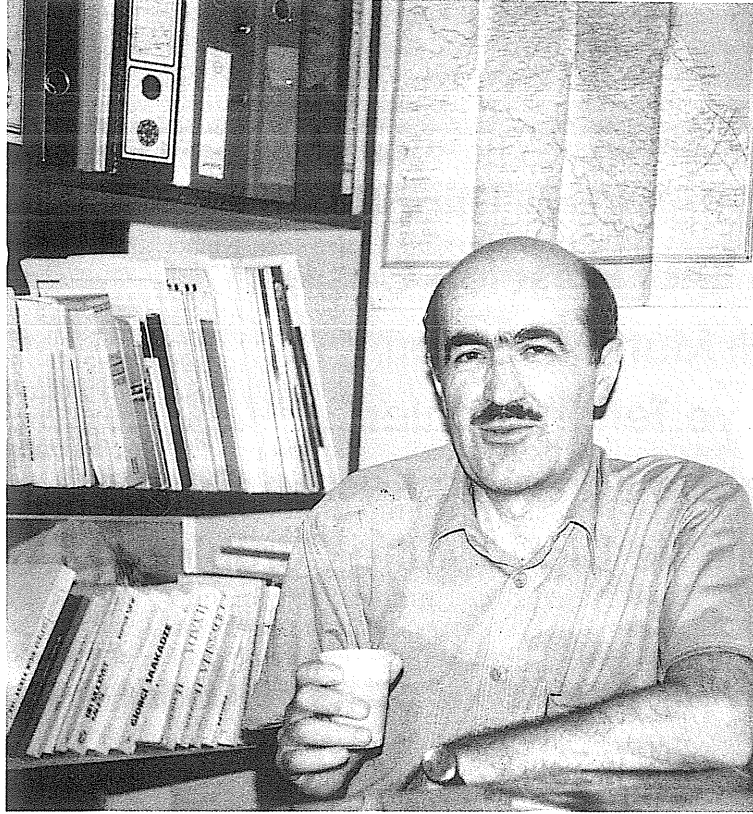

Atay Ceyişakar, Kartal Kuzey Kafkasya Kültür Derneği lokalinde dernek başkanı Erol İbat ve şair-yazar Yaşar Bağ ile birlikte.

Bir araştırma fabrikası

SEFER E. BERZEG

Kafkasya ve
Kafkasyalılarla
ilgilenlerin
yanıbaşlarından
ayırmadıkları bir
çok eserde
kuşkusuz Sefer E.
Berzeg imzası
vardır. Asıl
mesleği, bir başka
ifadeyle geçimini
sağladığı, hayatını
idame ettirdiği
mesleği avukatlık
olan Berzeg, 1864
Büyük Çerkes
Sürgünü'nde
Kafkasya'dan
sürülen Ubih bir
ailenin çocuğudur.

Sefer E. Berzeg, araştırmalarına malzeme toplamak için arasıra İstanbul'a gelir. Bu gelişlerinde dergimizi de ziyaret etmeyi ihmal etmez

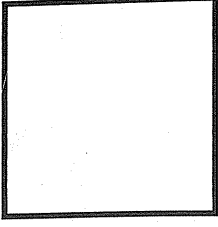
yayınlanan çalışmaları: Kafkas Hasreti (Şiir Antolojisi, Haluk Yediç'le birlikte, Ankara 1966), Vatan Düşüncesi-Adige Şiirinden Seçmeler (Adigece-Türkçe, Ankara 1967), Muhacerette Kuzey Kafkasyalı Yazarlar (Ankara 1968), Adige Çerkes Alfabesinin Tarihçesi (Ankara 1969), Kuzey Kafkasya Göçmenlerinde Res-samlar Besteciler Hat-tatlar (Özdemir Özbay ile birlikte, Ankara 1971), Kuzey Kafkasya Göçmenlerinde Kültür Değişimleri (Alhas Fidarok imzasıyla, Ankara 1971), Ölümünün 12. Yıldönümünde Yaşar Doğu'nun Hayatı (Samsun 1973), Gurbetteki Kafkasya'dan Belgeler I, II, III (Ankara 1985-1989), Se Syduinay (Adigece şiirler, Samsun 1986), Türkiye Kurtuluş Savaşı'nda Çerkes Göçmenleri (Nart Yayıncılık, İstanbul, 1990)

S efer E. Berzeg Samsun'un Kavak ilçesinde 1943 yılında doğdu. Babasının memurluk görevleri nedeniyle ilk, orta ve lise öğrenimini Samsun, Amasya ve Sinop'ta yaptı. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirdi. İlk ve orta öğrenimi sırasında çeşitli geçici işlerde, üniversite yıllarında ise Petrol Ofisi Genel Müdürlüğü'nde çalıştı. Başta Ankara Kuzey Kafkas Kültür Derneği olmak üzere Kafkas Kültür Derneklerinin çalışmalarına katıldı. Serbest avukat olarak çalıştığı Samsun'da 1972-1988 yılları arasında sürekli olarak Kafkas

Kültür Derneği'nin başkanlığında bulundu. 1960'lı yıllardan başlayarak Türkiye basınında ve Kafkasyalıların yayın organlarında yazıları, şiirleri ve araştırmaları yayınlanmaktadır. Yeni Kafkas (İstanbul), Kafkasya (Ankara), Birleşik Kafkasya (İstanbul), Nartların Sesi (Ankara), Kuzey Kafkasya (İstanbul), Kuzeysu (Samsun), Yedi Yıldız (İstanbul) vd. dergi ve gazetelerde çeşitli imzalarla çok sayıda yazısı yayınlanmış, Kafkasya Gerçeği (Samsun 1990-1993) adlı dergiyi çıkarmıştır. Kitap ve broşür halinde

Türkiye Kurtuluş Savaşı'nda Çerkes Göçmenleri (Nart Yayıncılık, İstanbul, 1990) Sefer E. Berzeg, araştırmacı yönünü çalıştırmayı sürdürüyor ve gizli kalmış ya da yeterince ortaya konulamamış bir çok gerçeği daha açığı çıkarmadan da yazmayı bırakmayacak gibi görünüyor.

Alağara Dergisi olarak ona çalışmalarında başarılar diliyor ve üreteceklerini merakla bekliyoruz.

ŞİMGA

PAZARLAMA LTD. ŞTİ.

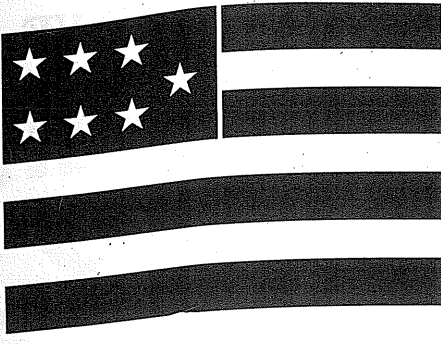
- ✓ Muhtelif Çelik Tencere ve Tencere Seti
- ✓ Çelik Çatal, Kaşık, Bıçak Setleri
- ✓ Yerli ve İthal Porselen Çeşitleri
- ✓ Elektrikli Mutfak Aletleri
- ✓ Emaye ve Teflon Ürünler
- ✓ Paşabahçe Kristal ve Kesme Çeşitleri
- ✓ Hediyelik ve Diğer Mutfak Ürünleri

Toptan ve Perakende Satış ve Organizasyonu

Kıbrıs Şehitleri Caddesi No: 79 Mavi Han/BURSA

Tel: (0224) 250 10 30-255 11 25

Fax: (0224) 255 51 35

Kartal'da Konfederasyon Toplantısı

Türkiye'ye görüşmeler yapmak üzere gelen Kuzey Kafkasya Konfederasyonu Başkanı Ruslan Gvaşev'in isteği üzerine Kartal Kuzey Kafkas Kültür ve Dayanışma Derneği Lokali'nde dernek yöneticileri düzeyinde bir toplantı düzenlendi. Katılımın fazla olmadığı toplantıda sırasıyla Federasyon'un Türkiye temsilcisi Ö. Aytek Kurmel, Federasyon Başkanı Ruslan Gvaşev kürsüye çıkıp konuştular. Ömer Aytek Kurmel Şubat 1994'te Konfederasyonun o dönem başkanı olan Musa Y. Şanibe tarafından temsilciliğe getirildiğini, başkanı bulunduğu ve kısaca Fatih Derneği olarak anılan Kuzey Kafkasyalılar Derneği'nin Federasyon'un Türkiye'deki merkezi olarak görev yaptığını söyledi. Devamında, göreve getirildiği tarihten bugüne kendisinin ve derneğin yaptığı faaliyetleri bir ra-

por halinde sundu.

Aytek Kurmel'den sonra söz alan Federasyon Başkanı Ruslan Gvaşev, Türkiye'de temaslar yapmak üzere Konfederasyon tarafından görevlendirildiğini söyleyerek söze başladı. Konfederasyonun son durumu ve yaptığı çalışmalar hakkında bilgi verdikten sonra Türkiye'de bazı ortak noktalar oluşturup, ortak bir kararla ülkesine dönmek istediği söyledi.

Konfederasyon'un sürekliliğinin Kafkas halklarının geleceği açısından çok önemli olduğunu ve mutlaka yaşatılması gerektiğini belirtmeyi de ihmal etmeyen Gvaşev, kendi içimizde de Konfederasyon karşıtı güçler var dedi. Bu güçlerin yakın zamana kadar izole edilebildiğini ancak son dönemlerde bunun da oldukça zorlaştığını anlattı.

Konfederasyon'un dünya kamuoyuna gerekli enformasyonu sağladığını, gerekli yerlere ulaştığını, şu anda belli ülkelerde Konfederasyon olgusunu anlatan temsilcilerin çalışmalarını sürdürdüğünü söyledi.

Ayrıca, Konfederasyon içinde alınan kararları uluslararası platformlara taşıyacak komitelerin tamamlandığını ve gerekli ekonomik gücü sağlayabilecek kişilerle görüşülüp yardım kaynaklarının sağlandığını belirtti. Şu anda Konfederasyon'un üç merkezi olduğunu (Sohum, Nalçik, Grozni), bu merkezlerden Sohumi'nin aralıksız çalıştığını. Grozni'nin savaş nadeniyle, Nalçik'in ise Rus hükümetiyle yaşanan gerginlik ve kısıtlamaların etkisiyle çalışmadığını söyledi.

Toplantıda ayrıca, Konfederasyon'un "Kafkas" adlı halk dansları grubunun Türkiye'ye gelme konusu görüşüldü ve grubun 15 Ekim-15 Kasım 1995 tarihleri

arasında gelmesi kesinleştirildi.

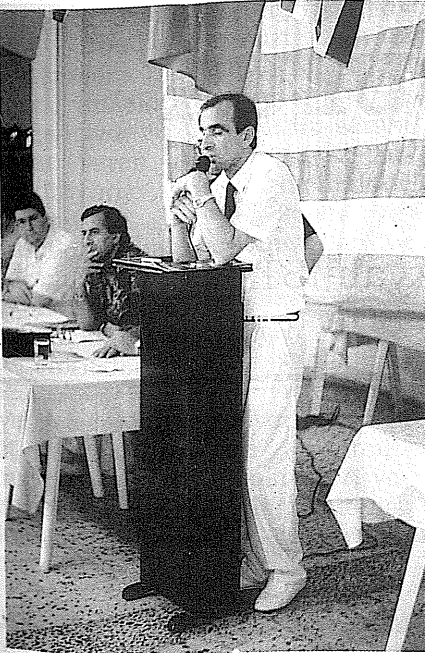
Bundan başka Sohumi'da yapılacak Konfederasyon toplantısı için delege seçimi konusu konuşuldu. Toplantı sonucunda ortak bir bildiri hazırlandı.

Kafkas Halkları Konfederasyonu Başkanı Ruslan Gvaşev katılanların çeşitli sorularını yanıtladı.

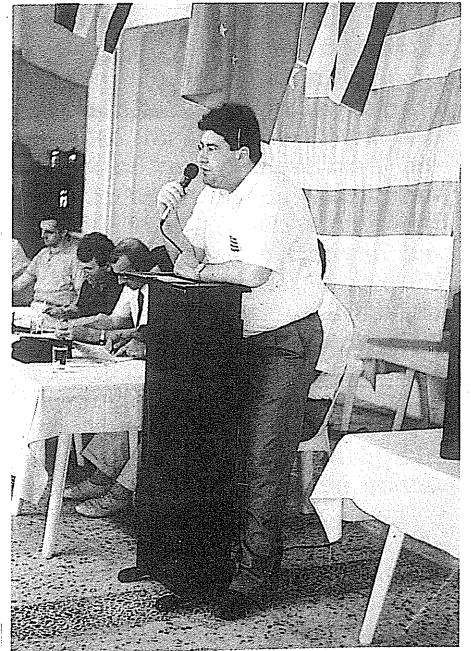
Ondan sonra söz alan Konfederasyon Halk Dansları Grubu Kurucu Hocası Kandid Tarba ise Abhazy'a da sağlanan güç birliği örnek alınarak, Tüm Kuzey Kafkasyalıların her alanda bir bilek bir yürek olması gerektiğini söyledi.

En son söz alan Abhazyalı bir genç, Abhazyalı gençler adına konuşarak tüm Kuzey Kafkasya'nın ve Diaspora'nın birlikteliğini istediklerini vurguladı.

Haber: Arzu Özkurt

Kuzey Kafkasya Konfederasyonu Başkanı Ruslan Gvaşev, Kartal K. Kafkas Kültür Derneği'ndeki toplantıda.

Kuzey Kafkasya Konfederasyonu Türkiye Temsilcisi Aytek Kurmel çalışma raporunu okurken.

SOMAR®
İSTANBUL

**SOMAR İSTANBUL DIŞ TİCARET VE
ELEKTRONİK SAN. LTD. ŞTİ.**

M. Nedim Özel
Direktör

Perpa Ticaret Merkezi
Kat 13 No: 2321 Okmeydanı 80270
İSTANBUL-TURKEY
Tel:(212) 222 20 00 Fax:(0212) 222 25 97 Mobil: 532 211 13 14

Harun Yüksel Toprak Sanayii ve Ticaret A.Ş

Fabrika: Tepecik Mevkii Samsun Yolu Üzeri **ERBAA-TOKAT**
Erbaa Tel: (356) 715 12 53-715 1124-753 13 46
Fax: (356) 753 14 12

Ankara Tel: (312) 222 78 07-221 29 24

İstanbul Tel: (216) 361 89 84-372 09 59

YAYSAT

Gazeteler Baş Bayii
Fethi KAPLAN

Leyla Atakan Cd. Elize Apt. 38/1 **İZMİR**
Dağıtım Tel: 322 19 08
Büro Tel: 322 19 09-322 19 92-325 69 46
Fax: 322 26 57

ÖZDEN KUYUMCULUK

Ali Keskin

Atatürk Cd. Gülbağ Pasajı 6/25 Küçükyaşı-İSTANBUL
Tel: (216) 388 73 00-417 42 80

Baykal Triko

Tekstil Sanayi ve Ticaret
Cahit Baykal

Merkez:Kazım Karabekir Cd. Tesviyeci Sk. 7/17-18 ANKARA **Tel:**(312)341 18 11-342 15 74
Şube: Hanımeli Sk. 20/A Sıhhiye-ANKARA **Tel:**(312) 231 46 10

Abhazy'a'da YÜZYIL YAŞANIR

geçen sayıdan devam

Sula BENET

Çeviren: Zeynep ŞEN

Abhaz sofrasındaki başlıca ürünler (yiyecekler) başlıca demek Abhazy'a'da günlük demektir-taze meyveler, (özellikle üzüm), taze sebzeler (yeşil soğan, domates, salatalık ve lahana) çok çeşitli sebze ve sebze turşuları küçük bezelye tanelerinin saatlerce kısıp ateşte pişmesi, pişerken ezilmesi, soğan, biber, sarmısak ve narla tatlandırılan özel bir sosla servis yapılan yemeklerdir. Bu sıcak sos veya benzeri soslar sofrada ayrı bir tabakta bulunur ve isteyenlere servis yapılır. Ayrıca yemeklerde de bol sarmısak kullanılır.

Sovyetler Birliği'nin esas tütün üreticileri olmalarına karşın çok az Abhaz sigara içer. Sürekli olarak sigara içen tek bir kişiyle karşılaştım; 100 yaşını aşkın bir kadındı. Abhazlar ne kahve ne de çay içiyorlar. Fakat yerli ve alkol oranı düşük kırmızı şarabı tüketiyorlar. Bu şarabı, öğlen ve akşam yemeklerinde az miktarda herkes içiyor ve Abhazlar bu şarabı "Hayat veren şarap" olarak nitelendiriyorlar. Şeker dietlerinde bulunmuyor, sadece kendi yetiştirdikleri balı kullanıyorlar ve nadiren diş ağrısı çekiyorlar.

Abhazları ve yemek alışkanlıklarını inceleyen Sovyet tıp otoriteleri bu alışkanlıkların yaşamlarına uzun yıllar ekleyebileceğini düşünüyorlar; yağlı süt, sebze turşuları ve muhtemelen şarap, belli bakterileri yoketmekte ve dolaylı olarak damar tıkanıklıklarının gelişmesini önlemekte.

1970'te, Sovyet doktorları ve New York'tan Dr. Samuel Rosen'den oluşan bir grup Rusların ve Abhazların duyma yeteneklerini ölçtüler ve Abhazların çok az yağ,

Abidin Ju, Türkiye'de yaşayan yüz yaşını aşmış Abhaz Abaza kökenli bir hemşehrimiz. O da Kafkasya'daki soydaşları gibi uzun yaşamanın sırrını keşfetmiş.

büyük oranda meyve ve sebzeden oluşan dietlerinin duyma yeteneklerini de olumlu etkilediği sonucuna vardılar. Sadece sıcak sosları, bir çok doktorun büyük ihtimalle hayır diyeceği yiyecekler ve bazı Abhazlar da aynı şekilde düşünüyorlar.

Her ne kadar Abhazlar uzun yaşamlarını, çalışma, seks ve yemek alışkanlıklarına bağlılarsa da, kültürlerine daha geniş bir açıyla bakan bir yabancıyı etkileyen bir yanı var Yaşamlarındaki bütünlük, toplum içindeki her bir bireye sarsılmaz bir güvenlik ve süreklilik hissi veren grup özellikleri, içinde yaşadıkları daha geniş olan toplumun değişen

şartlarına adapte olmalarına fırsat veriyor. Kişisel ve toplumsal yaşamlarındaki süreklilik (duygusu) antropolojistlerin uzamsal ve dünyevi bütünlükler dedikleri şey olsa gerek.

Uzamsal bütünlükleri Abhazların akrabalık yapılarına oluşuyor. Bu yazılı olarak, Abhazların kendilerine özel yaşam biçimi: aileler arasındaki ilişkileri dengeliyor, nerede yaşayacaklarına karar veriyor, kadının konumunu ve evlilik kurallarını belirliyor. Yüzyıllar boyunca varolmayan veya etkisiz kalan merkezi otorite yerine akrabalık hayatın ilgi iskeleti olmuş ve hala da öyle.

Abhazy'a'da akrabalık çok incelikli ve ilişkiler büyüğe saygı temeline oturuyor. Merkezde (odakta) erkek çocukların evlilikleriyle genişleyen aile var, bir tek çiftin ve çocuklarının oluşturduğu aileler de bu bütüne ekleniyor, ailenin tüm bireyleri aynı soyadı taşıyor. Sonuç olarak bir Abhaz, birçoğunu tanımadığı birkaç bin kişiyle akraba olabiliyor. Abhazların akrabalık anlayışlarını ilk olarak Sohum'dan Duripş kasabasına kadar eşlik eden arkadaşım Ömer'in bana bir çok kişiyi kız kardeş ve erkek kardeşleri diye tanıstırmasıyla keşfettim. 20'den daha çok kardeşle tanıştıktan sonra "Kaç tane kardeşin var senin?" diye sordum.

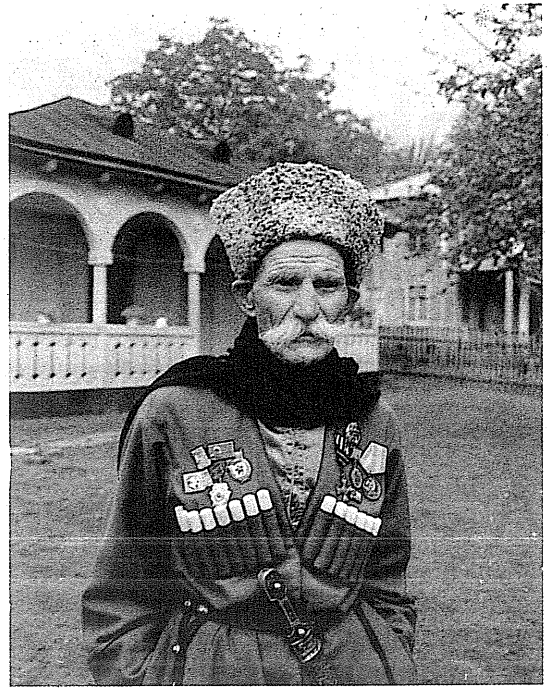
"Bu kasabada 30 tane" dedi. "Abhazların hesabı Ruslardan farklıdır. Bütün bu insanlar benim babamın ismini taşıyorlar."

Bu açıklamayı, almam gerekenden daha az ciddiye aldım. Sonradan, Ömer'in kardeşlerinden birinin evinde dinlediğim Abhaz şiiirlerinden oluşan bir kaseti, çok beğendiğimi ifade edince, Ömer hiç tereddüt etmeden onu bana hediye

Açandara ka-
sabasında yaşayan
99 yaşındaki Abhba
Süleyman dok-
toruna şunları di-
yordu "Ölmek için
henüz erken.
Çocuklarımın ve to-
runlarımın bana ih-
tiyaçları var ve bu
dünyada olmak o
kadar da kötü değil,
sadece dünyayı alt-
üst edemiyorum ve
ağaçlara tırmanmak
artık zor gelmeye
başladı.

Yaşlılar her zaman
hareketliler. "Boş
oturmaktansa
amaçsızca hareket
etmek daha iyidir" di-
yorlar. Kahvaltıdan
önce evin avlusunun

etti.

"Ömer, bu senin mi?" dedim.

"Oh, evet benim. Burası benim
kardeşim evi" dedi. Kardeşine sor-
duğumda ise o da tabii onu size
verebilir, o benim kardeşim" ce-
vabını verdi.

Akrabalık yapısını oluşturan
kan bağına dayalı sonsuz
ilişkilere hayatboyu
yükümlülükleri getiren, çeşitli
adetlere bağlı ilişkiler eklenir ve
Abhazların sonsuz güvenlik his-
lerini aldıkları bu yapı insanların
çevrelerini genişletmelerine
yardımcı olur. Asi olanların
kaçabilecekleri başka alternatif
bir yaşam şekli olmamasına
rağmen, Abhazlar diğer insanları
kendi kültürleri içine almaya
hazırlar. Örneğin, ziyaretim
sırasında bir Hristiyan bir
Müslüman çocuğun vaftiz babası
olması için çağrıldı: Vaftiz babası
ve çocuk da Abhazdı. Şaşkınlığımı
görüncü "Bu hiç sorun değil, ak-
rabalık çemberimizi genişletmek
istiyoruz" dediler.

Abhaz yaşantısının dünyevi
bütünlüğü, yaşamının genel an-
lamda devamlılığı, sınırın olmayışı
ve işsiz, "genç", "yabancılaşmış
durumların tanımlanmış ol-
masıyla ifade ediliyor. Abhazlar
hayatı seven, iyimser insanlar ve
kendilerine ve ailelerine yük ol-
duklarını düşünen "bağımlı" yaşlı
Amerikalıların tersine ha-
yatlarının geri kalanından zevk
alarak yaşıyorlar.

ve meyve bahçelerinin etrafında
dolaşıp dikkatlerini çeken bazı
işleri hallediyorlar.

.....
Yaşlı bir adam rüzgarın
düşürdüğü elmaları toplayıp bir
banka oturarak torunlarına veya
torunlarının çocuklarına hi-
kayeler anlatıyor veya onlar için
oyuncaklar yapıyor. Yaşlıların ol-
dukça, sık yaptıkları bir iş de ak-
raba grubunun aktiviteleri için
merkez görevi gören geniş yeşil
avlunun zararlı otlardan tem-
mizlemesidir. Bahçeyi düzenli tut-
mak önemli bir iştir. Oradayken
dağınık ve otları kesilmemiş tek
bir bahçe bile görmedim.

Yazın, bir çok yaşlı erkek 2-3
ayını dağlarda, çoban
kulübelerinde, geçirir. Burada
sürüyü gütmekte yardımcı olurlar
veya kendileri ve çobanlar için
ava çıkarlar. (Birçoğu ileri
yaşlarına rağmen mükemmel
nişancıdır). Ailelerinden uzak-
ken otoritelerini kaybetmek ko-
nusunda endişe duymazlar,
dağlarda geçirdikleri zaman onlar
için yararlı ve mutluluk vericidir.
Abhazların 99 veya 110 yaşında ih-
tiyaç duyulduklarını hissetmeleri,
sahte veya uydurma bir davranış
değil; bu çocuklukta başlayan tu-
tarlı bir görüşün doğal bir ifadesi.
Ebeveynlerin ve yakın ak-
rabaların rol aldıkları, bir Abhaz
çocuğunun soğukkanlıca ye-
tiştirilmesinde, saygı, itaat ve
sabır ön plana çıkarılır. Çocuklar

küçük yaşlardan itibaren ev
işlerinde görevlendirilirler, okula
gitmedikleri zamanlarda tarlada
ve evde çalışırlar.

**Çocuklar ve yetişkinler için
"ayrı yaşam şekilleri" yoktur.
Çocuklara öğretilen değerler ye-
tişkinlerin yaşıyor oldukları
değerlerdir ve (diğer top-
lumlarda olduğunun tersine)
sözleri ve yaptıkları arasında
hiçbir ikiye bölme farklılıklar yok-
tur.** Çünkü onlara öğretilenler
önemli ve verilen görevler de ge-
rekli görülür, çocuklar da bundan
rahatsız veya şikayetçi değildirler.
Olgunlaştıkça yaşamlarındaki
statü değişikliğine kolay uyum
sağlarlar. Bir gelin, örneğin,
eşinin evine yerleşmeden önce,
yeni klanın bir parçası olarak bir
süre eşinin akrabalarıyla birlikte
yaşar.

Baştan itibaren beklentiler ve
tecrübeler arasında hiç bir ayrılık
yoktur. Abhazlar uzun ve yararlı
bir yaşam beklentisi içindedirler
ve yaşlılığa olan beklentilerinin de
iyi bir nedeni vardır: Ge-
leneklerinde devamlılığa bu kadar
çok değer veren bir kültürde,
yaşlı insanlardan vazgeçilemez.
Önemli törenlerde yaşlılar
başkanlık ederler. Tartışmalarda
onlar arabuluculuk yaparlar ve
çiftçilik bilgileri onlardan
öğrenilir. İhtiyaç duyulduklarını
hissederler, çünkü kendi
düşüncelerine göre ve herkese
göre de gerçekten onlara ihtiyaç

vardır. Onlar yük değil, çok değerli kaynaklardır.

Abhazlar, yemek ve çalışma alışkanlıklarının uzun yaşamlarına katkıda bulunduğu konusunda haklılar, benim fikrime göre, er-telenmiş ve sonra da uzatılmış cin-sel yaşamlarının bununla bir il-gisi yok. İklimleri tipik, hava (özellikle New York'a göre) çok te-miz, fakat insan ömrünün daha kısa olduğu dünyadaki diğer bölgelerden özellikle bir farklılığı yok. Belki genetik seçicilik zaman içinde ortaya çıkmış olabilir fakat Abhazların uzun yaşamındaki ge-netik faktörleri değerlendirecek ye-terli bilgi mevcut değil.

Benim düşünceme göre Ab-hazların uzun yaşamlarının başlıca nedeni varlıklarının yapısını oluşturan olağanüstü kültürel faktörlerdir; bireysel ve grup davranışların muntazamlığı ve netliği, yaşamsal aktivitelerin sürekliliği aynı oyunlar, aynı işler, aynı yiyecekler, aynı görkemli ve sosyal anlamı kav-ranmış ihtiyaçlar ve ilerleyen yaşla birlikte yükselerek gelen prestij.

Bu kültürel etkenlerin önemini kavramak için en iyi yol, Amerikan toplumunun yaygın özelliklerini tartmak(ele almak)'tır: Çocuklara bazen, onları meşgul etmek için günlük işler verilir fakat onlar da ebeveynleri de bu işleri yapmanın aslında hiç de gerekli olmadığını bi-lerler; ebeveynler de bile çok az oranda Amerikalı işlerinin önemli ve gerekli olduğunu hissederek o işi yapar. Yaşlı insanlar eğer bitkisel hayata girmezlerse kendilerini bin-go ve benzeri oyunlarla "meşgul" ederler. Amerikalılar devingenler-bazen çılgınlık derecesinde ha-yatlarının anlamlı ve sürekli ol-duğunu gösterecek işaretler arıyorlar.

Amerikalılar Abhazya'nın bu uzun ömürlü insanlarından birşeyler öğrenebilirler mi? Bence evet.

Not: Bu yazı Newyork Times Ma-gazine'in Aralık 1971 tarihli nüshasında yayınlanmış olup daha sonra genişletilmiş olarak kitap halinde basılmıştır. Türkçesi ise Kaf-Der yayınlarında çıkmıştır. İlgilenenler Kaf-Der Ankara Şubesi'nden sağlayabilirler.

HER ZAMAN BİR ABHAZYA OLACAK

Abhaz kültürü yüzyıllarca süren akınlara, sa-vaşlara, komşu saldırılara, Grek, Osmanlı ve Rus hakimiyetlerine rağmen ayakta kalmayı başarmış: Abhaz tarihinde, özellikle Osmanlıların rolleri ol-dukça insafsızdır. Birçok Abhazyalı köle olarak satılmıştır. Fakat şu kesindir ki bu zararlar Ab-hazların kuvvetlerini zedelememiştir. 5.yüzyılda Justinyan'ın hakimiyeti altında Ortadoks Hi-ristiyanlık, 15. ve 16. yüzyıllarda da İslamın Sunni mezhebi Abhazlara zorla kabul ettirilmişdir. Bu dinlerin etkileri hala mevcuttur ve bazı Abhazlar bugün kendilerini Hristiyan veya Müslüman ola-rak tanımlarlar. Fakat onlar hep putperest ol-muşlardır ve inançlarının temeli de aile yapısına bağlı olarak putperestliğe dayanır. Aile ka-birlerinde hayvan kurban ederler. 20.yüzyılın or-talarında putperestliğe inandıkları iddia edil-diğinde şöyle diyorlar "Oh, buna gerçekte inanmıyoruz, bu sadece bir gelenek."

Rus devriminden beri geçen yıllar farklı bir değişim rüzgarı getirdi: Abhazlar hiç batmadılar. Ekonomik ve politik yapı büyük değişiklikler geçirdi: soyutlanmış, yarı pastoral belli bir düzeyde üretim yaparken, şimdi toplu çalışma alanlarında, devrim öncesi günlere göre gelişme ve başarı sağlandı. SSCB içinde ulusal kültürlerini kaybetmemesini ve yükseltme (geliştirme)sini sağlayan, Sovyet politikasıdır fakat bu politika devrimden sonra Sovyetler Birliği'nin birçok bölgesinde toplu yerlerde çalışanlar köylüler arasında vahşi tepkiler yarattı. Bu durum Ab-hazya'da olmadı(gerçekleşmedi) Kasaba yaşlıları toplu çalışmayı seçtiler ve Abhazyalılar da onları takip ettiler. Geçiş nispeten yumuşaktı ve Abhaz kültürü benliğini kaybetmedi.

Modernizmin tuzakları bile yumuşaklıkla izole edildi. Radyolar hazır ve nazır, televizyon setleri var, fakat daha seyrek ve daha da seyrek az iz-leniyor. Traktörler ve helikopterler Abhazyalıları mutlu ediyor, fakat usta bir binici ve mükemmel bir at hala bir pilot ve uçağından daha değerli tu-tuluyor.

Sula BENET

Mal canın yongasıdır

Türk Atasözü

DİKKAT!

Canınız ve malınız değerlidir. Biri size, bir defaya mahsus olmak üzere verildi. Diğerini de siz, oldukça zor şartlarda kazandınız. Kötü günleri de hesaba katarak yemeyip içmeyip tasarruf ettiniz.

Canı ve malı korumak, sahip olmaktan zordur. Usta bir hırsız sizi her ikisinden de edebilir. Tedbirli olmak zorundasınız.

Malınızı ve canınızı şansa bırakamazsınız. Şu anda belki de تنها bir yerlerde karanlık yüzlü birileri, ellerinde bir plan evinize girmenin hesaplarını yapıyorlardır.

Aman telaşa kapılmayın. Durumunuz sandığınız kadar umutsuz değil. Aklınızı kullanın yeter. Aklınız da sizi doğruca ÇE-KAP'a götürecektir. Çünkü "Aklın yolu birdir.

Ayrıca, ÇE-KAP'ta yalnızca güvenliğinize para ödüyorsunuz. Kapılarımızın birer sanat eseri olan estetiği ise size bedavaya geliyor.

Hala düşünüyor musunuz?

B-16

HALI - AÇIK KAHVE

Kimseye güvenme, ÇE.KA'ya güven.

ÇE-KAP

ÇELİK KAPI MARKET

Murat Akkaya

İkbaliye Mh. Sarayardı Cd. No: 49/1 HASANPAŞA-İSTANBUL
Tel: (0216) 326 62 97-326 68 29-326 68 30

Abhazya, uzun süren krallık döneminden sonra, 17.yüzyıldan itibaren Çaçba(Gürcüce Şervaşidze) hanedanından prensler tarafından yönetilmeye başlandı. Bu aileden ilk hükümdar Kvap idi. Onun halefleri ise Rosto, Levan ve Murza Han (Doğu Abhaz lehçesinde Murzadan veya Murzakan) oldular. Kvap'ın ölümünden sonra Abhazya'yı büyük oğlu Rosto yönetmeye başladı. Yeni

olarak verdi. Abhazya'nın bu kısmı, o zamandan beri yöneticisinin adını taşımaya, Murzakan veya Samurzakan olarak adlandırılmaya başladı. Bu yönetim altında yaşayan Abhazlar da aynı şekilde Murzakanlar veya Samurzakanlar olarak anılmaya başladı. Abhazya'nın farklı bölgelerinin böyle arazi isimleriyle anılması, konuyu iyi bilmeyen birçok etnografi ve yazarı yanılgıya düşürmüştür. Bu yanılgı, Dal, Tsabal, Bzıb, Samurzakan ve da-

murzakan'ın merkezinde ko-runmaktadır. "Kafkasya'yı Tanıma Kılavuzu" (Rukovodstvo k poznaniyu Kavkaza) kitabının yazarı, 19.yüzyılın ilk yıllarında Kafkasya'ya yaptığı seyahat sırasında Guriya'yı, İmeretya'yı ve Mingrelya'yı geçerek Samurzakan'a geliyor. Tasvirine şöyle başlıyor: "İngur'dan itibaren Samurzakan toprakları başlıyor, bölge şimdi Rusya'ya ait, ahalisi Mingrellerden tamamen farklı mizaca sahip. Bu ülke eskiden beri Abhazya ile

SAMURZAKANLAR VEYA MURZAKANLAR

Simon Basariya

hükümdar Rosto bir kardeşi Levan'a Abhazya'nın Kodor'dan Ohurey'e kadar olan kısmını, yani Abjua'yı, diğer kardeşi Murzakan'a da Ohurey nehrinden İngur'a kadar olan kısmını udel

ha Abhazya'da ne kadar bölge varsa o kadar kavmin ortaya çıkması gibi bir saçmalığa yol açmıştır. Üstelik bunlar milattan yüzyıllarca önce ulusal çizgilerine sahiplermiş ve güya Abhazlardan ayrı olarak yerleşmişler. Bu şekilde Samurzakan Abhazları I.Nikola'nın "İlahi Lütü(!)" ile (1840) adları değişerek "Samurzakan Kavmi" oldular. Samurzakan Abhazya'sına gönderilen Çar tezkeresinde "Dal'de düzenin sağlanması için milis kuvvetleriyle Dallilere karşı gösterdiği örnek cesaret için Samurzakan kavminden "hoşnut" olduğu" bildiriliyor. Hükümdarın "takdir ifadesi" olarak "devletin hizmetinde sadakatle ve gayretle kullanılması buyrulan" bir de bayrak verildi.

Bu bayrak ve tezkere, kardeşi kardeşe kırdırmak için hiçbir yolu denemekten çekinmeyen devlet için alçakça, rütbe, yaver kordonu, madalya ve başlarındakilerin haçı için soydaşları Dallilere kılıç çeken Samurzakan Abhazları için utanç vericidir. Rus despotizminin bu belgeleri bugün hala Sa-

Mingrelya arasında tartışmalıdır: Konumu, dili ve insanların kökeni itibarıyla Abhazya'nın ayrılmaz bir parçasıdır." Daha ileride yazar Prens Dadyan'ın Abhazya'nın bu bölgesi üzerindeki iddiasından bahsediyor: "Mingrelya, Rusya'nın kendisine karşı sevgisini kullanarak bu ülkenin kendisine ait olduğunu onaylattırmaya çalışıyordu. Bunun yolu da ortaya çıktı. Başkomutan General Rozen Samurzakan'ı Mingrelya'ya ilhak etti. Prens Levan Dadyan, eski zamanlarda Samurzakan'ın kuşkusuz atalarına ait olduğunu, fakat şartların ona ayrılmak ve Abhazya'ya katılmak imkanı verdiği iddiasındaydı. Samurzakan, Dadyan'ın sadakati karşılığında verilmiş bir ödüllü" diye bitiriyor yazar.

Samurzakan'ın Mingrelya'ya bu şekilde ilhak edilmesinin aslı ve tuhaf nedeni şimdi açıkça anlaşıyor. Elbette General Rozen, Prens Dadyan'ın Samurzakan'ın atalarına ait olduğu iddiasına dayanarak, onun Mingrelya'ya ilhaki için emir veremezdi, ki Dadyan Kabardey, Çeçenistan ve Dağıstan için de aynı iddiada bulunuyordu.

Burada sadece Rusya'nın emperyalist planları, Dadyan'ın "iddia etmesini" ve "Rusya'ya sadakati için" Samurzakan'ın Mengrelya'ya, ama aslında Rusya'ya ilhakını gerektiriyordu; çünkü Mingrelya da artık Rus Çarlığı'nın bir parçasıydı. Bu ilhakı halk acaba nasıl karşılamıştı? Yazar devam ediyor: "Fakat Samurzakanlar yeniden kurulan bu hakimiyetten hoşlanmadılar ve itaat etmediler. Dadyan'ın memurlarını döverek ülkelerinden kovdular." Biz Abhazız, Mingrel değiliz; niçin üzerimizde tanımadığımız ve tanımak istemediğimiz bir hakimiyet kuruluyor. Dadyan'ın yasaları kendi tebasını mutsuz etsin, onlar ona yeter. Ruslar bizim dağlarımıza hiç gelmesinler" diyorlar. Bu hareketli zamanlarda Abhazların arasında bulunan yazar halkın öfkesini böyle tespit ediyor. Görgü tanığı yazardan alıntılara devam ediyoruz: "İngur nehrini geçerek Mingrelya'ya girerler, Zugdidi'ye kadar giderek Dadyan'ın sürülerine çevirirler ve insanları esir alırlardı. Kısacası kendileri Dadyan'a savaş ilan etmişlerdi. Bu tür yaramazlıkların sonu gelmiyordu. Dadyan ise sadece tehdit etmekle kalıyordu, çünkü Samurzakanları cezalandıracak gücü yoktu. Samurzakanlar ise onun zayıflığına gülüyor ve "Kılıçlarımızı ve kurşunlarımızı denemeye gelsin, birinciler keskin, ikinciler isabetlidir" diyorlardı. Taşkınlıklar arttı, Bu yüzden Ruslar, General Ahlestişev idaresinde sınırı geçerek derhal itaati sağladılar. Samurzakanlar Rus gücü karşısında boyun eğerek ister istemez Dadyan'ı tanıdılar. Fakat "Kesseniz de kendi özgürlüğümüzden başka hükümdar tanımayız; biz Abhazız, Mingrel değiliz" demekten vazgeçemediler. (Öğütlere, zora rağmen) Samurzakanların bu kararlılığı yüzünden bölge, Bediya'da yaşayan bir komiserin idaresi altında Rus oblastı yapıldı. "Rus işgalcileri içinde de istenen buydu. Abhazya'nın bu bölgesini ele geçirmek için kendilerine mazaret bulmuşlardı. Bundan sonra Ruslar Samurzakanları kardeşleri Dallilere karşı hareketlere zorlamaya

başladı. Bundan 80 yıl önce tanık olduğu olaylar hakkında yazar şu ilginç bilgileri veriyor: "Rus Çarı Samurzakan'ı öz vatanı gibi sevdi ve onu oblast (idari bölge) olarak adlandırdı. Halka birçok nişanın yanında bir bayrak ve sadakat nişanı verdi. şimdi Samurzakanlar Rus yasalarına göre yaşıyorlar ve Mingrellere dokunmuyorlar." İşte tarihi diğer bütün Abhazlarla aynı olan, Abhazya'nın doğu bölgesi halkının Çarın kançılarlayası tarafından nasıl "Samurzakan kavmi" yapıldığının kısa öyküsü. Aslında ne tarih açısından, ne etnografya açısından ne de dilbilim açısından böyle bir kavim yoktur. Bu sebepler, Seleznev'in ifadesiyle bu "özgür ruhlu halkın" asimilasyonunu hızlandırmak için mevcut durumdan yararlanmak amacıyla saldırgan milliyetçiler tarafından yaratılmıştır. Rus çarlığının İngur'un öte tarafındaki yandaşlarının entrikaları, jurnalleri özgürlüğüne düşkün Samurzakan'ı, o zaman henüz bağımsız olan Abhazya'dan kopardı ve Rus Çarlığı'nın "Komiserliği" (pristavstvo) yaptı. bundan önce kovulan Dadya'nın memurları, din adamları, öğretmenler, yazıcılar, kazar askerleri vb., hepsi de artık "komiserlik" düzenini özümsemiş (benimsemiş) İngur'ur ötesinde yaşayan kişilerdi. "Abhazya-ne Gruzuya"(Abhazya Gürcistan değildir) kitabının yazarı, asimilasyonun bütün yöntemlerinin şaşılacak derecede sistemli, ısrarlı ve hızlı uygulanışını ayrıntılı olarak anlatıyor. Samurzakanlar yavaş yavaş anadilleri Abhazca'yı unutmaya başladılar; bütün memurlarla (komiserler, Kazak askerler ve din adamları) konuşmak için gerekli dili öğrenmek zorunda kaldılar. "Abhazya Gürcistan değildir" kitabında ve K.Maçavariani'nin çalışmasında, Samurzakan'da Abhazca soyadlarının Mingrelceyle değiştirilmesi konusunda ilginç saptamalar var. Bunu tamamen gözlemleyebiliyoruz, üstelik bu soyadı değiştirmelere bütün Ab-

hazya'da da rastlanıyor. Örneğin:

Açba	: Ançbaya(Ançabadze)
Çaçba	: Şaraşıya(Şervaşidze)
Marşan	: Marşaniya
Emha	: Emuhvari
Çabalurhua	: Sotiiskua(Sotuşvili)
Dzapş-ipa	: Dzepşskua(Dzeyşvili)
İnal-ipa-	: İnaliskua(İnalışvili)
-Maan	-Marganiya
Lakr	: Lakerbaya
Jvan	: Jvaniya
Akirta	: Akirtava
Eşba	: Eşbaya
Mikamba	: Mikambaya
Kilba	: Kilbaya
Vardan	: Vardaniya
Şamba	: Şambaya
Kapba	: Kapbaya
Kakuba	: Kakubava
Zuhba	: Zuhbaya
Şakrıl	: Şakirbaya

Profesör Hakanov'un ve aynı fikri savunanların dikkatini bu konuya çekip şu soruları sormak gerekir: Kim kimi asimile etti? Kimin "daha kıvrak dili" daha basit olanı yuttu? Bilim adamlarının, devlet adamları gibi ulusal gayeler uğruna diğer bütün kültürel ve bilimsel ideallerle tamamen çelişkiye düşmeleri esef vericidir. Bu şekilde saldırgan milliyetçilik Abhazya'da uygulandı ve hayret verici, üzücü bir hal aldı ki şimdi, ilerideki çözüm için en büyük dikkat ve özen, gerçek adalet gerekmektedir. Bu yüzden Abhazya'yı cumhuriyet olarak ilan eden Abhazya Devrim Komitesi (Revkom) bir kez daha bilgeliğini göstermek zorundadır. Saldırgan milliyetçilik yanlıları Samurzakan'da nasıl bir çalışma yürüttüler? Rus devriminden sonra, Abhaz halkı, Gürcü Şövenistlerin hiç hoşuna gitmeyen ulusal kimliğini açıkça ortaya koydu ve Birleşik Dağlılar Birliği'ne girmek için Samurzakan halkıyla ağız birliği etti. Yerel din adamlarının (Ortodoks şeyhler ve diğer Tiflisli şövenistlerin ajanları) şikayeti üzerine Samurzakan'ın Abhazya'dan ayrılması ve Kutais Eyaletine, Eyalet Komiseri V. Çikvisvili'nin yönetimine verilmesi kararı çıktı. Fakat bu yöre halkının protestosu ve dışarıdaki bir eyalet komiserinin emri altına girmeyi reddetmesiyle, iki ay sonra Samurzakan yine eski statüsüne döndürüldü. Bundan

önce Samurzakan ruhban sınıfı Abhazya episkopluğundan ayrılmış ve Gürcistan katolikosunu kabul etmişti. 1918'de Samurzakan'ın bütün köylerinde Gürcü okulları açıldı. Abhaz halkının bütün isteklerine ve görüşlerine karşı sorumlu olan Abhazya Halk Konseyi birinci kongresi, saldırgan milliyetçilerin bütün bu çalışmalarına tamamen kayıtsız kaldı ve istediği şekilde tepki göstermeyi Samurzakan halkının kendisine bıraktı. Tiflisli bakanların toplum dışı kalmış birkaç "nuker"inden başka Samurzakan'ın bilinçli güçleri bundan hoşnutsuzluklarını açıkça ifade ettiler. Hepsi Samurzakanlıların Abhaz olduğunu, bu yüzden toprak ve kültür ola-

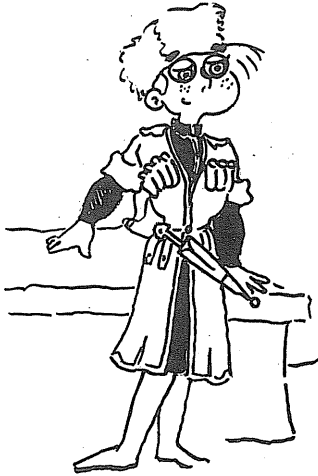
rak Abhazya'nın bütününden koparılmasının büyük bir haksızlık olduğunu söylüyorlardı. Ölçsüzce çirkin milliyetçi amaçlara (gayelere) saplanan, bu yüzden de Abhaz ulusunun temel haklarını çiğneyen Tiflisli şovenistlerin densizliğini her yerde protesto ediyorlardı. Mühendis Kakuba, avukat Zuhbaya, orman mühendisi Gamisoni, doktor V. Aça, Y. Eşba, N.Akirtava ve birçok üniversiteli, saldırganların Samurzakan politikasına kesinlikle katılmıyorlardı. Okulların millileştirilmesi sorunu da şovenistlerin vahşice girişimlerinden biridir. Abhazya'nın tüm milliyetlerinden çocukların öğrenim gördüğü Sohum

Öğretmen Okulu da millileştirildi; dersler Gürcüce Gürcüce, Abhazlarca Abhazca ve Rusça yapılıyordu. Samurzakanlıların çocukları ise Gürcüce okumak zorunda bırakıldılar.

Kaynak: Materyalı po istoriyu Abhazii (Abhazya tarihi ile ilgili belgeler), Sohum, 1990

Çeviren: Murat PAPŞU

Lütfen bu çağrıyı atlamayın!

Kaf-der Bursa Şubesinin başlattığı Abhazyalı çocuklara eğitim araç-gereçleri kampanyasına katılmaya davet ediyoruz ve lütfen ihmal etmeyiniz diyoruz.

Başvuru için:
Kaf-der Bursa Şubesi
Tel.:(0224) 223 01 42
Avukat Nesrin Şener:
Tel.:(0224) 221 77 07

Dağlarda ki gizli hazineler ve kahreden sanatçılar köyü:

KUBAÇI

Semih S. Dağıstanlı

Dağıstan'ın ondan fazla otoh-ton(yerli) halkı içinde nüfus açısından Avar'ların ardından ikinci gelen Dargi halkıdır. Dargi'ler merkezi Dağıstan da Hazar Denizi sahillerinden yaklaşık otuz kilometre içinden başlayan Kafkas dağ silsilelerinde yaşamaktadırlar. Dargilerin kuzey komşuları Avar (Ma'arula)'lar güney komşuları Lezgi'ler ve dil açısından aynı kategoriyi paylaştıkları batı komşuları Lak'lar ve doğuda ki sahil boylarında yaşamlarını sürdüren Tabasaran halkıyla Kuzey Kafkas dil ailesinin NAKH-DAĞISTAN sınırının Dağıstan kümesini oluşturdukları bütün bilim adamlarının ortak görüşüdür.

Dargi halkı tarih boyunca yaşadıkları bölge ve lehçelere göre çeşitli adlarla anılır olmuştur: Akuşin'ler, Haydak'lar ve Tsudahlar gibi Kubaçi'lerde ayrı bir boy ve diyalekt olarak kayıtlara geçmiştir. Yazımız işte Dağıstan'ın bu özel yerleşim birimi ve buranın sanatkar sakinlerinin ustalıkları, gizli hazineleri ve maddi kültür düzeyleri ile ilgili.

Kubaçi adı, komşu Türk boylarınca köy sakinlerinin silah yapımıyla uğraşmaları nedeniyle verilmiştir. Gerçekte köyün yerlileri köye UĞBUĞ derler. Uğbuğ ise kötü, zalim, cellat anlamlarına gelmekle birlikte yerlilerinin dilinde KAH-REDİCİ anlamında kullanılmaktadır.

Tarihte Uğbuğ köyünün sakinleri ve sanatının özgünlüğü, gücü ve ustalığı Dağıstan'ın büyük komşuları Türkiye dışında İran, Rusya ve Orta Asya hanlıkları ile doğaldır ki, Kuzey ve Güney Kafkasya'da tanınmış ve beğeni toplamıştır. Kubaçi'ye ilginin sınırları, tarih boyunca o kadar büyük olmuş ve Kubaçililer bunu o kadar hak etmişlerdir ki, bu anlamlı şöhret; bulundukları coğrafyanın ötelere taşmış ve

Avrupa ile okyanus ötesi ülkelerine kadar ulaşmıştır.

Dağıstan'da kuşaktan kuşağa aktarılan öyküler insanlık tarihine zırh denilen bir zamanların en önemli savunma kıyafetinin Kubaçililer tarafından bulunarak, işlendiğini öne sürmektedir. Bu yüzden Uğbuğ köyü Türklerin verdiği Kubaçi adının yanında İranlıların verdiği adla da yüzyıllardır anılmakta: ZERİHGERAN.

Ancak köyün ustaları yalnızca zırh yapmıyorlardı tabi. Köyde her ev bir atelye gibi yılların izlerini taşımakta, Her evin önünde bir ocak ve döküm yerleri bulunmaktadır. Bu evlerin her birinde dönemler değişikçe değişen silahlar büyük estetik dehayla zenginleştirilerek kullanıcıların hizmetine sunulmaktaydı.

Kubaçi'de demir ve çelik, altın, gümüş, sedef, sarı, bronz, bakır ve fildişinin dahi kullanıldığı zengin bir malzeme çeşitlenmesi hemen göze çarpar. İnce figüratif işlemler salt maden sanatının doruklarını temsil etmekle kalmaz. Kubaçi'de taş ve ahşap oymacılığını da zirvelere taşır. Kubaçi camileri ve mezar taşlarında ki gravür, desen ve değişik şekilleri içeren sanatlar bu insanların ne denli mahir ve dahi olduklarının ipuçlarını vermektedir.

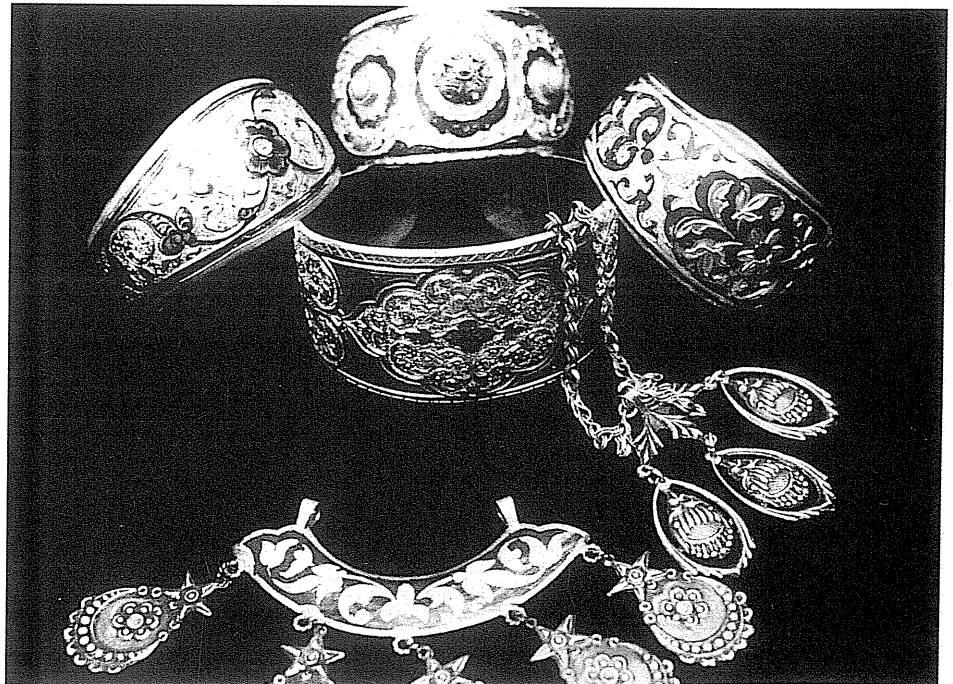
Kubaçi ustalarına şöhretin kapısını gerçekte silah sanatı açmıştır. Kubaçili sanatkarlar yüzlerce yıldır kılıç, kama, kemer, kalkan, ok, kargı, fişek, fişeklik, zırh, tabanca ve tüfek gibi silah üretimiyle uğraşmaktadırlar. Bütün bu silahların çoğunluğu üzerleri gravürlerle, çeşitli hayvan figürleri, av sahneleri değişik Doğu'ya özgü desenlerle kaplıdır. Bilim adamlarınca yapılan incelemeler Kubaçi sanatının ne Anadolu, ne de İran sanatına benzediğini, ancak Arap-İslam etkisiyle ortak bir tezminat unsurunun varlığını da işaret etmektedirler. Kendine özgü bütün sanat eserlerinin yanında Kubaçi'de güçlü bir eğilim olarak söz edilmesede taklit eserler de bulunmaktadır. Kubaçili ustalar kendi beyin kıvrımlarından ve ruh dünyalarının tüm zenginliklerinden fışkıran estetik anlayışlarını maharetle işledikleri

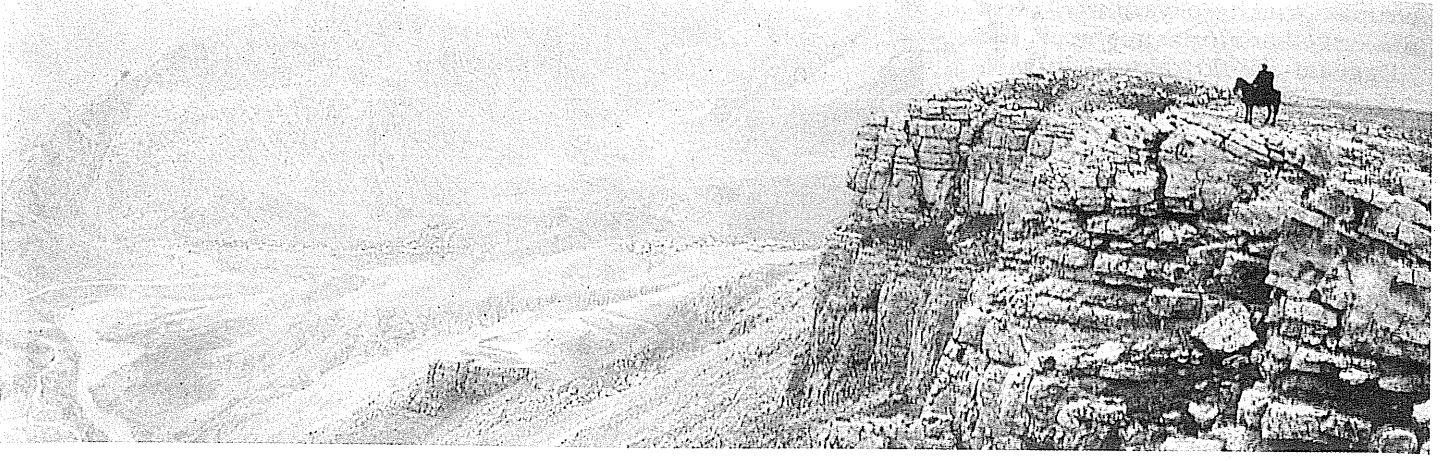

malzemeye yansıtırlar. İşlenen nakış, motif ve süslemelerin her birinde ayrı bir adı bulunmaktadır. İslam ülkelerine yönelik üretilen malzemelerde Arapça ve Kuran tezyinatı İslam sanatının en gözealıcı ürünlerindendir. Bu tip eserler İstanbul, Tahran ve Tebriz gibi kentlerde önemli bir alıcı potansiyeline sahipti. Tarihin birçok döneminde Kubaçili'lerin başını çektiği binlerce Dağıstanlı sanatçı Gürcüstan, Azerbaycan, İran, Türkiye, Rusya, Fransa ve Ame-

rika'ya göçerek ustalıklarını bu uzak topraklarda sürdürmüşlerdir ve hala sürdürmektedirler. Bu arada yerli ustalar salt kendi anlayış sınırları içinde kalmamak ve gelişen sanatları, değişen teknikleri takip edebilmek için, çeşitli zamanlarda dünyanın değişik bölgelerine seyahatler yaparak, kendi ustalıklarını evrensel uyum dili haline getirmeye çalışmışlardır.

Kubaçi'li sanatkarların silah yapımı kadar usta oldukları bir diğer alan da altın ve gümüş

işlemeciliği idi. Kuyumculuk ve hanımlar için üretilen süs eşyaları zengin bir portföy oluşturmaktaydı. Yetenekli ustalar gözetiminde yapılan çalışmalarda madeni eşyalar üretilmekte ve bunların üzeri, gravür, fligram, dövme, kakma, yıldız kaplama ve savat gibi bir dizi değişik işlemlerden geçirilmekteydi.

Kadim Kafkasya tarihinde ataları Alban krallığını kurmuş ve güçlü bir uygarlığa imzasını atmış Dağıstanlıların gerçek sanatkar çocukları Kubaçiler halı, kilim gibi örme ve dokuma işlerinde de kendilerini kanıtlama fırsatı bulmuşlardır. Kafkasların bu yetenekli, sabırlı, titiz ve dikkatli ustaları, sistemli sürdürdükleri çalışmalarının ve disiplinli uğraşlarının ürünlerini sürekli almaya devam etmektedirler.

Anlatılan bir öyküye göre İran şahlarından biri Kubaçili sanatkarların methini duymuş ve onları sınamak için sarayının sanatkarlarına çok ince bir çelik tel yapmalarını emretmiş. Ve yapılan bu çelik telin aynını yapıp yapamayacaklarını bir elçiyle Kubaçililere sormuş. Şahın Kubaçili sanatkarlardan aldığı yanıt ise çok ilginç. Kubaçililer başka bir çelik tel yapmak yerine teli ortasından delerek boru haline getirmişler. Ve şah yapıp yapılmayacağından emin olamadığı bir çelik telin içinin boşaltılması karşısında şaşkınlığa uğramış.

19.yüzyılda Kafkas-Rus savaşları sırasında Kubaçi sanatı doruğuna ulaştı. Ve Kubaçinin ünlenerek, şöhet sınırlarını zorladığı bu yüzyılda değerli Kafkas kamalarını kullanmak Rus ordusunda moda oldu. Rus ordusunun kişisel silah gereksinimi dahi Kubaçili ustaların elinden çıkar olmuştu. Kılıçlar, tabancalar

ve üniforma üzeri eşyalarının çoğu Dağıstan'da üretilir olmaya başladı. Rus Çar'ı 3.Aleksandr, Kafkasya'nın ateşsiz silahlarını üretmeleri için Kubaçili ustalara yüklü siparişler verir. 1905-1914 yıllarında Çar ordusunun Dragon alaylarına gerekli kılıç, kama, süngü, kemer ve fişekler tamamen Kubaçi'de yapıyordu. Dragon alaylarının görev yerinin Kafkasya'da olması sebebiyle de Rus askerleri ulusal üniforma yerine Kafkas kıyafetinden oluşan üniformalarını giiyorlardı.

Kafkasların bu konuksever insanları ziraat, hayvancılık ve bağcılık ile salt kendi gereksinimleri kadar uğraşmakta. Ancak kendi sanatları üzerinde faaliyetlerini büyük bir disiplin ile sürdürmektedir. Tarihte Kubaçililer kendine özgü kanunlarla 12 yaşlı insandan oluşan heyet tarafından yönetilmiş. Bu heyet kurduğu mahkemelerde yargılamalar sonucunda suçluları ölüm cezası da dahil her türlü şekilde cezaya çarptırabiliyordu. Yargının temelinde Kubaçilerin örf, adet ve gelenekleri bulunmaktaydı. Köyde birde askerlik düzeni vardı. Kubaçi'ler silah üreticisi olmakla birlikte, savaşçı değillerdi. Ancak köy, zenginlikleri nedeniyle dış tehlikelere açıktı. Bu yüzden köy bir savunma sistemi ortaya çıkarmış. Güçlü, cesur, dürüst, sağlıklı ve yetenekli gençlere BATIRTE'lik görevi yüklemiştir. 40 yaşına kadar evlenmeleri dahi yasak olan bu savaşçılar ailelerinden çok uzaklardaki kışla ve garnizonlarda eğitime tabi tutularak, köyün savunmasında rol alırlardı. 40 yaşında emekli edilen bu savaşçıların savaş esnasında esir olması dahi yasaktı. Batırteler Kubaçi'nin üzerindeki tarihi kale

(Kubaçi Kalesi) ve sayıları 12 olan gözetleme kulelerinde görev yaparlardı.

Her Kubaçi evi bir antikacı dükkanı kadar zengindir. Kuşaktan kuşağa aktarılan bu eski ve değerli eşya, eser ve parçalar sürekli olarak artarak, titizlikle korunur. Bu antika eserler arasında salt Kubaçi ve Dağıstan eserleri değil, İran, Arap, Türk, Çin, Hindistan, Rus, Türkistan ve değişik Avrupa ülkelerinden gelenlere de rastlanmaktadır. Kubaçi'yi ziyaret eden sanatkar ve bilginler, bir dağ köyünde bu kadar değerli ve değişik ülke yapımı eserlerin hepsinin bir arada bulunması şaşkınlığa sürüklemektedir.

Kubaçililer yine yüzyıllardır olduğu gibi, köy azmanı yerleşim birimlerinde bu dünyanın damı Kafkas Dağlarında her zamanki mutlu yaşamlarını sürdürmektedirler. Kubaçililer her ne koşulda olursa olsun, kendilerini, kendi adlarını ve dağlarının adlarını yaşatacak eserler veriyorlar. Sanatlarının yaşaması ve yaşatılması Dağıstan ve Kafkasların yüksek maddi kültürünün yaşaması ve yaşatılması anlamına gelmektedir. Umarız Kubaçili sanatkarların eserleri biraz da İstanbul ve Ankara'nın sergi salonlarını ziyaret eder de Türkiye'li izlecilerin ilgi ve beğenilerine sunulur. 90 yılında Manaba Magamedova'nın Çukurcuma'da açtığı sergiyi belki de bu tür sergilerin ilki ve öncüsü olarak değerlendirebiliriz. Umarız bu tepeden turnağa yetenek kokan insanlar, daha çok değer ve eser üretmeyi sürdürür ve Kafkas kültür daresi içinde özgün yerlerini daha da koruyarak geliştirirler.

Eserlerimize sahip olmanız için önemli fırsat!

Kitaplarımız % 40 indirimli

nart yayıncılık

Adres: Güneşlibahçe Sokak No: 41/8 Yazıcı Han, **Kadıköy-İSTANBUL**
Tel: (0216) 418 67 32

Geçmişten günümüze, gizemli Kafkaslarda inanılmaz olaylar

KAFKASLARIN KIZIL KARI

Aydın O. ERKAN

Kuzey Kafkasya birçok gizemli ve inanılmaz olaylarla doludur. Bunlardan biri de kızıl kar olayıdır. Çok eski zamanlardan beri bu kızıl kar efsane ve masallara konu olmuştur. Buna Nartların kanı, şeytanın işi ve ya göklerin sönmez alevinin bir yansıması gibi sıfatlar verilmiştir. 1875 yılında Kuzey Kafkasya'ya bir seyahat yapmış olan İngiliz Deniz Binbaşısı J.Buchan Telfer, bu olayı görgü tanığı olarak şöyle anlatır:

"Göz aldatan bir görünüm mü idi, yoksa gerçek mi? Önümüzdeki kar tabakası bana sanki pembe renkli gibi göründü. Özellikle yolun kenarında, doğu yönünde bu renk daha keskin ve belirli bir hal alıyordu. Batıda güneş battıktan çok sonra dahi bu görüntü devam etti."

Karın rengini kıızıdan pembeye kadar değişik tonlarda görenler olmuştur. Bnb. Telfer bunu gül pembesi olarak gördüğünü belirtiyor.

Bu kırmızı karın yağdığı alanlarda bulunan veya çevresinde yaşayan Kafkasyalılar pembe renkli karı talihli bir işaret olarak kabul ederlerdi, fakat kızıl renkli olanı, uğursuz olarak anılır ve şeytanın kanı gibi sıfatlar verilirdi. Bu renkli kar genellikle yerleşim merkezleri dışında, ıssız ve insansız bölgelerde, buzulların eteklerinde görülürmüş.

Kafkas dağlarına tırmanan ünlü İngiliz dağcısı D.W.Freshfield de 1868 yılında yapmış olduğu seyahatte bu olaya tanık olmuştur. İzlenimlerini şöyle anlatır; "Alplerde olmayan, fakat Kafkaslarda oluşan ilginç ve inanılmaz bir olay

da kırmızı kardır. Ben bunu ilk gördüğüm zaman hayret ve dehşete kapılmışım. Karlardan aldığımız numuneleri laboratuvarında tahlil ettirdiğimiz zaman, bunun ilmi yanıtı ortaya çıktı. Bu 'protococcus nivalis' adı verilen bitkisel mikroskopik bir varlıktı, hava koşullarına göre ve rutubete bağlı olarak mikrop gibi çok miktarda gelişerek çoğalıyordu.

Böylece geniş alanları kaplıyabiliyor ve görenleri dehşete düşürüyordu. Bezingi buzulunun eteklerinde özellikle sıkça oluşmaktadır. Böylece kızıl karın gizemi ilmi bir şekilde yanıtlanmış oldu. Fakat bu olay yüzyıllarca insanları hayret ve korkuya düşürmüştür.

Ölüm Dağı

Yüzyıllardan beri Çerkesya'da hayret ve şaşkınlık ile korku yaratan bir olay da ölüm dağıdır. Zirvesinde birkaç ağaçtan başka hiçbir canlı bulunmayan ve barınamayan bu dağın tepesine gelen her canlı derhal veya kısa bir süre sonra ölmektedir. Çerkesya'da seyahatler yapan Şövalye Taitbout de Marigny bu dağ konusunda şöyle yazar;

"10 Temmuz 1818-Bazı tarihçilerin öze'likle Strabon'un yazdıklarına göre, Karadeniz ve Kafkas sıradağları arasındaki bölgede çok zengin maden yataklarının bulunduğu zannedilmektedir. Argonotların aradığı Altın Post efsanesi de bunun kanıtı olsa gerek. Birçok dağlar kırmızımsıtrak

bir renkte olup, buralarda bitki örtüsü çok azdır. Bana birkaç kez yağmurdan sonra dar ve derin derelerde bulunmuş gümüş ve altın parçacıkları getirdiler. Pşıate'den beş fersah uzaklıkta, koni şeklinde bir dağ bulunur; hemen hemen çıplak olan bu dağın tepesinde sadece birkaç tuhaf ağaç vardır.

Bu dağın zirvesine çıkan herkes, her canlı kesinlikle ölmüştür. Bazıları indikten az bir süre sonra fenalaşıp ölmüşlerdir. Bu tepeye hiçbir hayvan çıkmaz, üzerinden kuş bile geçmez. Çerkesler bu dağın tepesinde kötü ruhların bulunduğu gibi batıl inançlara sahiptirler. Bu belki abartılmış bir olay gibi görülebilir ve herhalde bu dağın jeolojik yapısından ileri gelen kimyasal bir durumdan oluşmaktadır, kimbilir? Fakat bu gibi olayların doğru olduğunu ve böyle başka yerler bulunduğunu da çok duydum."

Bu anıların yazılışından yüzyıl kadar sonra, 1924 yılında Paris'te yayınlanan 'Betes Hommes et Dieux' adlı kitabında F.Ossendowski, bu dağın konu alır ve dağın esrarını araştırır fakat kesin ve ilmi bir kanıt bulamaz. Sonuçta bu dağın doğaüstü ve inanılmaz bir olay olduğuna karar verir. Gerek Çarlık ve gerekse Sovyet devrinde bu dağ hakkında bilimsel bir araştırma yapıp yapılmadığı açıklanmamıştır ve bu konu araştırmaya değer. Ölüm dağı bugünde yerindedir ve Çerkesya'nın çözülmemiş gizemleri arasında yerini almaktadır...

MAYKOP KURGANI VE EN ESKİ HARİTA

Tahir ALANGU

Eski Mezopotamya kültürünün tesiri altında kalan Küçükasya ve Kafkasya kültürlerinin arasındaki münasebet, gün geçtikçe daha iyi aydınlanıyor. Önyasa'nın bakır devri dünya ticaretinde oynadığı rol, Truva II, Alishar, Malatya, Van, Alacahöyük ve Kuban sahalarında bulunan eserler vasıtasıyla anlaşılmaktadır. Bunlardan Kafkasya'ya ait bazı keşifler, Maykop Kurganı'nda görüldüğü gibi önemli eserler meydana çıkarmıştı. Burada bulunan eserler arasında iki kupadan biri üzerindeki tasvirlerin sanat tarihini alakadar eden cephesinden başka, insanlık tarihinde gördüğümüz en eski haritayı ihtiva etmesi de çok şayanı dikkattir.

Promete insanlara ateşi getirmişti. İlahların gazabına uğradığından Kafkasya'ya zincirlediler. Her gün bir kartal geliyor, ciğerini yiyordu.

İnsanların olduğu her yerde ateş bulunmaktadır. İnsan iskeletlerinin bulunduğu en alt tabakalarda bile ateşin izleri bulunmuştur. O halde, insan daima ateşe bağlı olarak yaşamıştır: mitoloji bu efsane ile insan varlığının en esaslı noktasına temas ediyor. ayrıca, mitolojinin bu vakayı Kafkasya'ya isnat etmesi de derin bir mana taşımaktadır. Bu yol üzerinden Yunanlılara şarktan, Mezopotamya'dan ve Önyasya'dan birçok kültür varlığının geldiği malumdur. Bildiklerimize göre, bronz dökümü ve demircilik de bu yol üzerinden onlara erişmiştir. Hephaistos'un Kafkasya'da demircilik ettiğini de bilmekteyiz. İlk maden sanatının en garip buluntularının Kafkasya mıntikasından, Maykop'tan zuhur etmiş olması, belki de bir tesadüf eseri değildir. Kurgan denilen büyük mezarlarda görülmemiş derecede büyük ölçüde ilk bronz, altın ve gümüş işleri bulundu. Birçok kurganların hükümdar meskenleri oldukları anlaşılmaktadır. Muhteviyatın zenginliği muazzam mezar teçhizatı çok azametlidir. Malzemenin en büyük miktarını Maykop Kurganı ihtiva etmekte

idi. Bu kurgan, iki yolun birleştiği noktada ve topraktan 10,6 metre yükseklikte bulunmaktadır. 1895 senesinde N.I. Veselovskiy tarafından açılmıştır. Ancak büyük miktarda toprak kaldırıldıktan sonra kazıcılar üç metre derinlikte bir mezarla karşılaştılar. Çakıl taşları döşenmiş bir zemin üzerinde, oturur vaziyette, kırmızıya boyanmış bir iskelet bulunmakta idi. Üzerinde bakırdan yaprak biçiminde mızrak uçları ve gümüş spiral halkalar bulunuyordu. Bu mezar esas metfen değildi. Zeminin altında tepenin 11 metre derinliğinde asıl metfen bulunmaktadır. Mustatil biçimindeki 5.3 boyunda ve 3.75 eninde bir çukur. Köşelerde ağaç direkler bulunmaktadır. Yukardan mezar tahta bir döşeme ile örtülüdür.

Bütün metfen ortadan iki müsavi odaya taksim edilmiş olup, bunlardan biri tekrar ikiye bölünmüş, böylelikle üç müteferrik metfen meydana gelmiştir. Her birinde bir iskelet bulunmaktadır. Büyük odada oturma vaziyetinde bir ölü bulunuyor. Kemikleri kırmızıya boyanmış, bütün vücudu kelemenin tam manasıyla altın ile kaplanmış. Kazıcılar 68 tane düz, şekil halinde kesilmiş aslan tasviri buldular. 19 öküz rölyefi ve 38 tane halka, rozetler, altın

ve gümüşten kesilmiş parçalar, altın düğmeler ve yüzükler, sanki bütün vücudu altın ile kaplı idi. Boynunda türkis, karneol ve altında bir gerdanlık bulunuyordu. Başında iki altın huzme vardı. Bunlar bir vakitler iplik vasıtası ile tıpkı bir diyadem gibi bir başlık üzerine tespit edilmiş idiler. Sonra dört tane birbirinin aynı 1.25 metre uzunluğunda altından direk bulundu, bunlar hiç şüphesiz bir kubbenin direkleri olmalı idiler. İskeletin dizleri üzerinde çakmak taşından ok uçları ve şark cephesindeki duvarda bir sıra üzerinde dizilmiş muhtelif büyüklükte kaplar bulunmakta idi. Bunlardan ikisi altından, 14 tanesi gümüşten, bir tanesi de boynu altın olmak üzere taştan yapılmıştı. Madeni kapların karşısında diğer duvarda topraktan 8 kap bulunmaktadır. Mezarın bir köşesinde silahlar ve aletler, bakırdan ve taştan baltalar bulunmaktadır. Her iki yan odalarda oturur vaziyette, diğerinde olduğu gibi kırmızıya boyanmış iskeletler bulunmakta idi. İskeletlerden biri bir kadına aittir. Altından küpeleri ve boynunda karneol ile altından yapılmış gerdanlık bulunuyor. Kapların hepsi bakırdandır. Diğer yan mezar, yine aynı gerdanlığı ihtiva ediyor, fakat topraktan yalnız bir kap vardır. Burada bir kral gömülmüştür. İki karısı ve belki üst mezarda en sadık hizmetkari kendisine refakat etmektedir. Metfen o muhitte bulunan diğer mezarlarla mukayese neticesinde, milattan evvel iki bin senesinde yapılmış olarak tahmin edilmektedir. Bütün eşyalar asıl madenlerden yapılmış ve hepsi şark, bilhassa aslanlar katıyetle Mezopotamya üslubundadırlar. Fakat bunların en garibi gümüşten yapılmış iki kupadır. İl santimetre boyunda, yuvarlak gövdeli, dışarıya doğru taşkın boyunlu olan bu kapların bir tanesinde iki kulp yeri de bulunmaktadır. Her ikisi tek parça halinde yekpare madenden yapılmış olan bu kupaların en garip tarafı, üzerlerinde tasvirlerin mevcut oluşudur. İkinci kap adını verdiğimiz parça, birbirini takip eden dört büyük hayvandan mürekkep bir hayvan dairesini tasvir ediyor. Tamamıyla tabiatla oldukları gibi tasvir edilen

bu hayvanlar burada ayrı bir mana da ifade etmektedirler. Bu kapta panter, öküz, dağ keçisi ve tekrar bir panter görülmektedir. Birinci kap dediğimiz diğerinde ise dört hayvan bulunmaktadır: yabani koyun, at, aslan, manda. Bu dört büyük hayvan sırasının altında, dört hayvanlı bir ikinci sıra daha bulunmaktadır: dağ keçisi, panter, erkek domuz ve antilop. Hayvanlar mukaddes dağı tavaf etmektedirler. Hentze ortada görülen ilahlar dağına hayvanların merasim yapar gibi bir dini geçiş halinde dolaştıkları fikrinde haklıdır.(1) Bu aynı zamanda yıldızlarda da görülen, dünyayı devreden hayvanlar dairesidir ve öküz ile aslan, burada ay ve güneşin eski şark mümessilleri olarak bulunuyorlar. Böylelikle hayvan dairesinin dört aslı hayvanı, aynı zamanda dünyanın dört cihetini de gösteriyor, sığır, dağ keçisi, panter veya aslan, burada ay ve güneşin eski şark mümessilleri olarak bulunuyorlar. Böylelikle hayvan dairesinin dört aslı hayvanı, aynı zamanda dünyanın dört cihetini de gösteriyor, sığır, dağ keçisi, panter veya aslan ve ilaveten bu havalide eşek ve erkek domuz. Fakat meçhul olan şeyler için bu kadarı kafi değildir.

Maykop'un birinci kupası dediğimiz kapta, hakiki bir manzara resmi bulunmaktadır. Bu, sanat tarihinde rastladığımız ilk manzara resmidir. Şüphesiz bu manzara da, hayvanların mukaddes oluşu gibi mukaddestir. Yüksek tepeli dağlar, palmiyeye benzeyen ağaçlar resmedilmiştir. Dağlardan iki nehir akmaktadır; bu iki nehir, etrafında hayvanların dolaştıkları bir gölde birleşmektedir. Farmakovskiy, bu dağlarda Kafkasya'nın resmini, bilhassa iki yüksek dağ olan Uşba ve Kazbek dağlarını görmektedir. Nehirlerde ise Kuban ve Terek nehirlerini görmektedir. Bu suretle Kafkasya havalisi kralının devletini, bu vazolarda tersim edilmiş olarak kabul etmektedir ki, bu krallık aynı zamanda dünya hakimiyeti manasını taşıyor. Başkaları bu nehirlerde Fırat ve

Dicle'yi ve bu iki nehrin manasını teşkil eden gölde Basra Körfezi'ni görmektedirler. Fakat bütün bu tefsirler henüz gayri vazih bulunmaktadırlar. Bunun öyle olması da zaruridir. Dağlar ve nehirler, bütün hayvanlar mitolojiktir, mitoloji ise asla kapalı bir sahaya raptedilemez.

Maykop kupaları esrarını, Amerikalıların Hazer denizinin cenubu şarkisinde, Astarabat'ta, 1931 senesinden beri yaptıkları hafriyat biraz aydınlatmaktadır. Pennsylvania Sanat Müzesi'nin teklifi ile, burada Alman E.F.Schmidt, Tepehisar Kurganı'nı açmış ve Kafkasya'dakilere tamamıyla benzeyen kaplar bulmuştur. Tepehisar için, tabakaların sıralanması tetkikinden milattan evvel 2000 senesi olarak iyi bir tarih bulunmuştur ve bu ikinci truva tabakasıyla münasebetkar bulunmaktadır.(2) O halde Kafkasya, hakikatên şark kültür malzemesinin Avrupa'ya geçiş sahası olmuştur. Avrupa unsurları da aynı yoldan şarka nüfuz etmişlerdir.(3) Mitolojinin hakkı vardır: Promete ve Hephaistos Yunanlılara Kafkasya'dan gelmişlerdir. Mitolojik mazinin ebedi hakikatleri, efsane içinde asırlarca muhafaza edilmiş olarak kaldı.

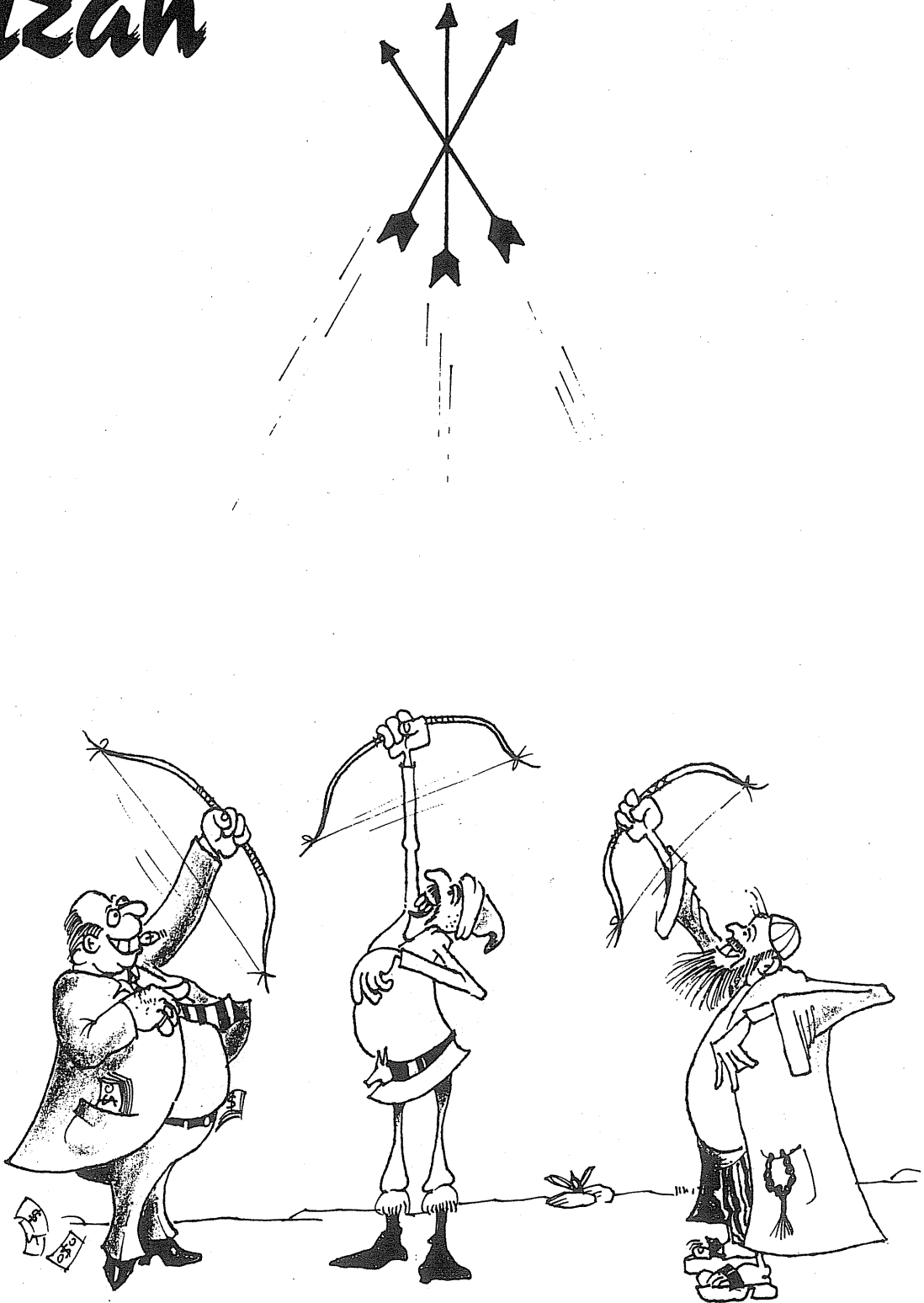
(Tarihten Sesler, Cilt 1, Sayı 3, 1943)

(1)Hentze, *Mythes et symboles lunaires*, Anvers, 1932, s.192.

(2)E.F.Schmidt, *Tepe Hissar Excavations 1931*, The Museum Journal Philadelphia, 1933.

(3)F.Hançar, *Urgeschichte Kaukasiens*, Wien 1937: *Vor-und Frühgeschichte des Schwarzmerraumes als Forschungsproblem*(Leipziger Vierteljahrschrift für Südosteuropa Band 6,4,1942)s.245.

Mizah

Cihan Fışbaşı

Tükenişin Romanı:

SON UBİH

Bagrat ŞINKUBA

Çev.: Zehra AÇICBE

Gerçekten Himvaja az sonra kendine gelmişti, doğrulup sedire oturdu, dalgın dalgın bana bakıyordu.

-Evladım, kurban olayım sana, gel şöyle yanıma otur!..

Yaşlı kadın beni yanına çağırırken, darmadağınık olmuş saçlarını da siyah başörtüsünün içine sokup düzeltmeyi ihmal etmemişti.

Tabureyi önüne çekip oturdum, saçlarımı okşuyor, sırtımı sıvazlıyordu.

Konuşurken ağlamamak için duraklıyor, bir yandan da gözyaşları yanaklarından akıp gidiyordu.

Himvaja'yı sakinleştirmek için Siyt'le (sanki aramızda o hiç yokmuş gibi) lafladık biraz, az sonra üçümüz de ayrı ayrı kendi dertlerimizi anlatmaya başlamıştık. Bir onlar anlattı, bir ben. Bu arada günün ışıdığını bile farkedemedik. Başbaşa verip, konuşup, ağlaşıırken sabah olmuştu.

Sonra da herbirimiz bir yerde uyuyakalmıştık.

Köydeki bütün çiftçiler gibi, Siyt'in de bir tek evi vardı; üstü basık, gübre ve toprak karışımı ile sıvanmış, ortadan ikiye bölünmüş, iki göz bir evcikti. Bir odasında ben yatıyordum. Yol yorunluluğun etkisiyle olacak, güneş epey yükselene kadar uyuyakalmışım. Duyduğum bazı seslerle uyandım. Ubihça konuşuluyordu. Gelenler Seyit ile Himjava'ya "Şükür kavuşturana!" deyip, dua ediyorlardı. Konuşmalarda adım sık sık telaffuz ediliyordu.

Dişardakiler, döndüğümü duyup beni görmeye gelen komşular olmalıydı. Aceleyle giyinip yan odaya geçtim. O anda içerde yoğun bir telaş yaşandı. Hemen herkes boynuma sarılıp geçmiş olsun dediler. İşte benim tanıdığım Ubihlar

-Davut değil misin sen?! Tanımadım mı sandın yoksa?

-Tanınacak bir halimiz mi kaldı ki Zawurkan? Nasıl tanıdın bizi?

-Tanırım tabi, o kadar da kötü görünmüyorsunuz canım...Sen Murat değil misin? Sizler de Hatkha ve Hafız kardeşler...

Dişarida, evin hemen yanibaşında ateşin üzerine asılmış bir kazanda et pişiyordu, kokusundan keçi eti olduğunu anlamıştım. Siyt bu hayvanı borçlanıp almış olmalıydı.

Ubih dilini araştıran bir Abhaz genci ikinci dünya savaşında ölür ve aradan yıllar geçtikten sonra, anıları bir yazarın eline geçer.

Bu anıların yazarı olan Förah Kodzba 1864 Çerkes Sürgünü'nde yurtlarından sürülen Ubihların izini sürerek Anadolu'ya gelmiştir. Burada bulabildiği yegane Ubih, artık yüz yaşını çoktan aşmış olan Zavurkan Zolak'tır. Annesi Abhaz olan Zavurkan Abhazca da bilmektedir ve "Sürgün"ün başından başlayarak hem kendinin hem de Ubihların dramatik sürgün öyküsünü Förah Kodzba'ya anlatır.

Komşularla sohbet ederken hemen yemek hazırlandı, odalardan birine biz erkekler oturtulduk. Kadınlar ise değil yanımıza oturmak, odaya bile girmiyorlardı. Sadece Himvaja gelip arada bir bakıyor, öbürleri yemekleri kapıdan bir gence verip gidiyorlar, o da getirip masaya koyuyordu. Oysa ben aralarında yaşarken kadınlar böyle yüzlerini gözlerini peçe ile örtmezler ve erkeklerden kaçmazlardı, genç kızlar ayakta hizmet ederler, kadınlar

yanımıza oturur, birlikte yemek yer, şarkı söyler, birlikte oynardık. Sonra yaşlılar ile gençler birlikte oturmaz, gençler söz almadan konuşmazlardı. Şimdi ise başta oturan genç bir delikanlı, Murat'la Davut'un arasında oturan da genç bir çocuk, üstelik sözü kimseye bırakmadan konuşup duruyor.

Eskiden kendimize has bir sofrada otururduk. Koyun olsun, büyükbaş hayvan olsun önce usulüne göre kesilir,

ayrılır ve parçalanırdı. Yemek sırasında ise, eti servis yapan kişi (taksim eden) masadaki yaşlılarla, gençlere verilecek parçaları bilir, misafirin konumuna göre de en uygun parçayı sunardı... Şimdi ise eti parçalamadan bir tahta teknenin (Asaara) içine gelişigüzel koymuşlar önümüzde duruyor, herkes eli ile istediği parçayı koparıp yemeğe çalışıyordu. En sevdiğim yiyecek olan abısta(1)nın yerine, kuru ekmeği kesip koymuşlardı, şarabın zaten adı bile geçmiyor, onun yerine bal şerbeti içiyorduk.

Yemeğe başlanmadan Seyit bir konuşma yaptı:

-Komşularım, kardeşlerim! Biz iki yaşlı insanı barındıran bu eve, hiç ummadığımız bir anda sanki bir güneş doğdu. Gördüğünüz gibi Zawurkan geldi. Eğer öldükten sonra dirilen biri varsa o Zawurkan'dır. Bugün evimde sevinç, mutluluk var, bu sevince siz de ortak olun istedim. Tanrının bana verdiğini, ben de gönülden size ikram ediyorum, buyrun, yiyin, için dedikten sonra bizim duamız olan "Tanrım gözünü bizden ayırma" yerine "Bismillah" diyerek bal şerbetinden bir yudum aldı, yemeğe başladı. Diğerleri de ona bakarak yemeğe koyuldular. Yaşlılardan çok gençlerin sesi duyulmaktaydı. Arada birbirlerine laf atıyorlar, yüksek sesle gülüşüyorlardı. Siyt, Murat, Davut ve diğerleri çok eskiden beri tanıdığım insanlardı, ama şimdi onları hiç tanımadığımı düşünmeye başlamıştım. Kimbilir belki "Akumju"(2) yerine başka giysilerin içinde oldukları içindir.

Komşularını ağırlamaya çalışan Siyt, Ubih ülkesinde olsaydı çok daha farklı konuşurdu şüphesiz. Koskaca bir hayvan kesmiş bile olsa, "Bu ikram size az, kusuruma bakmayın!" diyerek, konuklarına verdiği değeri vurgulardı. Daha sonra içkiler getirildiğinde şöleni başlatmak için bir "Abcarah"(3) seçerdi. Abcarah eğlenceyi usulüne uygun bir biçim de başlatır, yenilip içilirken güzel sözler ve anlamlı konuşmalarla misafirlerin gönlünü hoş ederdi. Sonra birden düğün şarkısını başlatır, şarkıya oyunla da eşlik

edilirdi. Genç kızların oynamadığı yerde eğlence yapılmış sayılmazdı.

Hatırlıyorum Seyit Ubih ülkesindeyken iyi bir konuşmacı olarak tanınırdı. Çözumsuz sanılan olayları, üstün ikna yeteneğini kullanarak çözer, sözler ağzından boncuk taneleri gibi sırayla dökülürdü. Şimdi ise kekeliyor, sözcükler ağzından zorla çıkıyordu sanki...

Ubih ülkesinde sıklığı ile de tanınırdı Siyt, oysa şimdi yamalı ve eski giysileri üzerinde emanetmiş gibi duruyor.

Diğer ihtiyarlara da şöyle bir göz gezdirdim. Onların kendi vatanlarında iken ne denli er kişiler olduklarını bir tek ben biliyordum, diğerleri genç delikanlılardı, çoğu burada doğmuştu...

Evet, onlar "Son Ubih Tahmadaları"(4)ydılar. Bir kaç 100 yaşın üstündeydi. İşte iki kardeş olan Hatka ile Hafız! Sen de bilirsin ya, uçurum kenarında yetişen bazı ağaçlar vardır. Üzerine çığ düşse de, şiddetli fırtınaya yakalansa da yıkılmaz. İşte Hatka da böyle bir erkekti. Hafız uzun boylu ve zayıftı. Yılların ağırlığı bile onu ezememiş, toprağa saplanmış kama gibi, dosdoğru bir adamdı. Ama derin düşüncelere dalmış, durgun, neşesiz bir hali vardı.

-Bir dakika beni dinleyin, diyerek sesini yükseltti Hafız. Yanında oturanlara da şöyle bir göz gezdirip "Çıldık mı yahu, içkiyi zaten unuttuk ama, bir şarkıda mı söyleyemiyoruz! Öldü diyerek yasını tuttuğumuz kardeşimiz evine geri döndü. Hapis yıllarının üzüntü ile doldurduğu yüreği çektiği sıkıntıları bir nebze de olsa unuttur belki.

Bu sözlere kimse kulak asmamıştı;kimisi tükünmayı sürdürürken, kimileri de ara vermeden konuşuyordu. Aralarında toprak konusunda anlaşmazlık olan Camhasar beyinden nefretle söz ediyor, sürülerinin kendi bahçelerine zarar verdiğini söyleyip ona kin kusuyorlardı.

-Atalarımız böyle yapmazlardı,

diyerek sesini yükseltti Hafız. Misafir geldiğinde, ölüm döşeginde yatan hastaları bile olsa belli etmezler, şarkılarla, oyunlarla karşılardı. Ya biz?..

-Bırak artık! Babalarımız, atalarımız diye diye bıktırdınız herkesi, biz gençler de, siz büyüklerimizden gördüğümüzü yapıyoruz, diyerek yaşlı adamın sözünü kesti Şevket adındaki genç. Söylenenlere belli ki can sıkılmıştı. Onları sessizce izlerken "Bunlar benim tanıdığım insanlar olamazlar" diye düşündüm. Hafız aldığı yanıtı umursamamış gibi davranıyordu. Sonra bana doğru bakarak düğün şarkımızı söylemeye başladı.

Wa, raydagurğera, rayd ak-hačüköa phöma?

Wa, abart eydtöalowgi eypimkhaşa!

Hiç farkında olmadan, ben de şarkıyı katılmıştım. Bir kaç kişi daha bize eşlik etti. Sesim ummadığım kadar gür çıkıyordu.

Khidz rıman yaara, khidz-ratsara yıtsazgi,

Dgurğen dırpılo, açara zırkhyöazgil..

Aman tanrım?, Kimbilir kaç senedir şarkı söylememiştim. Birden bedenime güç geldiğini hissettim, bir kez de olsa dertlerimi, sıkıntılarımı unuttum, kuş gibi hafifledim. Ama ne yazık ki bu uzun sürmedi. Çünkü seslerimiz birbirine uymamıştı. Şarkıyı ancak bir kez söyleyebildik.

Anlayamadığım bir nedenle herkes susup kalmıştı. Ubihların şarkı söyleyebilmesi, bu kadar mı zorlaşmıştı?..

-Zavurkan evladım, çektiğin tüm sıkıntılara ve mahkumiyetlere karşın biz özgür insanlardan daha güçlüymüşsün, gür sesin paslanmadan kalmış, Kendimi bir an sevgili Ubih ülkesinde gibi hissettim. Yaşlılığın güzel olsun evladım, dedi Siyt. Gözleri yaşarmıştı. Duygulanana yalnızca o değildi tabi,

-Sağol evladım, sevgili ata-

(1) Abısta: Genellikle mısır unundan ve suda haşlanarak yapılan Kuzey Batı Kafkasya ekmeği

(2) Akumju: Rusların Çerkeska(Çerkes giysisi) adını verdikleri otantik Kafkas giysisi.

(3) Abcarah: Oyun idarecisi

(4) Tahmada(Tamata, Thamade): Kafkas geleneklerini iyi bilen, toplumsal problemleri bu gelenekler çerçevesinde çözen, bilgeliği ile toplum önderi olmaya hak kazanmış kişi

larımızın sesini bizlere duyurarak içimizi aydınlattın, diye Siyt'i onaylarken gözleri sevinçle parlıyordu Murat'ın. Şmat ise,

-Kimbilir sen, bu kötü günlerimizde bize uğurlu gelirsin, derken, gençler ne diyeceklerini bilmez bir durumda oturuyorlar, şaşkınlıkla beni izliyorlardı. Şarkımızı duyan kadınlar ise kapının önüne yığılmış bizi seyrediyordu.

Bu sessizlik biraz sürdü, sonra tekrar sohbe başladılar.

Bu günden itibaren, halamla eniştemin evinde kaldım. Zaten başka nereye gidebilirdim ki? Onların da benden başka yakınları kalmamıştı. Osmanköy'deyken oğulları askere gitmiş, geri dönememişti. Geride bıraktığı karısı ve iki çocuğu, bölgenin iklimine uyum sağlayamadıklarından kısa bir süre sonra ölünce iki yaşlı insan kimsesiz kalmışlardı.

Karınca Ovası; köyümüzün adı buydu işte. Belki Ubıhlar yerleşene kadar burada karıncalardan başka hiçbir canlı yaşamadığı için bu ada uygun görülmüştü. Burası alçak, üzerinde hiçbir bitki örtüsü bulundurmuyan, köpek dili şeklinde upuzun ve yukarı doğru eğimli bir düzlükten ibaretti. Uç tarafı yer yer kumlarla, yer yer de üzerinde sıtma üreten sivrisineklerin uçtuğu, su birikintileriyle ve sazlıklarla kaplıydı. Küçük bir eğimle dağların eteklerine doğru uzanıyordu. Yazları çok sıcaktı ve kuraklıktan dolayı pirinç, buğday pamuk gibi ekinler sulanmazsa kavrulup telef oluyordu. Kışları ise oldukça soğuktu toprak bile donuyordu. Doğudan öğle sert bir rüzgar esiyordu ki sanki tüm canlıları donduruyordu. Yazları bu bölgede yaşanan sıtma ve benzeri salgın hastalıklar insanları bölgeden uzak tutuyordu.

Sultan'ın çevresinde bulunan üst düzey devlet görevlileri Ubıhları ve hayvanlarını bir ba-

har mevsiminde bu kıraç ova-ya götürmüşler. Sonra da bu talihsiz halkı alın yazılarıyla başbaşa bırakarak geldikleri yere geri dönmüşler. Böylece vatanlarındaki bereketli toprakların mutlu insanları Ubıhlar, bu bölgenin cimri ve kısır topraklarıyla başbaşa kalmışlar.

Denizde yolculuk yaparken fırtınaya yakalanan kişi gökyüzüne bakarak "Benim yıldızım acaba hangisiydi?" diye hayal kurabilir mi? Bu durumda bile kanatlarını çırpmalı insan, çırpmalı ki sahile ulaşma umudu olsun.

Ubıhlar, çaresiz bu topraklarda kaldılar. Kıraç ovanın nisbeten daha verimli gördükleri bölümlerinde 13 köy birimine ayrılarak yerleştiler.

Kayalardan fıskırarak çıkan kaynak sularına alışkın olan Ubıh halkı, burada kuyular kazarak topraktan zorla elde ettikleri ve ne içerdiği belli olmayan, üzerinde sivrisineklerin vızıldadığı sulara mahkum olmuşlardı.

Geçmişte bir arada yaşadığımız Ubıh yaşlıları Siyt, Sovlah, Murat, Hatka, Tatlastan, yaşadıkları bu bölgeye geldiklerinden beri geçirdikleri olayları sırayla bıkmadan usanmadan defalarca anlattılar bana. Bu ihtiyaçların çocukları torunları hep burada doğmuşlar ancak bir çoğu gittiği savaştan geri dönememişti. Aileler hatta sülaleler tamamen yok olmuş köyler bomboş kalmıştı. Sahipsiz kalan bir çok evde şimdi rüzgarın keskin ışığından başka ses duymak mümkün değildi. Hemen her evden ağıt sesleri yükselmekte, kadınlar siyah matem elbiselerin hiç çıkarmazken, erkekler saçları sakalları karışmış bir şekilde yas tutmaktaydılar.

İhtiyaarlar birbirlerine, "Gençler, oynamayı, şarkı söylemeyi bilmiyorlarsa bu onların suçu mu? Onlar

şarkılarla oyunlarla büyümediler ki. Tek duydukları ses annelerinin ağıt sesleriydi." diye dert yanıyorlardı.

Ah evladım, kıymetini bilemediğimiz sevgili vatanımız bizi nasıl da özenerek bakmış, beslemiş. Oradayken sıradan bir kulübe yaparken bile çevresini, kolayca bulabileceğimiz fındık dallarıyla örmez, daha dayanıklı ve esnek kumar bitkisi veya daha kaliteli ağaçlar arardık.

Kulübemizi yaptıktan sonra sıra üzerini örtmeye gelirdi. Ve genellikle bu iş için Pedavra ağacından yararlanırdık. Bahçe çitlerimizi tutmak için kullandığımız ağaç ise genellikle kestaneydi, meşeyi bile beğenmezdik.

Ah evladım, şimdi bir gece bile olsa kendi evimde uyuyabilsem bilemezsin nasıl mutlu olurum. Yazın hava ne denli sıcak olursa olsun hissetmezsin, karınca deliklerinden içeri giren rüzgar seni serinletir, gökyüzündeki ayın ışıltıları yüzünde oynasır. Bahçedeki otların arasına gizlenen Ağustos böcekleri cır cır öterek sana ninni söylerler.

Şimdi anlattığım şeyler eski bir düştən ibaret. Oysa Ubıhların bu yeni ülkede yaşadığı gerçekler bambaşka. Burada ev yapımında kerpiç kullanılıyordu. Aralarına kil ve gübre karışımının sürüldüğü taşları üst üste koyarak duvar örüyorlar, çatısını ya kille sıvıyorlar ya da tah-tadan yapıyorlardı. Soğuk ve sert hava nedeniyle evlere hiç pencere yapılmıyordu. Evin dışarıyla her türlü bağlantısı bir tek kapıyla sağlanıyordu.

Oysa ki Ubıh ülkesinde ocaksız ev düşünülemezdi. Ocaktaki ateş hiç söndürülmez en değerli hazine gibi korunurdu. En kötü beddua ise "Ocağı yıkılsın"dı. Bu beddua Ubıhlara isabet etmiş olmalı ki yeni ülkede evlerimiz hep ocaksızdı. Bunun yerine odanın

ortasını kazıp gömdükleri ve adına "tandır" denilen bir ekme fırını kullanıyorlardı.

Ubih çiftçisi için hayvancılık, özellikle de keçi yetiştiriciliği önemliydi. Ülkelerindeyken her Ubih'in mutlaka hayvanları vardı. Oysa ki burada on yıl boyunca hayvan sahibi olamadılar. Çünkü otlakları yoktu. Toprağı ekme işinde de önce alışkın oldukları mısırı ekmeyi denediler ama başarılı olamadılar. Mısır biraz boy atıp püskül verdiği zaman kaynar su ile yıkanmış gibi sararıp soluyordu.

Sadece buğday tarımı ile geçinmeleri ise hemen hemen olanaksızdı. Onlar da batılarındaki komşuları gibi pamuk ekmeye başladılar.

Bir gün köyü dolaşmaya çıkmıştım. Köye gelene kadar her gittiğim yerde misafirdim, sanki burada artık kendimi ev sahibi olarak görmeye başlamıştım. Köy bir yolla ortadan ikiye ayrılıyordu. Toz, toprak kaplanmış evler, yolun iki tarafına dizilmişti. Rüzgarın savurduğu toz her yeri kardan bir örtü gibi kapatıyordu. Hangi bähçenin kapısını aralayıp içeri girsene, yumuşacık bir toz kitlesi seni karşılıyordu. Sırtları girintili çıkıntılı develer arada bir ortaya çıkıyorlar, sürü halinde bazen ortalıktaki tek ağaç olan elmanın altına çöküp dinleniyorlar, bu arada da çürük elmaları yemeye çalışıyorlardı. Sıcakın tesirinden olsa gerek ortalıklarda kimse dolaşmıyordu. Yalnızca bir kaç ördek ve kazın sesi duyuluyor, köpekler bile havlamıyordu. Akşam hava serinlemeye başlayınca bir kaç kişi ortaya çıkıyor, çalıştıktan öyle bitkin görünüyorlar ki konuşmaları bile duyulmuyordu. Ah, nasıl bir ülkeye gelmişlerdi Ubihlar böyle?! Kamçı seslerinin in-

lettiği geniş yollarda, güçlü atlarına binerek gittikleri günler nerede kalmıştı? Nerede o incecik belli uzun boylu ihtiyarların sohbet etmek için komşularıyla biraraya geldikleri akşamlar? Şimdilerde, hiç bir yerde "Hoş geldin!", "Buyur, konuğum ol!" gibi sözler duymak hemen hemen olanaksız.

Şarkı söyleyen zaten yok, ama bir çocuk ağlamasının bile duyulmaması tuhaf değil mi?

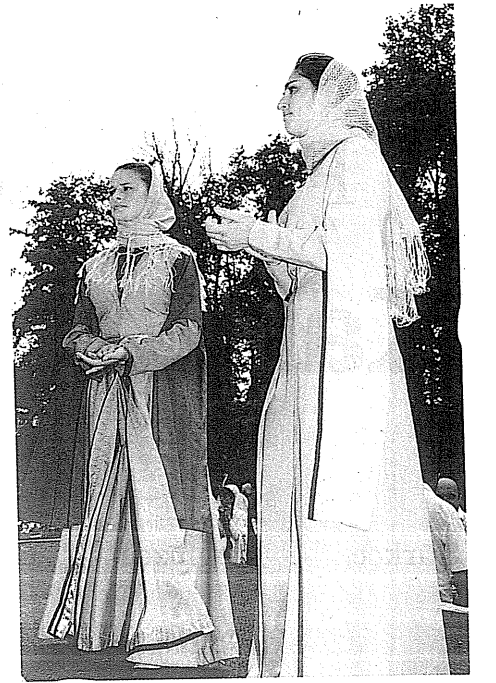
Köyün dörtbaşı mamur tek yapısı olan cami köyü ortalayacak şekilde inşa edilmiş. Hocanın ezan sesi düzlükte yankılanıyor. "Allahtan başka tanrı yoktur."

Yürüyerek Ubih köylerini dolaşmayı sürdürdüm. Kimi aradığımı ben de bilmiyordum. Bu arada tesadüfen eskiden tanıştığım birkaç ihtiyarla karşılaştım. Gençler beni zaten tanıımıyordu. Görünce "Bu yalnız ihtiyar da kim acaba?" diye düşünmüş olmalılar.

Karınca Ovası'nın doğusunda Camhasarlar yaşıyorlardı. Söylendiğine göre onlar Varaklar (Yörükler) diye adlandırılıyordu. Oldukça ilkel, alış veriş edilmesi güç, yabancılardan uzak duran insanlardı. Süse düşkünlüler. Göçebeydiler ve yalnızca koyun sürüleri vardı. Sonbaharda nereden geldikleri belli olmadan yan tarafımızda uzanan büyük düzlükte ortaya çıkarlar, kara çadırlarını kurup, kara kargalar gibi tüm düzlüğü kaplarlardı.

Mart ayı geldiğinde ise toparlanıp hayvanları ile birlikte yaylalara hareket ederler, eylül ayında geri dönerlerdi. Cevat Bey adında bir beyleri vardı. Harminde iki Ubih kadını olduğu halde Ubihlardan hiç hoşlanmazdı.

Aniden düşmanlarımızı kışkırtıp üzerimize salar, kızlarımızı kaçırıp satar, ya da hayvanlarımıza zarar verirdi. Bunları hazmedemeyen Ubihlar da silahlanıp karşı saldırıya geçince oluk gibi kan akardı.

Batımızda yaşayan Şarvallar ise başka bir dille konuşan, oldukça farklı bir halktı. Köylerde olduğu kadar şehirlerde de yaşıyorlardı. Nüfusları da oldukça kalabalıktı. Uyumlu sevecen insanlardı. Onlar için söylenen "Şarvallar hissettirmeden koynunda türerler" sözü gerçekten kişiliklerine uygundu. Ticaret erbabıydılar ve alışveriş ettiğimiz yerler onlarındı. Şarval kadını,

"Uyu bebeğim uyu, ne kadar yeteneksiz olsanda,

Nasıl olsa bir dükkân bulunur sana!" diye ninni söyler derler.

Şarvallar, biz Ubihlar gibi, meyve, sebze, peynir, süt, tavuk, yumurta gibi gıda maddelerini satmaktan utanmıyorlar, çocukları da kendileri gibi alışveriş etmeyi kolayca öğreniyorlardı.

Ubihlar bu kıraç ovaya ilk geldiklerinde kendilerinden başka buralarda yaşayan yoktu. Kısa bir süre sonra Şarvallar geldi. Biri dükkân açtı, bir başkası kahvehane, diğer bazıları da köy köy dolaşarak ufak tefek şeyler alıp satmaya başladılar. Manav dükkânı açan da ustalık yapan da vardı aralarında...

devam edecek

Peacock'un Karşılaştırmalı Kafkas Dilleri Sözlüğü*

Türkçe	İngilizce	Gürcüce	Migrelce	Lazca	Svanca	Abhazca
-Bir	-One	Erti	Arti	Ar	Eshkvi	Ake
-İki	-Two	Ori	Jiri	Jur	Yervi	Ubha
-Üç	-Three	Samı	Sumi	Sum	Semi	Khpa
-Dört	-Four	Otkhi	Otkhi	Otkhu	Voshtkhv	Tshba
-Beş	-Five	Khuti	Khuti	Khut	Vokhvishd	Kpa
-Altı	-Six	Ekksi	Amshvi	Ashi	Usgva	Fba
-Yedi	-Seven	Shvidi	Shvitki	Shkit	Tshgvid	Bjba
-Sekiz	-Eight	Rva	Rua	Orvo	Ara	Ahba
-Dokuz	-Nine	Tskhara	Tchkhoro	Tchkholo	Tchkhara	Iba
-On	-Ten	Ati	Wetti	Vit	Eshd	laba
-Yirmi	-Twenty	Otsi	Etch	Etchi	Yarveshd	Waja
-Elli	-Fifty	Ormoti da ati	Jarnetchi da wetti	Jurnetchi da vit	Vokhvishdeshd	Uneujajaba
-Yüz	-Hundred	Assi	Oshi	Oshi	ashir	Shke
-Ben	-I	Me	Ma	Ma	Mi	Sara
-Benden	-Of me	Tchemgan	Tchkimisheni	Tchkimda	Mishgvaji	Saraspe
-Benim	-Mine	Tchemi	Tchkim	Tchkimiran	Mishgvi	sispu
-Biz	-We	Tchven	Tkwa	Tchku	Na	Khara
-Bizden	-Of us	Tchvengan	Ettinas	Tchkunda	Nisbgvaji	Kharakhkant
-Bizim	-Our	Tchveni	Tchkimi	Tchkuniran	Mishgvi	Kharakhpu
-Sen	-Thou	Shen	Si	Si	Na	Wuara
-Senden	-Of thee	Shengan	Tkwa	Skandan	Nishgveji	Orokuant
-Senin	-Thine	Sheni	Tkwan	Skani	Isgvi	Wuarayupu
-Siz	-You	Tkven	Tkwa	Tkwa	Sga	Shera
-Sizden	-Of you	Tkvengan	Tchkuende	Tkwenden	Isgveji	Sherashkant
-Sizin	-Your	Tkveni	Skani	Skani	Isgve	Sherashpu
-O	-He	Ts	Tishi	Kiamushiren	adja	Ababt
-Ondan	-Of him	Misgan	Tinepishe	Hetepeshia	Etcheji	Orokuant
-Onun	-His	Missi	Tneps	Hemushian	Atchash	Warayupu
-Onlar	-They	Tssini	Atenepps	Hempete	Adjlar	Abant
-Onlardan	-Of them	Madgan	Tinepishe	Hemteps	Adjlarg	Antirkant
-Onların	-Their	Mati	Tishe	Hemtepeshia	Adjlarsh	Antirpu
-El	-Hand	Kheli	Khe	Kutchkbe	Tvet-shi	Snapa
-Ayak	-Foot	Pekhi	Kutikhke	Tchkhindi	Tchishkh	Ashipa
-Burun	-Nose	Tskhviri	Tchkhwindi	Tchkhindi	Nafkhvna	Apindsa
-Göz	-Eye	Tvali	Toli	Toli	Te	Ala
-Ağız	-Mouth	Kharkha	Pidji	Nuku	Lakra	Atchi
-Diş	-Tooth	Kbili	Kibiri	Kibiri	Shtig	Khapits
-Kulak	-Ear	Kuri	Aldji	Udji	Shtish	Alimha
-Saç	-Hair	Tma	Tuma	Toma	Fatv	Akhakhua
-Baş	-Head	Tavi	Dudi	Ti	Tkhvish	Akhi
-Dil	-Tongue	Ena	Nina	Nena	Nin	Abs
-Karın	-Belly	Mutsell	Kwara	Kolba	Khad	Amgus
-Sirt	-Back	Zurghi	Odchishi	Shka	Kintchkh	Abgua
-Demir	-Iron	Rkina	Rkina	Demiri	Berej	Eikha
-Altın	-Gold	Okro	Okro	Altuni	Vokr	Akhi
-Gümüş	-Silver	Vertskhli	Vartchkheli	Ghemish	Vortchkhil-Tskilian	Arezn
-Baba	-Father	Mama	Mama	Baba	Mu	Ab
-Ana	-Mother	Deda	Dida	Nana	Di-Dia	An
-Erkek kardeş	-Borther	Zma	Djima	Djuma	Mukhbe	Asha
-Kız kardeş	-Sister	Da	Da	Da	Datchvir	Ashua
-Adam	-Man	Katsi	Kotch	Kotche	Mare(homo)	Auwe
-Kadın	-Woman	Rali	Ossuri	Okhordja	Zural	Abhtis
-Eş	-Wife	Tsoli	Tchili	Tchili	Yekhv	Abhtis
-Çocuk	-Child	Bofshi	Tchkhitchkha	Berre	Bebshv	Atchkue
-Erkek Evlat	-Son	Vaji	Skwa	Bidji	Ghezal-Tchkint	Apa
-Kız Evlat	-Daughter	Rali	Dzgabi	Bozo	Dina	Apha
-Köle	-Slave	Rma	Rotchi	Rele	Glekh	Akhashala=Apü
-Saban	-Cultivator	Tokhneli	Makhatchkali	Makhatchkali	Mukhni	Adghi-knopshi
-Çoban	-Shepherd	Mtskessi	Tchkwishi	Tchkeshi	Muldeg	Akhtchi
-Tanrı	-God	Ghmerti	Ghoronti	Tanghri	Ghermet	Antcha
-Şeytan	-Devil	Eskmaki	Mazakwall	Sheitan	Ashma	Aüsta
-Güneş	-Sun	Mze	Bja	Mjora	Mlok	Amre
-Ay	-Moon	Mtvari	Tuta	Tuta	Doshdul	Amze
-Yıldız	-Star	Varsklavi	Muritskhi	Muritskhi	Amtgvaek	Eyetsua

* İngiltere'nin Batum Viskonsülü Peacock tarafından hazırlanan ve Robert N. Cust'un önsözü ile 1887 yılında "Original vocabularies of five west Caucasian languages" başlığı altında "Journal of the Royal Asiatic Society"de yayınlanan bu çalışma, hiç bir müdahalede bulunulmaksızın, Türkçe karşılıklar eklenerek hazırlanmıştır.

Türkçe	İngilizce	Gürcüce	Migrelce	Lazca	Svanca	Abhazca
-Ateş	-Fire	Tsetskhi	Datchkhe	Datchkuri	Lemesg	Amtsa
-Su	-Water	Tskali	Tskhari	Tskhari	Lita	Adze
-Ev	-House	Lakhli	Ude	Okhori	Kor	Aene
-At	-Horse	Tskheni	Tskheni	Tskheni	Tchaj	Atchi
-İnek	-Cow	Dzrokha	Tchkho	Pudji	Fir	Aejv
-Köpek	-Dog	Dzaghlı	Djoghori	Djoghori	Jeg	Alla
-Kedi	-Cat	Rata	Rato	Rato	Tsits	Ataghua
-Horoz	-Cock	Mamali-katami	Mumuli	Mamuli	Kvitch	arpekh
-Ördek	-Duck	Tkhvi	Kwata	Ordeghi	Müts	Adzikut
-Eşek	-Ass	Viri	Ghirin	Guruni	Tsel	Atcheda
-Deve	-Camel	aklemi	arkemi	Deve	akdem	Amakhetch
-Kuş	-Bird	Tchiti	Tehiti	Kintchi	Napr	Absad
-Git	-Go	Tsadi	Meu	Tkzale	Lizi	utsa
-Ye	-Eat	Tchami	Tekkhumi	Tekhomi	Lizveb	If
-Otur	-Sit	Dadjeki	Dokhodi	Dokhedi	Lisgvre	Upa
-Gel	-Come	Modi	Morti	Mokhti	Likhed	Why
-Döv	-Beat	Tserne	Mioghi	Getchi	Liker	Whiss
-Dikil	-Stand	Dadeki	Gatehendi	Missadovi	Ligne	Ughel
-Öl	-Die	Mokdi	Doghuri	Doghuri	Lidgari	upsi
-Ver	-Give	Mometsi	Rom	Komomtchi	Likhvdi	Zak
-Koş	-Run	Gaiketsi	Iruli	Okhudkwatsini	Litchme	Wü
-Yükari	-Up	Maghla	Ji	Jin	I	Khikh
-Yakın	-Near	akhlo	Kholos	Kholos	Pedias	Whygua
-Aşağı	-Down	Dabla	Tudo	Tude	Tehu	Tsagha
-Uzak	-Far	Shors	Shors	Mendra	Djvedias	Khara
-Önce	-Before	Tsin	Tsokhole	Tsokhle	Sgobin	Lapkhia
-Arkada	-Behind	Ukan	Ukokhole	Okatchkhele	Goshghin	Ashtekh
-Kim	-Who	Vin	Mik	Mik	Yar	Warbe
-Ne	-What	Ra	Muare	Munoren	Ma	Zakuzi
-Neden	-Why	Ratom	Mushene	Mushene	Imga	Izzi
-Ve	-And	Da	Do	Do	I	Abnik
-Ama	-But	Maghram	Mara	Mara	Yago	Nas
-Eğer...	-If	Tu	Si	Si	Hessa	Ware
-Evet	-Yes	Diakh	Ko	Ko	Adu	As
-Hayır	-No	Ara	Var	Var	Dessa	Kalu
-Eyyvah!	-Alas	Why	Akhawhy	Eivakh	Voy	Yauwe
-Baba	-A father	Mama	Muma	Baba	Mu	Ap
-Baba'nın	-Of a father	Mamidgan	Mumashe	Babashi	Muesh	Lapiken
-Baba'ya	-To a father	Mamas	Mumas	Babashi	Mus	Lapit
-Baba'dan	-From a father	Mamissagan	Mumashe	Babashi	Muga	Lapikant
-İdi baba	-Two fathers	Ori mama	Jiri muma	Jur baba	Yervi mu	Ubha ap
-Babalar	-Fathers	Mamebi	Mumebi	Babape	Mular	Lap
-Babaların	-Of fathers	Mamebidgan	Mumalepishe	Babapeshe	Mularesh	
-Babalara	-To fathers	Mamebs	Mumaleps	Babaps	Mulars	
-Babalardan	-From fathers	Mamebidgan	Mumalepishe	Babahpeshe	Mularkhanko	
-Kız evlat	-A daughter	Kali	Tsiraskwa	Tsiraskwa	Dina	
-Kız evlat'ın	-Of a daughter	Kalis	Tsiraskwashe	Bososhe(Bozo)	Dinish	
-Kız evlat'a	-To a daughter	Kals	Tsiraskwas	Bozos	Dinash	
-Kız evlat'tan	-From a daughter	Kalidgan	Tsiraskwashe	Bozoshe	Dinakhan	
-İki kız evlat	-Two daughters	Ori kali	Jiri tsiraskwa	Jur bozo	Yervi dina	
-Kız evlatlar	-Daughters	Kalebi	Tsiraskwalepi	Bozope	Dinal	
-Kız evlatların	-Of daughters	Kalebis	Tsiraskwalepishe	Bozopeshe	Dinalte	
-Kız evlatlara	-To a daughter	Kalebs	Tsiraskwaleps	Bozopes	Dinalis	
-Kız evlatlardan	-From daughters	Kalebidgan	Tsiraskwalepishe	Bozopeshe	Dinalkhan	
-İyi bir adam	-A good man	Kai katsi	Djghiri kotchi	Kai kotchi	Ugunzigh marre	Aoübz
-İyi bir adamın	-Of a good man	Kai katsis	Djghiri kotchishe	Kai kotchishe	Ugunzigh marumish	Aoübzekant
-İyi bir adama	-To a good man	Kai kats's	Djghiri kotchish	Kai kotchish	Ugunzigh marrate	Aoüzbek
-İyi bir adamdan	-From a good man	Kai katsigan	Djghiri kotchishe	Kai kotchishe	Ugunzigha marakhan	Aoüzbekant
-İki iyi adam	-Two good men	Ori kai katsi	Jiri djghiri kotehebi	Jur kai kotchi	Yervi ugunzigha marre	Oiabzeikev
-İyi adamlar	-Good men	Kaigi katsebi	Djghiri kotchebi	Kai kotchepe	Kotcha(?)marral	Oiabzeika
-İyi adamların	-Of good men	Kargi katsebis	Djghiri kotchebahe	Kai kotchpeshe	Ugunzigha marralkhan	Oiabzeikant
-İyi adamlara	-To good men	Kargi katsebs	Djghiri kotchebis	Kai kotchpeshe	Khotchhash marrals	
-İyi adamlardan	-From good men	Kargi katsebidgan	Djghiri kotchebishe	Kai kotchpeshe	Khotchash marralkhan	
-İyi bir kadın	-A good woman	Kargi kali	Djghiri ossuri	Kai okhordja	Khotcha zural	Abhüs bezik
-Kötü bir çocuk	-A bad boy	Glakha bitchi	Glakha tchikitchke	Altchaghe berre	Khola befishv	Atch'k'in bapsi
-İyi kadınlar	-Good women	Kargi kalebi	Djghiri ossurepi	Kai okhordjalepe	Khotcha zuralar	Ahsa bzeikua
-Kötü bir kız	-A bad girl	Glakha kali	Glakha taghaba	Altchaghe bozo	Lussoke(?) dino	Abhüzba bapsi
-İyi	-Good	Kargi	Djghiri	Kai	Ezar(?)	Abze
-Daha iyi	-Better	Uketessi	Uteghushi	Utchghishi	Gun ezar	Litskis deghu
-En iyi	-Best	upro uketessi	ardzashi utch gushi	Iris utchghin	Mavar gun ezar	Raha bzeo
-Yüksek	-High	Maghali	Maghali	Maghali	Kiitkhi	Au
-Daha yüksek	-Higher	Upro maghali	Umaghalashi	Demushem maghali	Khosha kiitkhi	Atskis yahow
-En yüksek	-Highest	Sup upro maghali	Ardzhi umossi maghali	Teli maghali	Gun kiitkhi	Raha yehow
-Bir at	-A horse	Tskheni	Tskheni	Tskheni	Tchaj	Tchik
-Bir kısırak	-A mare	Tchaki takheni	Tchaghi	Tskhenepe	Tchag	Atchan
-Atlar	-Horses	Tskhenebi	Tskhenebi	Tchaghebi	Tchjar	Atchkua
-Kısıraklar	-Mares	Tchaki tskhenebi	Khari	Tchaghebi	Tchagar	Atchankua
-Bir boğa	-A bull	Khari	Khodj	Khodji	Khan	Atshs
-Bir inek	-A cow	Dzrokhi	Tekhhu	Khodjepe	Fir	Ajvk
-Boğalar	-Bulls	Kharebi	Khodjebi	Pudjepe	Khanar	Atshskua
-İnekler	-Cows	Dzrokhebi	Tchkhulebi	Djoghori	Firar	Ajvkua
-Bir köpek	-A dog	Dzaghlı	Djoghorebi	Djoghorepe	Jeg	Lak
-Bir dişi köpek	-A bitch	Dzaghlı	Otch	Botchi	Djual	Alaps
-Köpekler	-Dogs	Dzaghlı	Otchebi	Botchepe	Jegar	Alakua
-Dişi köpekler	-Bitches	Dze-dzaghlı	Otchskweri	Mskweri	Djual	Alapskua
-Bir keçi	-A he-goat	Tkha	Otchskweri	Mskweri	Fikv	Adjma
-Bir dişi	-A female	Dedali	Otchskweri	Mskweri	Zura	
-Keçiler	-Goats	Tkhebi	Otchskweri	Mskweri	Daklar	
-Erkek bir geyik	-A male deer	Mshveli	Otchskweri	Mskweri	Natchv-irem	
-Dişi bir geyik	-A female deer	Dedali mshveli	Otchskweri	Mskweri	Zura irem	
-Geyik	-Deer	Mshveli	Otchskweri	Mskweri	irem	
-Ben.....im	-I am	Me var	Ma orek	Ma bore	Mi khvari	Sara sika
-Sen.....sin	-Thou art.	Shen khar	Si rek	Sin ore	Si khari	Wara woko
-O.....dur	-He is	Is aris	Ti nare	He yaren	Adja ari	Wik toko
-Biz.....yiz	-We are	Tchwen vart	Tchki oret	Tchku bore	Sga khari	Khara hako
-Siz.....siniz	-You are	Tkven khart	Tkwa oret	Tkja ret	Adjjar arikh	Shera shako
-Onlar.....dılar	-They are	Isseni arian	Tinepi re	Hemtepe renan	Ma borti	Wirt yiko
-Ben.....dim	-I was	Me vikavi	Ma ordi	Ma borti	Si khard	Sara sikan
-Sen.....din	-Thou wast	Shen ikavi	Si ordi	Sin orti	Adja arda	Wara wokan
-O.....dı	-He was	Is iko	Tena ordu	He yatu	Na khvardad	Wik tokan
-Biz.....dik	-We were	Tchven vikavit	Tchki ordit	Tchku bortit	Sga khardad	Khara hakan
-Siz.....diniz	-You were	Tkven ikavit	Tkwa ordit	Tkwa tit	Adjjar ardakh	Shera shakan
-Onlar.....dılar	-They were	Isseni ikvnen	Hempete tes	Hempete tes	Khari	Wirt yikan
-Ol	-Be	Ikave	Orda	Boret	Lirde(?)	Ukaz
-Olmak	-To be	Ikav	Ordi	Borti	Mi ere khvarde	Sara izdiruada
-Olma	-Being	Kopeli	Ma shemilebu vorde	Ma makhvenen borti	Mi khvardi	Sara skalap
-Olmuş	-Having been	Khopeli	Ma ipuapub	Ma bortare	Mimetchonol(?)askhido)	Whiss
-Olabilirim	-I may be	Me shemidzlia viko	Ma iknebi	Ghetchi	Liker	
-Olacağım	-I shall be	Me viknebodi	Ma iknebi			
-Olmalıyım	-I should be	Daartki	Meoghe			
-Döv	-Beat	Daartkma	Meghama			
-Dövmek	-To beat					

Türkçe	İngilizce	Gürcüce	Migrelce	Lazca	Svanca	Abhazca
-Beating -Dövülmüş -Döverim -Döversin -Döver -Döveriz -Döversiniz -Döverler -Dövüyorum -Dövüyordum -Dövmüşüm -Dövebilirim -Döveceğim -Dövmeliyim -Dövülürüm -Dövüldüm -Dövüleceğim -Giderim -Gidersin -Gider -Gittim -Gittün -Gitti -Git -Gitme -Gittmiş -Adın ne? -Bu at kaç yaşında?	-Having beaten -I beat -Thou beatest -He beats -We beat -You beat -They beat -I am beating -I was beating -I had beaten -I may beat -I shall beat -I should beat -I am beaten -I was beaten -I shall be beaten -I go -Thou goest -He goes -I went -Thou wentest -He went -Go -Going -Gone -What is your name? -How old is this horse?	Me vartkam Shen artkam Is artkams Tchven vartkant Tkven artkant Me shemidzlia davartika Me dagartkam Me mivdivar Shen midikhar Is midi Me tsaveli Shen tsakhveli Is travida Tsadi Tsamsleli Gaera Tkveni sakheli ra aris? Ra beberia es tsakheni? Ra shoria akidan? Ramteni shvilebia ma- mishenis takhlisli? Me fkenis didi gzaadghes Shvili bidzi tchemissa djvardatserilia imis da- ze Lakhilshi unaghiri tetri tskhenisa Daadghe unaghiri mis zurgze Me davrtki mis Mash- wis bevri Tsatskesamsdzrokh epomtis zurgze Is djiis tskenze amkhis dzirshi Imis dzma maghalia mis daze	Ma mivoga Si micga Tina miogans Tchki miogat Tkwa miogant Tenepi miogans Ma urku Si urko Tina urs Ma midabrti Si midarti Tinak midarti Meu Mimalu Mikulu Si murdjokhos sakheli Mutchomi rtchinere te tskhemi? Taure mushma sho- rakore? Skani mumas oudes muzma skualeptre? Ma pkimini didi shara amodghra Djimadi tchkimiskis skwa Gurghinelire tishi dasha Udesse onangheritche tskhenishi Ma tishi skwasa bre- lghivashghi Tina tihklishins tchku- leps golash dus Tina gekhe tskhens djashtudo Tishi djima umag- halashi remushi dashe	Ma gehebtchare Sin ghetchi Hemuk ghetchas Tchku ghebtchat Tkwan ghetchit Hemtepe ghetchaman Ma bidare Si idi Heya idassen Man mendabti Si mendakhti Heya mendakhtas Igzaile Magzale Mendakhtu Li mukdjokhons djokho Mutchomperi badi tskhemi? Hakolen nako mend- rare? Baba skonish ok- horisnako bereren? Angha dido gza pi Dwumadi tchkimishi berre gamatkveriren he- mush dasa Okhorishi eyeri ktche tskhenisheren Hemushe berres dido gebtchi Hemuk pudjepe od- junams sirtis Hemuk khatc- hkumsdjash tude Hemushi djuma da- mushishen maghar li- ren Hemush pakha djur da gverdi Baba techkimi ham tchuta okhoris mo- lakhen Roy tchopi ham Rafunti tokita Rometchi hemus funti Bizazeri getchi koreri tokita Kuishe tskari esheghi Tsokhle tchikimi igzale Mish berre mulun ska- ni okatch khele? Mis yutchopi haya?	Mi khvatktsi Si khatktsi Adja khatktsi Na khvatktsid Sga khatktsid Adjlar khatktsikh Mi miker(?) Mi khvas miker Mi khvakhd Mi ere khvakhidi Mi khvakhde Mi kakhvakhdas Mi naker khvi Mi khvas naker Mi khvakhde Mi esgvri Si esgvri Adja esgri Mi esgurdas Si esgurdas Adja esghirda Ghird Mezi atchad Ma djaschkha si? Vosha liza li altchaj? Mazum khozi amunesh etcha? Vosha gezil khori isgva mus? Mi vobash adgver at- zalat ladgahi Mishgva bidzaish gezal litcheje limitcha bid- zaishte Kors ari vunghir tvetna tchajmish Jessag vunghir atchas Mi khvakhd mitcha ge- zals vobash Adja kheldeg djvegs tanghish katskhji Adja khasgur tchajs adj megesh tchukvan Mitcha mukhbe khok- latkha limitcha dotc- hvim Ami fas yervi i finsga.... Mishgvi mu izge adj ko- tol korisga(?) Ra akhbishd agas tetr Ra lakho atchas gir- vintcha Rhakhol atchas mavar i takvsh akhkultkhan Jakhikol lits khosham dipakhanko Gird mishgvi sgobin Tshi beish adjish si goshghin? Ishashkhan akhikd si ala Ashkdv soplish me- duknekan	Lara shavue Wara wawue Wik tasue Khara khasue Aghirti(?)asue Antke(?)asue Sara stoe Wara utsoe Wik tsoe Sara tsokan Wara ukan Wik token utsa Yemutsi Yies Ye wikhi tsuzi? abri atchi yakhiitsozi? Abrsppi ibjori Warawap yina shaka patchimaz? Sara ykha dara amu- retchsua snoke Spa yab yesha spes ab- ni diashe Ayina akuadir atchi lar- ge Yaktsa abni abgha aku- adir Sara daratsepka yera ipa Abni ikhtchve arekh akhua tcha Abni dakhptua atchi adzla amtse Yera yesha atskis dohu yera yeghsha Abri izipso üba abja Tara sab dinkauet abni ayine kutchatcha Yimkh abni(fun- ti?)abnikant It abni(funti?)abni Darabzia dabkha datc- hakhe dareighuana as- hakhala Adzi yaaga atc- hedzakanat Sapkha utsala Dezuista yüshtana atc- hkum yaava? Abri dskant yaokhada? Abkanikhtcha kant aki- kirtcha

Önemli Not: Yukarıdaki sözlüğün Abhazca olan kısmını incelediğimizde oldukça önemli hatalarla karşılaştık. Örneğin, Abhaz dilinin önemli özelliklerinden biri olan sözcüklerin cinsiyetine hiç dikkat edilmemiş. Yaptığımız inceleme gösteriyor ki bu çalışma tamamen amatör çabalarla oluşturulmuş bur çalışmadır. Bu-
rada yayınlamamızın nedeni ise tamamen kaleme alındığı tarihle ilgilidir. Bizce değeri, tarihi bir belge ol-
masından gelmektedir.

Alaşara

Siz yoksa hala *Alaşara*'ya abone değil misiniz?

ÇEVİRİ-DERLEME

ЖАМБУЛЭТ

Ерокъуэклэ еджэу лы гуэрым, зы къуэ закъуэ илэу и фызыр шбілэм, аргуэру къишэжын хуей хъуаш. Етіуанэу къишэжа фызым, Андолэ гуашэм, къуих къыхуильхуауэ езы Ерокъуэ дунейм ехыжаш, псэм хуэдэу илъягъу и къуэ пасэр, Жамбулэтклэ эджэр, анэнэплэсым къызэрыхуигъанэр и гум къышлітхъуу.

Зэкъуэшиблыр ауэрэ къыдэклуэтейри цыху №хъуахэщ. Унагъуэм пылэ зышхъэрыгъыу нэхъыжъу исыр Жамбулэтт, Андолэ гуашэм и мылхукъуэрт. Жамбулэтыр цыху жант, губзыгъэти, модрей зэшихыр ауи къыдигъэплъыртэкъым, акъылклэ ятеклуэрт, Іуэху эдеувэллэмэ, хым языхэзи жыжъуу къышліхъэртэкъым. Гуашэр абы иризэгупынтэкъэ? Езым къилхуахэм Жамбулэтыр къазэрефлэкыр шильагъум, мылхукъуэр и нэм бжэгъуу къышліуэхъуаш.

— Фыкъэмызлхуам нэхъыфІт фэ мыкхъэмывэжъхэр! — жиІэу гуашэр зэсихым ятеклуэрт, зэрилхэкІли шлэкъурт ахэр Жамбулэтым текІуа зэрыхуным. АршхэкІлэ сѳт и Іэмалт: Жамбулэт шлалэ хахуэт, жылэми пшлэ зыхуашлыр арат. Пшлы машлэ клэрилхъа гуашэм абы, ар игъэулыиину машлэрэ яужь ихъа, аршхэкІлэ пэжыр пхушліхъумэнт? Гуашэр еклэ и ужь къызэритым Жамбулэтым гу лымытэу къанэртэкъым, ауэ анэнэплэсым зыклі зыкъригъашлэртэкъым, Іэдэбагышхуэ хэлъу абы къыпикІухъырт, сѳт хуэдэ лъэпощхъэпо къыпэщІидэми, губзыгъэу шхъэдэхъыфІрт.

Зэгупырым, уэс къесагъашлэу, зэшхэр шакІуэ дэклаш, шхъэж и заншлэу зэбгрикліри. Хэт нэхъ къыхуэгумашлэми игъэунэхун мурад илэу, махуэр уаеми, зэшхэр къызышліхъэжыну пэшыр ямыгъэплъыну гуашэм унафэ ишлаш.

— Жъэгум махъсымэ кхъуэшырэ зы блатхъэ гъэварэ дэфлхъэ, ар ярикъунш, — жери и пэшым игъэзэжаш, езым и пэшри иригъэгъэплъатэкъыми, джэдыгужь гуэр зришэкІри зэкъуэшиблым пэплъэу тІысыжаш.

И къуихым ящыщ зы къэсыжаш, уанэри тримыхыжу шыр пшлэнтІэм диутыпшхъэри пэшым шлэлъдаш — унэм псымэ къышліхырт.

— МафІлэ шхъэ иумыгъэщІларэ? — зыхуэкІлэщІишаш абы и анэм иклі, къызыпэрыхъэжар игу шримыхъым, гъунэгъум ежэкІлэ, «абы зыгуэр сышедзэкъэнш, унэр ягъэплэмэ, къэзгъэзэжынш», — жери.

КъыкІэлъыкІуэри къэсыжаш. Абыи и шыуанэ зэщІихакъым, «пэшыр фымыгъэплъу сыкъревгъэхъэлэжаш», — жери гъумэтымэри я гъунэгъумклэ ежэкІлэ Адрейхэр зырыз-тіурытіурэ къыдыхъэжаш, хэт къыдэхъэжами унэ нэщІ шлілэр ягу темыхуэу, шхыдэурэ зэбгриклэш, я анэр шлілэм ису пэшым зырышлэсыр ялэгъурэ пэт.

Жамбулэти кыгъэзэжаш. Шым увылэплэ иритри гуашэм дежклэ шліхъаш — ар жъэгум дэст, шлілэм иукІыу.

— МафІлэ шхъэ иумыгъэщІларэ, шлілэм шхъэ зэбгъэсрэ? — шлэупшлэш Жамбулэт.

— Цыхухэр зэбгриклэши, пхъэ схуэзыкъутэн згъуэтыркъым, — жиІаш гуашэм.

JAMBULET

Yerokua adında bir adam, tek bir oğlu varken karısı ölünce yeniden evlenmiş. İkinci evlendiği kadın Andale Guaşe, ona altı oğul verdikten sonra, kalbinde canı gibi sevdiği Jambulet adındaki ilk oğlunu üvey anneye bırakmanın üzüntüsüyle Yerokua bu dünyayı terketmiş.

Yedi kardeş büyüüp adam olmuşlar. Evde başında şapka olanların en büyüğü, Andale Guaşe'nin üvey oğlu Jambulet'miş. Jambulet öyle becerikli ve akıllıymış ki diğer altı kardeş onun yanında sönük kalıyorlarmış. Akılca onlardan üstünmüş; önüne bir iş konduğunda altısından biri bile yanına yaklaşamıyormuş. Guaşe buna kızmaz mı? Kendi doğurduğu evlatlarını Jambulet'in geride bıraktığını görünce, üvey oğlu gözüne batmaya başlamış.

— Sizi doğurmasaydım daha iyiydi odun kafalılar, diyerek Guaşe altı kardeşi azarlıyormuş. Onlar da ellerinden geldiğince Jambulet'ten üstün olmaya gayret ediyorlarmış. Ama ne çare, Jambulet yaman delikanlıymış; köyde herkes ona saygı gösteriyormuş. Guaşe onun ardından az iftira atmamış, onu gözden düşürmek için az uğraşmamış, ama doğruyu saklayabilir misin? Guaşe'nin kötülüğü için uğraştığını Jambulet farketmiyor değilmiş, fakat üvey annesine hiçbir şey belli etmiyormuş. Ona karşı gayet terbiyeli davranıyor, attığı her çelmeyi akıllıca savuşturuyormuş.

Birgün ilk kar yağdığında kardeşler ava çıkmışlar; her biri bir tarafa dağılmış. Hangisinin kendisine karşı daha merhametli olduğunu anlamak için, hava çok soğuk olmasına rağmen Guaşe kardeşlerin gireceği odayı ısıtmamaya karar vermiş.

— Ocağa mahsıma küpüyle haşlanmış but koydum, o yer, diyerek odasına dönmüş. Kendi odasını da yakmadan (ısıtmadan) eski bir kürke sarınıp yedi kardeşi beklemeye koyulmuş.

Altı oğlundan biri çıkıp gelmiş. Üzerinden egeri almadan atı avluya salıp odaya dalmış; ev rutubet kokuyormuş.

— Ateşi niye yakmadın, diye annesine çıkmış ve karışlaştığı bu durumdan hoşlanmayıp "orada bir şeyler atıştırırım, evi ısıtırlarsa dönerim" diyerek komşuya gitmiş.

Bir sonraki gelmiş. O da atın egerini çözmemiş. "Odayı ısıtmadan beni karşıladınız" diye homurdanarak komşuya yollanmış. Diğerleri de birer ikişer dönmüşler içeri kim gir-diyse, annelerinin soğuk odada oturduğunu görmelerine rağmen boş ve soğuk eve dayanamayıp hepsi bir tarafa dağılmışlar.

Jambulet de dönmüş. Atını yerine bırakıp içeri gir-diğinde Guaşe soğuktan titreyip ocağın yanında oturuyormuş.

— Ateşi niye yakmıyorsun, kendini niye soğukta donduruyorsun, diye sormuş Jambulet.

— Herkes bir tarafa dağıldı, benim için(bana) odun kıracak birini bulamadım, demiş Guaşe.

— Bu da iş mi? Ben kırarım.

Jambulet baltayı alıp odun kırmış, Guaşe'nin oturduğu odanın ocağında büyük bir ateş yakmış.

— Атлэ ар лүэху, сэ скьутэнкьэ.

Джидэр кьыштэри Жамбулэт пхэз икьутащ, гуашэр зышлэс унэм и жьэгуми мафлэшхуэ шишлэщ.

— Дызэдзэкьэн гуэр шылэу плэрэ? — жери аргуэру шлэупишлэщ Жамбулэт.

— Жьэгум махьсымэ кхьуэщынрэ блатхэз гэварэ шыбгьуэтынш, — жилад гуашэм.

Жамбулэт цлүтл жимылэу кьышлэкьыжри зэкьуэшхэр зышлэс хабзэ пэшым игьээжаш — махьсымэр штат, блатхэр дият, анэнэплэсым зыкьримыгьашлэу, шхэри гьуэлъыжаш.

А махуэм шышлэдзауэ гуашэм Жамбулэтыр ильагьу мыхьу дэнэ кьэна, ар зериукьын лэмал кьиульэпхьэшу шидзаш. Гуашэр зэгумьудыплэр илэт: ар и кьуихым сытклэ ефлэкьырт, абыхэм шурэ лъэсрэ я зэхуакут, я цыхугьэкьлэ я акьылкьлэ.

Сыт кьримышлэми, сыт кьримыпэсми, Жамбулэтым хэлүшлэу зышлэртэкьым, псори игьэпшкьлүфьрт, цыхухэм ящибышлэфьрт — абы гуашэр нэхэри кьыгьачэрт.

Зэгумьым Жамбулэт гуашэм и дэлъхуишыр «фызгьэхьэшлэнуш» жери кьригьэблэгьаш, хьэшлэшым шлэшэри мыр яжрилад.

— Сэ зы тхьэмахуэ хуэдэкьлэ семьжэу хьуркьым, кьээгьээзжыху мыбы фьшлэс, фагьэхьэшлэш, фишхэри шэшым шлэтынш.

Ар жери Жамбулэтыр дэклэщ, зэрыжилад хуэдэуи, зы тхьэмахуэ хуэдизкьлэ кьэтащ. Кьыгьээзжмэ — хьэшлэ шлэлишыр фэмрэ кьупшхьэмрэ хуэкьлүаш, шыхэри, я тхьэкьлүмэ кьыгуэхуауэ, шэшым шлэтт. Андолэ гуашэм дэнэ шлэшлэнт и дэлъхуишыр хьэшлэу кьызырыхуэкьлар.

— Фи шыпхьум сыт кьызишлэми фи нэгү шлэклэщ, ауэ сэ ар иджыри кьэс зыми езгьэшлэкьым, — яжрилад Жамбулэт хьэшлэхэм.

— Бзаджэ кьэзылэху и гуэн лъапэ шышлэтлэж, укьын флэкьлэ нэгьуэшл хуэфащэкьым абы! — Зэкьуэшишым апхуэдэу шыжалэм, Жамбулэт яхуидакьым.

— Хьэуэ, ар шлывэзгьэцыхужар фэзгьэукьлуну аракьым, сэ сызылүт лэнатлэм шыгьуазэ фыхуэхуамэ, ар сэркьлэ ирикьунш, — жери...

Гуашэм и дэлъхуишыр дэклэжар, я шыпхьум игьашлэкьлэ кьыкьлэлымкьлэу тхьэ ялэуэри.

Губзыгьагьэкьлэ аргуэру Жамбулэтыр кьызыртекьлүам иризэгупурэ, Андолэ гуашэр сымаджэ хьуаш. Мыгуэу Жамбулэти зауэм кьлүаш, зэрыллыкьлуну үлэгьэр телъуи кьашэжри ягьэгьуэляш. Гуашэм ар шызэхихым, и мылхукуэуэр и псэм еджэу зышлэлэ пэшым шлыхьаш, ар лэнэрэ мылэнэрэ и нитикьлэ еплэу зригьэшлэн папшлэ. «Гуашэр кьышлэхуэ» шыжалэм.

— Си лэблэр фубыди сыкьэфлэт, — жилад Жамбулэт, — сызэрылэр езгьэлъагьуу ар згьэгүфлэнкьым!

Гуашэр бжэшхьэлум кьышебакьуэм, Жамбулэт эфлэту утыкум зэритыр ильэгьуаш, псалэз жимылэу шлэгьээзжыжри плэм зыхидзэжаш, нэхэри зэгүэуду.

«Лла?» — жилэрэ кьышлэупшлэм, «ллакьым», — жралэурэ гуашэр нэхэ хьэлэз хьури хуэмьшэчыжу дунейм ехыжаш. Ар ллауэ шызэхихым, Жамбулэт кьызэфлэтлэсыхьэри:

«Си вакьэм тхьылымплэ лъэгущлэхьыр шлэлэжыкьлэху утыкум зыкьышрыригьэшэкьлэри итлэнэ гьуэляш:

— Тхьэм и шыкурш, иджы сылэми, сигу кьеуэркьым: гуашэр лэри зы вакьэ згьэлэжэху сыкьлэлыпсэуаш...

Ар жилэри и псэр хэклэщ...

-Atıstıracak bir şey var mı acaba, diye sormuş Jambulet. -Ocakta mahsıma küpüyle haşlanmış but bulursun, demiş Guaşe.

Jambulet hiç sesini çıkarmadan çıkıp bütün kardeşlerin kaldığı odaya gitmiş; mahsıma da but da donmuş, ama üvey annesine birşey bildirmeden yiyip yatmış.

O günden sonra Guaşe, Jambulet'i görmeye tahammül etmek şöyle dursun, işini bitirmenin çaresini aramaya başlamış. Guaşe'nin iyice gözü kararmış, bunun da sebebi yok değilmiş; o altı oğlunu da her konuda geride bırakıyormuş; insanlık olarak da akıl olarak da yerle gök gibilermiş.

Kendisine ne yapılırsa da, ne hoşuna gitmese de Jambulet bunu kimseye söylemiyormuş; herşeyi saklayabiliyor, insanlardan gizleyebiliyormuş; bu da Guaşe'yi daha çok çileden çıkarıyormuş.

Birgün Jambulet Guaşe'nin üç erkek kardeşini "sizi misafir edeceğim" diyerek davet etmiş; haçese* götürerek onlara şöyle demiş:

-Ben bir haftalığınay ayrılmak zorundayım. Ben dönünceye kadar burada kalın; sizi ağırlarlar, atlarınız da ahırda durur.

Bunları söyledikten sonra Jambulet çıkmış, dediği gibi bir hafta kadar gelmemiş. Döndüğünde ne görsün: üç misafir genç bir deri bir kemik kalmışlar; atlar da kulakları düşmüş ahırda duruyor. Andole Guaşe üç kardeşinin misafir geldiğini nereden bilsin?

-Kızkardeşinizin ne yaptığını kendiniz şahit oldunuz, ama ben bunu şimdiye kadar kimseye belli etmedim, demiş Jambulet misafirlere.

-.....İyi bir dayacağı haketti! Üç kardeş böyle deyince Jambulet itiraz etmiş:

-Hayır, bunu size bildirmenin amacı onu size dövdürmek değildi; içinde bulunduğum durumu anladiysanız o benim için yeterli, demiş.

Guaşe'nin üç kardeşi, ebediyen kızkardeşlerini arayıp sormamaya yemin ederek çıkıp gitmişler.

Jambulet'in yine akıllılığıyla üstün gelmesine çok kızan Guaşe hasta olmuş. Çok geçmeden Jambulet savaşa gitmiş; ölümcül bir yara almış halde getirip yatırmışlar. Guaşe bunu duyunca, ölüp ölmediğini iki gözüyle görmek için üvey oğlunun ölüm döşeginde yattığı odaya girmiş.

"Guaşe geliyor" dediklerinde:

-Kolumdan tutup kaldırın beni, demiş Jambulet, öldüğümü gösterip onu sevindirmem!

Guaşe eşikten içeri adım attığında Jambulet'in dimdik odanın ortasında dikildiğini görünce hiçbir şey söylemeden geriye dönüp, daha da hırslanmış olarak kendini yatağa atmış.

Her "öldü mü?" diye sorup, "ölmedi" dediklerinde Guaşe daha da ağırlaşmış, sonunda dayanamayıp gözlerini bu dünyaya kapamış. Guaşe'nin öldüğünü duyunca Jambulet doğrularak:

-Ayakkabılarının altına kağıt taban dakin, demiş.

Ayakkabıların kağıt tabanları eskiyinceye kadar kendini odanın ortasında dolaştırmış ve sonra yatmış:

-Allah'a şükür, şimdi ölsem de gam yemem; Guaşe öldükten sonra ardından bir ayakkabı eskitecek kadar yaşadım...

Bunu söyledikten sonra son nefesini vermiş...

Adıge Hıbarijher(Çerkes Öyküleri),Nalçik, 1989
Çerkesçeden Çeviren: Murat Papsu

*Guaşe: Çerkesçede isimlerle birlikte "hanım" anlamında kullanılmaktadır.

*haçes: Genellikle asıl evden ayrı olarak yapılmış konuk evi, misafirhane.

1953'ten günümüze

dergiciliğimiz

Aydın Osman Erkan

geçen sayıdan devam

KAFKAS MECMUASI

Adı: Kafkas Mecmuası (1954)
Siyasi, Tarihi, Edebi, Dergi.
Periodu: Aylık,

Nisan 1954'den Nisan-Mayıs 1956'ya kadar 12 sayı çıkmıştır.

Sahibi: Ş. Terim, M. Ketey, İ. Şaplı.
Yazı İşleri Mtd. Şeref Terim.

Y. Kurulu: Turhan Yavuz Marşan,
Alattin Kutlu, Pşimaho Kosok.

Yayın Yeri:

PK 482 Galatasaray - Karabali Sok. No: 56
KABATAŞ/İSTANBUL
Fiyatı: 50 krş., seneliği 9.-TL, 6 aylığı 5.-TL

Sayı 1

Nisan 1954 Fiyatı: 50 krş.
Kapak Resmi Yoktur.

İçindekiler:

1. Önsöz (Kafkas Mecmuası adına)

Önsöz yazısında bu mecmuanın, geçmişte çıkan Kafkas Dergisi'nin bir devamı olduğu ileri sürülüyor.

2. Acı Kaybımız (İdare)

Kafkas Dergisi'nin kurucusu ve baş yazarı sayın, İsmail Ziya Bersis beyin 31 Aralık 1953 günü Ankara da vefat etmesi dolayısıyla yazılmış bir anma yazısı.

3. Kore Gazi ve Şehitlerine (Necle Siyuk)

Bu savaşlarda can veren şehitler için yazılmış bir anma yazısı.

4. Rus Karşısında Kafkasya (İsmail Ziya Bersis)

Merhum İ.Z.Bersis Bey'in ölmeden yazmış olduğu ve dergi kapanmış olduğu için basılmayan son yazısı.

5. Mısır Çerkes Devletinin Teşekkül

(Rasim Rüştü - Kahire)
Eski dergiden devam eden bir yazı dizisi.

6. Tarihte Şubat

Bu Ayda oluşan önemli olaylar anlatılıyor.

7. Büyük ve Acı Kaybımız

(Turhan Yavuz Marşan)
Merhum İ.Ziya Bersis için yazılmış bir yazı

8. Rusya'da amansız mücadele, köylüler rejimle çarpışıyor.

(Vatan Gazetesi'nden)
1598 yılından beri Rusya da oluşmuş köylü ayaklanmalarını zamanımıza dek getirip bugünkü şikayetlere dayayan ilginç bir araştırma.

9. Ey Kafkas (şiir) (T.S.Ağumkue)

10. Eski Çerkeslerde Hekimlik

(Dr.M.A. Pçinalok)
Dünyada ilk kez organ ve kemik naklinin Abhaz cerrah "Kuass İlyas" tarafından yapıldığına da değinerek, eski Çerkeslerde hayret verici tıbbi gelişmelerden söz ediyor. Çok ilginç bir yazı, bu yazı ilk olarak Guaze Gazetesin de yayınlanmış.

11. Bir Matem Günü

(A.Magoma)
23 Şubat 1944'de Çeçenlerin Sibirya'ya sürülmesi anlatılıyor.

12. Dağının Şarkısı (şiir) (Turhan Yavuz Marşan)

13. 1877-1878 Senelerinde Türk-Rus Harbi esnasında Şimali Kafkasya'da Rusya'ya karşı isyanlar.(Dağıstan)
(Mehmet Ketey)
Eski dergiden devam eden bir dizi.

14. Çerkesler ve Ukrayna Matbuatı

(Sozati Kansav)
Dünden bugüne Ukrayna basınında Çerkeslerle ilgili yazılmış yazılar konusunda bir derleme.

15. Kafkas Kültür Derneği'nin Ter-tipleidiği Balo Hakkındaki İntibalarımız
(Şeref Terim)
3 adet fotoğraf eşliğinde bir yazı.

16. Kıymetli Hemşehrilerimiz

Kayseri Milletvekili Gnl. İsmail Berkok'un torunu Bir Küçük Bebek Fotoğrafıyla-Çerkeska Giyisi içinde.

17. Güzel Sözler

(Mesude Terim)
Altı adet atasözü.

18. Mağrur Güzellik Ülkesi Kafkasya.

Cennet İken Nasıl Cehennem Olmuştur
(P.Kosok)
Kafkas tarihi, coğrafyası ve halkları tanıtılıyor.

Sayı 2

Aralık 1954 Fiyatı: 50 krş.

İçindekiler:

1. İtizar (İdare)

Mecmuanın Mayıs - Kasım arasında ki sayılarının elde olmayan nedenlerle çıkamadığına değinilerek özür dileniyor.

2. Büyük Kaybımız

(Neşet Doruk)
Em. Gnl. Kayseri Milletvekili İsmail Berkuk'un vefatı üzerine yazılmış bir özgeçmiş ve anma yazısı (Çerkeska giyisili bir fotoğrafı da eklidir).

3. Mağrur Güzellik Ülkesi Kafkasya

(P.Kosak)
Geçen sayıdan devam eden dizi.

4. Doğru Yol Hangi Semtten Geçer

(T.V. Marşan)
Kafkasya'nın kurtuluşu için en doğru yol aranıyor?

5. Acı Bir Kayıp (İdare)

Yazar Kadircan Kaflı'nın eşinin vefat ettiği bildiriliyor.

6. Ölümüne Böyle Gittiler (İmzasız)

(Der Weg)
Arjantin'de Almanlar tarafından yayınlanan Der Weg dergisinde, sayı 8, yıl 1954 Gnl. Sultan Kılıç Giray'ın (Kabartey) sadakatı adlı yazıda, Ruslara teslim edilen Kuzey Kafkasyalı lejyonların başında nasıl ölümüne gittiği acı bir şekilde anlatılıyor.

7. Kafkas Balosu

(Alaettin Kutlu)
6 Kasım 1954 günü Taksim Belediye Gazinosunda yapılan balo anlatılıyor.

8. Şimdi Kafkas Cengaverlerinin

Yıldırım Darbeleri
(Dağlıhan)
Kafkasyalı Savaşçıların kılıç kullanma yöntemleri anlatılıyor.

9. Çerkes Adet ve Ananelerinde

İhtiyarların Roller ve Kararları
(Şeref Terim)
Yazar Tahamatlar konusunu işliyor.

Sayı 3

Ocak 1955 Fiyatı: 50 krş.

İçindekiler :

1. Fatali Bey ve Feci Ölümü

(Turhan Yavuz Marşan)
1954'de Alman ve Sovyet ajanları tarafından katledilen Fatali Bey'in öyküsü anlatılıyor (Bu zatın 2. Dünya Savaşı'nda Alman üniforması ile fotoğrafı vardır).

2. 1877-1878 Senelerinde Türk-Rus Savaşı ve Dağıstan

(Mehmet Ketey)
Geçen sayıdan devam eden dizi.

3. Çeçen İnguş Katliamı

(Alaettin Kutlu)
Sovyet Yarbayı Burkutski'nin itirafları üzerine bu olay bir görgü tanığı ile anlatılıyor (5 fotoğraf eklidir).

4. Çerkeslerin Menşe'i ve Tarihi Hakkında Bazı Tetebbuat (İnceleme)
(Şeref Terim)

5. Mağrur Güzellik Ülkesi Kafkasya
(P. Kosok)

Geçen sayıdan devam eden dizi.

6. Bir Amerikan Gazetesi Kızıl Kasaplara Teslim Edilen Kahramanlar Meselesi Hakkında Tahkikat İstiyor

U.S.A.'de yayınlanan "Comnoon Sense" adlı gazetede, Çerkesler, Çeçenler nasıl öldü? başlığıyla bir yazı yayınlanmıştır.

7. Yeni Yıla Nasıl Girdiler ?

(A.K.)
Kafkas gecesinden bahis ediliyor.

8. Kafkas Gecesi

(A.K.)
31 Aralık 1954 günü Yeni Saray salonlarında yapılan Kafkas gecesi anlatılıyor.

9. Kafkas Kültür Derneği Kongresi

19 Aralık 1954 Pazar günü yapılan kongre anlatılıyor. İdare heyeti aşağıdaki isimlerden oluşmuş.

Ziya Yıldırım Geç. Dr. İsmail Arzın, Faik Özmen, Dr. Mustafa Kazuk, Şeref Terim, Vahit Ceyişakar, Beyazıt Yalçın. Murakıplar, Kamil Mutlu, Bilal Şurdum ve Hilmi Tuğuf seçilmişlerdir.

10. Atatürk ve Milli Tesevüt

(Ruşen Eşref Ünaydın)
Atatürk ve Devrimleri hakkında kısa bir yazı.

11. Kafkas Kültür Derneği Gençlik Grubu
Yeni kurulacak olan bu grup konusunda okuyucu aydınlatılıyor.

Sayı 4

Şubat-Mart 1955, tanesi 50 krş.

İçindekiler :

1. Moskova Radyosunun hakkımızdaki İthamı, İsnatları

Sovyet Radyosu'nun 7-8-9 Şubat 1955 günlerinde ki Türkçe yayınlarında Şeref Terim, Mehmet Ketey, İnal Şaplı, Turhan Yavuz Marşan ve Alaeddin Kutlu aleyhinde çok ağır dille itham edildiği bildiriliyor. Radyonun ayrıca bu kişilerin bir gün Halk mahkemeleri önünde hesap vereceklerini söylediğinden söz ediliyor.

2. Acılarımız (Şeref Terim)

Yazar son zamanlarda vefat eden kıymetli büyüklerimizin acılarının arka arkaya geldiğinden söz ediyor.

3. Türk-İrak Paktının Kopardığı Yersiz Fırtına

(Turhan Yavuz Marşan)
1955 yılının Ocak ayında Türk-İrak, Bağdat kuruluşu konu edilerek bu olayın

doğruluğu üzerinde duruluyor.

4. Mağrur Güzellik Ülkesi Kafkasya

(P. Kosok)
Önceki sayıdan devam eden dizi.

5. Dağıstan

(Mehmet Kefey)
Önceki sayıdan devam eden dizinin sonu.

6. Dağlı

(Apsuva Fuat)
Tamara Cankat Hanıma ithaf edilmiş kısa bir yazı

7. İki Rus Casusu Sabaha Karşı saat 2.30'da Erzurumda İdam Edildi (Haber)

Sovyetler Birliği hesabına casusluk yapan Ivan Adamidi ve Nikolai Antorof 9 Mart 1955 sabahı 2.30'da asılmışlardır.

8. Matbuata Bir Bakış

Basında bazı seçme yazılar sunuluyor.

9. Birazda Gülelim (İnal Şaplı)

Sovyetler Birliği'ne yönelik kara mizah.

10. Kafkasya Ölmeyecek

(Mülteci Albay Tokaev)
Çeçenistan'ın Grozni şehrinde olmuş olaylar anlatılıyor.

11. Acı Bir Kayıp

Tüccar Ali Haydar Dağ'ın vefaati

Arka kapak resmi :

"Kahraman bir süvari Abrek"
Alihan Juğan'ın 1929'da yaptığı bir tablo.

Sayı 5

Nisan 1955, tanesi 50 krş

İçindekiler :

1. Üçlü - Dörtlü Toplantıların Doğurduğu Facialar

(Turhan Yavuz Marşan)
Büyük devletlerin başkanlarının yaptığı toplantılar eleştiriliyor.

2. Kıbrıs Meselesi

(Şeref Terim)
Yeni yeni oluşan Kıbrıs sorunu dile getiriliyor.

3. Mağrur Güzellik Ülkesi Kafkasya

(Pşimah Kosok)
Önceki sayıdan devam eden dizi.

4. Kuzey Kafkasya İsyanları

(Mehmet Ketey)

5. Varan Üç (Haber)

16 Nisan 1955 günü Sovyet casusu Hayati Karaşahin'in asılarak idamı anlatılıyor.

7. En Küçük Pehlivan

(Adnan Yalvaçlı)
Eski bir öykü.

8. Aklımıza gelenler

Eski Kafkas efsanelerini yeniden yazmak.

9. Kızıl Diktatörlüğün Siyasi Bünyesi :

(Newyork Times)
Sovyetleri idare edenler isim listeleri ile açıklanıyor.

10. Teselliler, Çerkes Gencine

(T.S. Agumba)
Şiir

11. Kafkaslara Seslenin (şiir)
(Asım Boran)

12. Gül Şarkısı (şiir)
(Turhan Yavuz Marşan)

Sayı 6

Mayıs 1955, tanesi 50 krş.

İçindekiler :

1. Mutlu Bir Yıldönümü

11 Mayıs 1918'de kurulan Şimali Kafkasya Cumhuriyeti'nin kuruluş yıldönümü anılıyor.

2. Kuzey Kafkasya İstiklalinin Yıldönümü (Vasan - Girey Cabagi)

K.Kafkas Parlemtosu eski başkanı

3. Rus Propogandası ve Hakikat

(Turhan Yavuz Marşan)
Sovyetlerin iktisadi ve ekonomik hatalar yüzünden yıkılacağı söyleniyor.

4. İktibaslar

22 Milyon Türkistanlı İstiklal Savaşına Hazır !
Hürriyeti seçen Türkistanlı lider dün böyle dedi.

5. Mağrur Güzellik Ülkesi Kafkasya
(Pşimah Kosok)

Önceki sayıdan devam eden dizi.

6. Sovyetlerin Güttükleri Ruslaştırma Siyaseti

(Miraz Bala - Cumhuriyet Gazetisi)
Hak tanımır gibi gürünerek nasıl asimilasyon yapıldığı konu ediliyor.

7. Çerkesiztan'da Usulü Hükümet ve Sureti Medeniyet (Eski Kırk Anbar Der-gisi'nden)

Bu ülkenin mutlu ve özgür olduğu anlatılıyor.

8. Selim Han

(Dağlı) (Zelim Han)
1900 ile 1914 yılları arasında Çeçenyada özgürlük savaşı veren Abrek liderin öyküsü

9. Okuyucu Mektupları

Sayı 8-9

Haziran - Temmuz 1955, tanesi 100 krş.

İçindekiler:

1. Bir Muhasebe

(Şeref Terim)
Derginin yabancı kaynaklardan değil, satış ve abone geliri ve bazı hemşehrilerin kasıtlı yardımları ile çıktığına değiniliyor.

2. Sayın Abonelerimize

(Kafkas)
Abonelere hitaben yazılmış bir açık mektup.

3. Yaramı deşen Bir Hemşehriye Cevap

(Turhan Yavuz Marşan)
Kabile ayrışıklığına karşı tavrı alınıyor.

4. Bir matem Günü Konuşması

sürecek

İddia ediyoruz

Alaşara'ya İlan ve Reklam vermek akıllı bir yatırımdır!

✓ Çünkü, **Alaşara** üç bin tirajla çıkan ama en az yirmi bin kişi tarafından okunan bir dergidir.

✓ Çünkü, **Alaşara** okunup atılan dergilerden değildir. Tekrar tekrar okunmak ve günü geldiğinde kaynak olarak kullanılmak üzere korunan bir dergidir.

✓ Çünkü, **Alaşara**, dünyanın dört bir yanında aboneleri olan ve yeni sayıları merakla beklenen bir dergidir.

✓ Çünkü, **Alaşara** köylere kadar ulaşan bir dergidir.

✓ Çünkü, **Alaşara**, bir çok ciddi araştırma kurumu kütüphane, televizyon kanalı ve gazetenin abone olduğu bir dergidir.

✓ Çünkü, **Alaşara**, yayınladığı konulara diğer yayın kuruluşlarının da dikkatlerini kolayca çeken bir dergidir.

VE EN ÖNEMLİSİ;

✓ **Alaşara** sizin derginizdir.

ŞİTAY ELEKTRİK
SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKET

SIEMENS

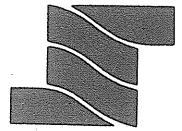
SIEMENS KABLO

DEMİRER KABLO

SURTEL KABLO

ERGÜR KABLO

*Doğayı korumak ve
sevmek hayatı sevmektir.*

**ŞİTAY ELEKTİRİK
SAN. TİC. LTD. ŞTİ
Büyük Hendek Cd.
Kule İş Merkezi
No: 29/11-12-13
KARAKÖY - İST**

**Tel:(0212) 293 18 01(4 hat)
Fax:(0212) 252 29 97**